

**Urząd Miasta i Gminy
w Strzelinie**
Rynek 10, 57 – 100 Strzelin

Godziny otwarcia:

poniedziałek 7:45 – 15:45
wtorek 7:45 – 17:45
środa 7:45 – 15:45
czwartek 7:45 – 15:45
piątek 7:45 – 13:45

WRI.4110.21.2024.UW

Strzelin 16 grudnia 2024 r.

RADA MIEJSKA STRZELINA	
WPŁYNEŁO	
dnia	16.12.2024 r.
Podpis	Marintowska

**Pan
Ireneusz Szałajko**
Przewodniczący
Rady Miejskiej Strzelina

Dotyczy: autopoprawka do projektu Uchwały Rady Miejskiej Strzelina w sprawie przyjęcia programu opieki nad zabytkami dla Gminy Strzelin na lata 2025 – 2029

W załączeniu przekazuje autopoprawkę do projektu Uchwały Rady Miejskiej Strzelina w sprawie przyjęcia programu opieki nad zabytkami dla Gminy Strzelin na lata 2025 – 2029 wraz z uzasadnieniem:

- w uzasadnieniu uchwały uzupełnia się zapis o podanie dnia: 10 oraz znak pisma WZN.5120.5.2024.MK
- w treści programu w tabeli określającej cel 1 Ochrona dziedzictwa materialnego i krajobrazu kulturowego gminy jako elementu przestrzeni kształtującej jakość życia mieszkańców i atrakcyjność turystyczną gminy Priorytet 1.1. kierunek 1.1.1 dodaje się: na końcu tabeli następujący zapis

„Pozostałe zabytkowe tereny i obiekty sakralne należące do Parafii Rzymsko – Katolickich działających na terenie Gminy Strzelin (np. kościoły w miejscowościach: Biały Kościół, Biedzychów, Dankowice, Karszów oraz Żeleźnik)”

BURMISTRZ

Dorota Pawluk

W załączeniu:

1. Projekt z autopoprawką do Uchwały Rady Miejskiej Strzelina w sprawie przyjęcia programu opieki nad zabytkami dla Miasta i Gminy Strzelin na lata 2025 – 2029.
2. Uzasadnienie do projektu z autopoprawką do Uchwały Rady Miejskiej Strzelina w sprawie przyjęcia programu opieki nad zabytkami dla Miasta i Gminy Strzelina na lata 2025 – 2029.

Otrzymują:

1. Adresat
2. a/a

Sporządziła: U. Witkowska tel. 71 78 30 170, e-mail: u.witkowska.umig@strzelin.pl

Telefon: +48713932264-65, +48713920078, Fax: +48713921303;

e-mail: umig@strzelin.pl ; www.strzelin.pl

NIP: 914-15-09-124 REGON: 000528630

Uzasadnienie
do projektu Uchwały Nr .....
Rady Miejskiej Strzelina z dnia .....
w sprawie przyjęcia programu opieki nad zabytkami dla Miasta i Gminy Strzelin na lata
2025 - 2029

Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz.1465) w zakresie zadań własnych Gmina realizuje sprawy dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U z 2024 r. poz. 1292 z późn. zm.) wynika obowiązek sporządzenia przez Gminę Programu Opieki nad Zabytkami. Program ten sporządza się na okres 4 lat.

Program Opieki nad Zabytkami przyjmuje Rada Gminy po uzyskaniu opinii Dolnośląskiego wojewódzkiego konserwatora Zabytków we Wrocławiu. Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta i Gminy Strzelin na lata 2025 -2029 został przedłożony do zaopiniowania i uzyskał pozytywną opinię Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu pismem z dnia 10 grudnia 2024 r. znak. WZN.5120.5.2024.MK

Sporządzony program ma na celu zahamowanie degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy ich stanu przy jednoczesnym uwzględnieniu uwarunkowań ochrony przyrody i równowagi ekologicznej. Przyjęcie niniejszego programu nie tylko zachęci do działań ochronnych i edukacyjnych, ale pozwoli także właściwie zadbać o obiekty wymagające opieki. Zabytki powinny stanowić atrakcję dla społeczeństwa oraz dawać impuls do podejmowania działań, mających na celu zwiększenie środków finansowych na opiekę nad zabytkami oraz być wykorzystywane do celów turystycznych i edukacyjnych.

W związku z powyższym, podjęcie przedmiotowej uchwały uważa się za zasadne.

Uchwalenie programu opieki nad zabytkami dla Miasta i Gminy Strzelin nie wywołuje skutków finansowych, jednak program określa cele jakie powinny być podejmowane przez organy administracji publicznej oraz właścicieli i użytkowników zabytków m.in. ponoszone koszty zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY STRZELIN

na lata 2025-2029

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY STRZELIN

na lata 2025-2029

Spis treści:

1. Wstęp	-	2
2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.	-	2
3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce.	-	3
4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.	-	5
5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.	-	10
6. Zasoby dziedzictwa kulturowego Gminy Strzelin.	-	12
a) Krótki rys historyczny miasta Strzelin	-	12
b) Zabytki nieruchome i krajobraz kulturowy Gminy Strzelin.	-	15
c) Zabytki archeologiczne	-	20
7. Ocena stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy.	-	20
8. Założenia programowe gminnego programu opieki nad zabytkami.	-	21
9. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami.	-	32
10. Źródła finansowania programu.	-	32
11. Tabela wykaz zasobu dziedzictwa. Aneksy	-	34

1. Wstęp

GPONZ określa kierunki działań i plany jakie gmina Strzelin planuje przedsięwziąć na rzecz opieki nad zabytkami, ich ochrony, promocji oraz upowszechnianiu w świadomości społecznej ich wartości kulturowej. Wskazuje również zadania związane z dziedzictwem kulturowym zaplanowane do realizacji na lata 2025-2029. Przedstawienie powyższych założeń wsparto omówieniem uwarunkowań prawnych ochrony i opieki nad zabytkami aktualnych, strategicznych dokumentów na poziomie krajowym, wojewódzkim i samorządowym, które wskazują kierunki działań i ich cele oraz obligują gminę do podjęcia konkretnych przedsięwzięć mających na celu dbanie o zachowanie i promocję zasobów dziedzictwa kulturowego.

2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.

Podstawowym aktem prawnym definiującym konieczność wykonania PONZ jest ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (*Dz.U. 2024 poz. 1292*). Artykuł 87 tejże ustawy w pkt 1 nakłada obowiązek przygotowywania w cyklu 4 letnim gminnego programu opieki nad zabytkami który spoczywa na burmistrzu miasta (*art. 87, pkt. 1*). Po uzyskaniu pozytywnej opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków GPONZ przyjmowany jest przez Radę Miasta następnie publikowany w wojewódzkim dzienniku urzędowym (*art. 87, pkt. 3 i 4*). Z realizacji przyjętego programu burmistrz zobowiązany jest sporządzić dwa sprawozdania. Pierwsze, częściowe w połowie okresu obowiązywania programu tj. po dwóch latach od jego przyjęcia i końcowe po czterech latach, podsumowujące jego realizację. Sprawozdania te winne być przedstawiane Radzie Miasta (*art. 87. pkt. 5*), a następnie przekazane Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i właściwemu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w celu jego wykorzystania przy opracowaniu, aktualizacji i realizacji krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami (*art. 87, pkt 6*).

Do celów Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami (*o czym mowa jest w, pkt. 2 art. 87 ustawy*) należy w szczególności:

- 1) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- 2) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- 3) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- 4) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- 5) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- 6) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce.

Obowiązek ochrony zabytków przez Państwo i każdego obywatela ujęty został w art. 5, art. 6 ust. 1, art. 73 i 86 ustawy zasadniczej (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. – Dz.U. z 1997 r. nr 78, poz. 483 z późn. zm.). Zgodnie z jej zapisami „Rzeczpospolita Polska (...) strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju (art. 5), (...) stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju (art. 6 ust. 1), a także zapewnia wolność korzystania z dóbr kultury (art. 73). Jednocześnie „Každy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Zasady tej odpowiedzialności określa ustawa (art. 86)”.

Najistotniejszym aktem prawnym regulującym ochronę zabytków jest ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1292 z późn. zm.). Ustawa między innymi określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi, zasady tworzenia krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach, a także organizację organów ochrony zabytków. Zasadnicze odniesienia do obszaru działań administracji publicznej w zakresie ochrony zabytków zostały przedstawione w rozdziale pierwszym, zawierającym przepisy ogólne.

W artykule 3 w pkt. 1-15 Ustawa definiuje podstawowe pojęcia z zakresu ochrony zabytków w tym „zabytek”, którym jest: *„nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową”*.

W artykule 4 ustawy i zdefiniowano pojęcie „ochrona zabytków” która polega na podejmowaniu przez organy administracji publicznej (w przypadku GPONZ organ samorządowy jakim jest gmina) działań mających na celu w szczególności:

- 1) zapewnieniu warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- 2) zapobieganiu zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- 3) udaremnianiu niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- 4) przeciwdziałaniu kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- 5) kontroli stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- 6) uwzględnianiu zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Arktuł 5 ustawy definiuje zaś pojęcie „opieka nad zabytkami”, która sprawowana jest przez jego właściciela lub posiadacza i polega na utrzymaniu ich we właściwym stanie w szczególności na zapewnieniu warunków do:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;

5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

W dalszej części ustawa precyzuje zagadnienia poświęcone kwestiom takim jak formy i sposób ochrony zabytków w tym, zagospodarowanie zabytków, prowadzenie badań, prac i robót oraz podejmowanie innych działań przy zabytkach określa nadzór konserwatorski, zasady finansowania opieki nad zabytkami, itp. Z punktu widzenia samorządów istotny jest zapis ustawy w rozdziale 2 w artykule 22 ust. 4 i 5 w który mówi, że Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków (GEZ) w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy.

Ustawę o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami uzupełniają akty wykonawcze – rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego dotyczące poszczególnych zagadnień związanych z ochroną i opieką nad zabytkami. Do najważniejszych należy zaliczyć:

- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz.U. 2011 nr 113 poz. 661) (Dz.U. 2021 poz. 56);
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz.U. 2021 poz. 81);
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 03 października 2022 r. w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz.U. 2024 poz. 1462);
- Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. n. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2004 r. nr 212 poz. 2153);

Szczególne znaczenie dla ochrony zabytków ma ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 (Dz.U. 2003 nr 80 poz. 717; 2024 r. poz. 1130) w której określone są wymagania z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków przy ustalaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, gdzie pod uwagę należy wziąć stan zabytków, obszarów zabytkowych i zasad ich ochrony, a ostateczne ustalenia w MPZP muszą być uzgadniane każdorazowo z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Dla efektywnej realizacji zadań związanych z ochroną zabytków ważne znaczenie ma stosowanie całokształtu przepisów prawa z różnych dziedzin, które często mają wpływ na „zabytek” w szerokim tego pojęcia znaczeniu. Odniesienia do ochrony obiektów objętych ochroną konserwatorską można znaleźć min. w następujących ustawach:

- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1130 z późn. zm.);
- Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (t.j. Dz.U. 2024 poz. 54 z późn. zm.);
- Ustawa Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 r. (t.j. Dz.U. 2024 poz. 725 z późn. zm.);
- Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1478 z późn. zm.);

- Ustawa o gospodarce nieruchomościami z dnia 21 sierpnia 1997 r. (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1145 z późn. zm.);
- Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (t.j. Dz.U. 2024 poz. 278 z późn. zm.);
- Ustawa o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu z dnia 24 kwietnia 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 774, 1688 z późn. zm.);
- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. (t.j. Dz.U. 2024 poz. 82 z późn. zm.);
- Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1491 z późn. zm.)

Każda z tych ustaw wskazuje i określa w ramach swojej domeny zasady postępowania w przypadku kolizji z obiektami zabytkowymi czy to w postaci obiektów pojedynczych czy stref ochrony i wymaga podjęcia odpowiednich działań.

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.

Cele te zarysowane są ogólnie w kilku podstawowych dokumentach, do których należą: Narodowa Strategia Rozwoju Kultury w latach 2004-2020 (i jej uzupełnienie na lata 2004-2024), Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022, Program Opieki Nad Zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2016-2020, Strategia rozwoju województwa Dolnośląskiego 2030, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego.

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury w latach 2004-2020 (Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2024) zakłada: zrównoważony rozwój kultury jako najwyższej wartości przenoszonej ponad pokoleniami, określającej całokształt historycznego i cywilizacyjnego dorobku Polski, wartości warunkującej tożsamość narodową i zapewniającej ciągłość tradycji i rozwój regionów.

Kwestie, związane z gminnym programem opieki nad zabytkami zostały opisane i realizowane są w ramach jednego z operacyjnych Narodowych Programów Kultury. Jest to program operacyjny „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego”, podzielony na dwa priorytety, z których pierwszy zajmuje się rewaloryzacją zabytków nieruchomych i ruchomych, w celu poprawy ich stanu zachowania, zwiększania narodowego zasobu dziedzictwa kulturowego, kompleksowej rewaloryzacją zabytków, zwiększenia roli zabytków w rozwoju turystyki, poprawy warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków i ich dokumentacji, a wreszcie zabezpieczenia zabytków, muzealiów i archiwaliów przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granicę. Drugi priorytet ma na celu rozwijanie i konserwację kolekcji muzealnych. Ustalenia strategii przedłużono poprzez Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2024 do roku 2024.

Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2023-2026 przyjęty uchwałą nr 242 Rady Ministrów z dnia 8 grudnia 2023 r.

Program uznaje dziedzictwo narodowe za jedną z podstawowych wartości konstytucyjnych, chronionych przez Rzeczpospolitą Polską. Istotną część tego dziedzictwa stanowią zabytki będące materialnym świadectwem przeszłości, trwale wpisane w krajobraz państwa i stanowiące substrat dla jego rozwoju

kulturalnego. Celem głównym programu na lata 2023-2026 jest zwiększenie odporności zasobu zabytkowego w Polsce. Do realizacji tego celu opracowano trzy cele szczegółowe:

1 - weryfikacji wybranego zasobu zabytków i wzmocnienie narzędzi ochrony dziedzictwa wyjątkowej wartości;

2 - wzmocnienia potencjału organizacyjnego systemu ochrony zabytków;

3 - rola zabytków w zrównoważonym rozwoju (edukacja i partycypacja).

W ramach trzech celów wyznaczono osiem zadań priorytetowych (kierunków działań) przyjętych do realizacji do 2026 roku. Z punktu widzenia gminy zarządzającej zasobem zabytkowym na swoim terenie za najistotniejsze zadania należy uznać: **w ramach celu 1** - kierunek działań 1.1 - ochrona zasobu wielkoobszarowych i wieloelementowych zespołów architektury obronnej; kierunek 1.2 - Ochrona zabytków i zarządzanie zabytkami o wyjątkowej wartości - wsparcie opiekunów zabytków z zakresie bezpieczeństwa zabytków w sytuacjach kryzysowych i w wypadku konfliktów zbrojnych. **W ramach celu 2** - kierunek działań 2.2 - Cyfryzacja procesów administracyjnych – cyfryzacja procesu inwestycyjno-budowlanego w zakresie ochrony zabytków; kierunek działań 2.3 – Reforma finansowania ochrony i opieki nad zabytkami zakładająca wprowadzenie „premi zabytkowej” tj. kredytów na preferencyjnych warunkach na cele ochrony i opieki nad zabytkami, a także wsparcia crowdfundingu na finansowanie projektów dotyczących materialnego dziedzictwa kulturowego. **W ramach celu 3** – kierunek działań 3.1 wzmocnianie narzędzi ochrony zabytków wobec zmian klimatycznych. W tym celu planowane jest min. wsparcie procesu tworzenia gminnych programów opieki nad zabytkami oraz szkolenia dla samorządów dotyczące procesu prowadzenia inwestycji w obiektach zabytkowych; kierunek działań 3.2 – Edukacja i podnoszenie świadomości społecznej wartości dziedzictwa kulturowego w ramach czego planowane jest min. włączenie edukacji ochrony zabytków do programów nauczania w szkołach. Warto zaznaczyć, iż Krajowy Program zauważa i porusza też kwestie związane z wprowadzeniem programu **EUROPEJSKI ZIELONY ŁAD**, który pośrednio będzie wpływał na intensyfikację procesów modernizacyjnych zabytków w Polsce, polegających głównie na ich termomodernizacji. W związku z czym planowane jest przygotowanie standardów i wytycznych min. dla opiekunów i zarządców zabytków.

Na realizację założeń Krajowego Programu Opieki nad Zabytkami przeznaczono z budżetu państwa łącznie 55 796 050 zł z czego na lata 2025-2026 przypada 43 445 450 zł.

Program Opieki Nad Zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2021-2024¹

Analizując zasoby i stan zachowania dziedzictwa kulturowego dostrzega wysoki potencjał materialnego dziedzictwa Dolnego Śląska, który jest najbardziej zasobnym w zabytki nieruchome i archeologiczne regionem w Polsce. Stan zachowania dolnośląskich zabytków jest zróżnicowany, większość z nich jest w stanie dobrym (45% wpisanych do rejestru zabytków) lub jest wyremontowana (17%). Wskazuje również na problem złego stanu zachowania zabytkowych obiektów gospodarczych zlokalizowanych na obszarach wiejskich oraz obiektów przemysłowych w miastach (odpowiednio 45 i 40%). Jako ważne wskazuje

---

¹ program ten jest aktualny w momencie przygotowania obecnego opracowania. Program na lata 2025-2029 jest w przygotowaniu, wg informacji uzyskanych w Urzędzie Wojewódzkim będzie on zasadniczo kontynuował dotychczasowe cele i zadania programowe ściśle powiązane z przedsięwzięciami określonymi w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2030, z tego względu omówione zostanie w skrócie założenia obecnie obowiązującego programu.

również konieczność ochrony dolnośląskiego krajobrazu kulturowego tworzonego przez układy urbanistyczne i ruralistyczne w większości posiadające rodowód średniowieczny.

Przyjęta w Programie wizja rozwoju: **Wielokulturowe dziedzictwo Dolnego Śląska stanowi fundament nowoczesnego i otwartego regionu europejskiego** wpisuje się w europejską politykę kulturalną.

Za cel strategiczny uznano zachowanie i zrównoważone wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego dla wzmacniania tożsamości Dolnego Śląska. Podporządkowane celowi strategicznemu zostały dwa cele operacyjne:

Cel operacyjny 1. Zintegrowane zarządzanie zasobami dziedzictwa kulturowego obejmuje działania mające na celu poprawę stanu zachowania obiektów zabytkowych, w szczególności poprzez wspieranie zintegrowanych aktywności wielu podmiotów zaangażowanych w zarządzanie i opiekę nad nimi.

Cel operacyjny 2: Wzmacnianie tożsamości i marki regionu poprzez zasoby dziedzictwa kulturowego obejmuje działania wzmacniające poczucie tożsamości mieszkańców regionu Dolnego Śląska i ich zaangażowania w opiekę nad zabytkami, a także promocję dziedzictwa kulturowego jako integralnej części marki regionu.

W ramach każdego celu operacyjnego wyznaczono po trzy priorytety, w których określono dalsze działania. Dla najistotniejszych działań dla samorządu gminnego uznać należy, które mają charakter wsparcia finansowego oraz merytorycznego. Są to:

Cel operacyjny 1,

Priorytet 1. Wsparcie działań związanych z dokumentowaniem zabytków w województwie dolnośląskim.

Działanie 1: Wsparcie dla opracowania dokumentacji konserwatorskiej, technicznej, architektonicznej dla obiektów zabytkowych wymagających podjęcia działań ratowniczych. Polega ono na wsparciu finansowym opracowań dokumentacji określonej w art. 77 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w odniesieniu do obiektów zabytkowych w stanie zagrożenia, w szczególności obiektów o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym;

Priorytet 2: Wsparcie finansowe działań związanych z ratowaniem i użytkowaniem zabytków.

Działanie 1: Poprawa stanu zachowania obiektów zabytkowych stanowiących mienie województwa i określenie możliwości ich wykorzystania dla realizacji zadań własnych samorządu województwa.

Działanie polega na finansowaniu prac badawczych i dokumentacyjnych oraz prac zabezpieczających i konserwatorsko-budowlanych przy zabytkach stanowiących mienie samorządu województwa, w tym jednostek samorządowych i samorządowych instytucji kultury. W ramach działania jest również możliwe przeprowadzenie analizy adaptacji obiektów zabytkowych do nowych funkcji w celu wykorzystania ich dla jednostek podległych lub zależnych od Samorządu Województwa Dolnośląskiego.

Działanie 2: Dofinansowanie prac remontowo-konserwatorskich oraz konserwacji zabytków znajdujących się na terenie województwa.

Działanie polega na udzielaniu wsparcia finansowego, w charakterze dotacji, na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach niebędących w bezpośrednim zarządzie samorządu województwa. Przy udzielaniu wsparcia finansowego z budżetu samorządu województwa dolnośląskiego, ze względu na dużą liczbę wpływających wniosków oraz ograniczone możliwości finansowania wszystkich zadań, stosuje się dodatkowe kryteria oceny. Należą do nich:

1. ujęcie zabytku w aktualnym, gminnym programie opieki nad zabytkami;

2. adaptacja obiektu nieużytkowanego na funkcje użytkowe, w szczególności związane z jego udostępnianiem dla celów turystyki, kultury lub użyteczności publicznej;
3. wysoka ranga zabytku w skali regionalnej²
4. priorytetowo będą traktowane obiekty znajdujące się w gminach, w których wartość wskaźnika w roku poprzedzającym udzielanie dotacji jest niższa od średniej wartości tego wskaźnika dla województwa dolnośląskiego;
5. zabezpieczenie obiektu znajdującego się w stanie zagrożenia, ruiny, katastrofy budowlanej lub zabezpieczenie drewnianego obiektu zabytkowego w system przeciwpożarowy.

Działanie 3: Wspieranie działań związanych z zabezpieczaniem zabytków.

Działanie polega na dofinansowaniu wyposażenia zabytków w systemy zabezpieczeń przeciwłamaniowych i przeciwpożarowych, w szczególności w obiektach posiadających cenne dzieła sztuki i rzemiosła artystycznego oraz w obiektach architektury drewnianej. Działanie dotyczy także czasowego zabezpieczania zabytków krytycznie zagrożonych przed pogłębiającym się procesem destrukcji.

Działanie 4: Wspieranie działań związanych z dostosowaniem obiektów dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Działanie ma na celu poprawę dostępności architektonicznej i informacyjno-komunikacyjnej obiektów zabytkowych. Jego realizacja będzie polegać na dofinansowaniu wyposażenia zabytków w niezbędne udogodnienia zwalczające wykluczenie społeczne osób z niepełnosprawnościami.

Działanie 5: Wspieranie poprawy efektywności energetycznej obiektów zabytkowych wraz z wymianą źródeł ciepła na zero- lub niskoemisyjne.

Działanie polega na wsparciu termomodernizacji budynków użytkowanych, ale także budynków zabytkowych nieużytkowanych i nadawaniu im nowej funkcji.

Priorytet 3: Budowanie i wzmacnianie współpracy podmiotów zaangażowanych w ochronę dziedzictwa kulturowego. Działania w ramach tego priorytetu skupiają się na stymulowaniu i aktywizacji działań dotyczących ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego przez samorząd wojewódzki na rzecz gminnych samorządów w formie zachęt, szkoleń i kreowania inicjatyw na rzecz ochrony zabytków.

Cel operacyjny 2.

Zadaniem tych działań jest wzmocnienie tożsamości i marki dolnego śląska. Działania podejmowane w tym kierunku realizowane będą głównie poprzez wspieranie, kreowanie i promocję historii i dziedzictwa kulturowego jako wspólnej wartości kulturotwórczej. Podejmowane też będą działania edukacyjne, wydawnicze, szkoleniowe i organizacyjne wspierające właścicieli zabytków.

Strategia rozwoju województwa Dolnośląskiego 2030

Strategia szczególnie wysoko ocenia zasoby środowiska przyrodniczego i kulturowego Dolnego Śląska, priorytetowo traktując ochronę i udostępnienie jego walorów. W dokumencie uznano więc, że turystyka stanowić powinna jeden z filarów rozwoju społecznego i gospodarczego regionu, ze względu właśnie na atuty przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe. W strategii przewidziano szereg działań, które mają mieć

---

² W wykazie zabytków o wysokiej randze regionalnej z terenu gminy Strzelin znajdują się: Brożec- Kościół par. św. Jakuba; Nieszkowice - Kościół fil. św. Jana Kantego; Nieszkowice - Dwór (ruina); Strzelin - Kościół pw. św. Gotarda, Kościół par. pw. Podwyższenia Krzyża Świętego, Dom książąt brzeskich; Żeleźnik - Kościół par. pw. MB Szkaplerznej, Pałac wraz z parkiem.

pozytywnie wpływać również na zabytki i dziedzictwo. Przykładowo, postulowane działania mające poprawić infrastrukturę transportową, skutkować mają między korzyściami takimi jak: zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu i poprawa dostępności do atrakcji turystycznych. Zgodnie z literą strategii kulturowe atrakcje należy wykorzystać dla rozwinięcia produktów turystycznych, zwłaszcza na bazie uzdrowisk oraz ofert adresowanych zarówno do Dolnoślązaków, jak i osób spoza regionu. Należy rozwinąć infrastrukturę turystyczną regionu, w celu pobudzenia popytu na usługi turystyczno-rekreacyjne i promować turystykę w oparciu system edukacji.

W wyborze projektów, których realizacja ma być wspierana przez władze województwa i samorządu terytorialnego, uwzględniane są także kryteria prokulturowe, takie jak: wspieranie rewitalizacji zabytków, zachowanie zasobów kulturowych (w tym np. odnawianie i wytyczanie nowych szlaków turystycznych, tworzenie muzeów i izby muzealnych), rewitalizacji zabytkowych zespołów urbanistycznych i najcenniejszych obiektów architektury, inwentaryzacja, konserwacja oraz eksponowanie zabytków ruchomych. Wspierane mają być działania na rzecz opracowania programu ochrony i wykorzystania najcenniejszych obiektów dziedzictwa kulturowego przy włączeniu źródeł finansowania i odpowiedzialności za ich zachowanie. Dostrzeżona została również potrzeba zachowania dziedzictwa niematerialnego.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego (uchwalony 16.06.2020 r.)

Dolny Śląsk to region rozwijający się z poszanowaniem środowiska i walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz kulturowych, przy wykorzystaniu szans rozwojowych, jakie daje mu korzystne położenie geograficzne. Pomimo, iż intencją planu (jego cele główne) jest rozwój gospodarczy i wysoka jakość życia, to ma się to realizować z poszanowaniem środowiska, również kulturowego. Zasoby środowiska (krajobrazowe, kulturowe, przyrodnicze) mają więc być wykorzystywane na potrzeby realizacji głównych celów. Co ma się jednak odbywać w sposób racjonalny i zrównoważony, aby tychże zasobów nie zdegradować, minimalizować szkody funkcjonalno-przestrzenne oraz zachować przepisy dotyczące ochrony środowiska. Co do zasady więc, postulowane jest udostępnienie obiektów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, doprowadzenie ich do dobrej kondycji, objęcie ochroną ich wartości, a w przypadku najcenniejszych, zachowanie ich układu przestrzennego i właściwej ekspozycji. Zapisy dotyczące podejścia do zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazowego, również w zakresie traktowania ochrony i opieki nad zabytkami wyrażone zostały w Kierunku 2.2. Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu.

Najważniejszym zadaniem w tym zakresie jest poprawa stanu zachowania obiektów zabytkowych oraz historycznie ukształtowanych miejskich założeń przestrzennych, które pilnie wymagają podjęcia prac ratowniczych. Konieczne jest utrzymanie wartości historycznych świadczących o tożsamości i indywidualnych cechach założeń urbanistycznych, takich jak układ przestrzenny z centralnie usytuowanym rynkiem i dominującymi obiektami, ratuszem, kościołem oraz kwartałami mieszczańskiej zabudowy. Zachowanie wysokich wartości i unikatowych cech krajobrazu kulturowego ma znaczenie priorytetowe dla utrwalania tożsamości regionu i jego rozwoju społeczno-gospodarczego. W związku z tym konieczne jest stosowanie w szerszym zakresie skutecznych form ochrony, takich jak pomniki historii i parki kulturowe oraz wpisy na listę światowego dziedzictwa UNESCO. W planie postulowane jest objęcie ochroną w formie pomnika historii kościoła św. Gotarda w Strzelnie, który rozumiany jest jako obiekt

zabytkowy o wybitnych wartościach historycznych i artystycznych oraz znaczeniu dla dziedzictwa kulturowego w wymiarze krajowym – Kierunek 2.2. Postulat 1.14). Samorząd województwa ma wspierać rozwój regionalnych szlaków turystycznych oraz tworzenie nowoczesnych systemów zarządzania rozwojem turystyki w ramach inicjatyw klastrowych. Budowa turystycznych sieci klastrowych z udziałem społeczności lokalnych umożliwi bowiem – wg. autorów planu – realizację akceptowanych społecznie produktów turystycznych i wyrówna szanse rozwojowe obszarów posiadających atrakcyjny turystycznie potencjał przyrodniczy i kulturowy. Postuluje się, aby gminy realizowały zadania polegające na tworzeniu systemów regionalnych szlaków turystycznych powiązanych z atrakcjami przyrodniczymi i kulturowymi. Samorządy lokalne mają też rewitalizować w ten sposób zdegradowane obszary. Funkcje turystyczne powinny też być dostosowywane do zmian klimatycznych poprzez realizację transportu zbiorowego w obszarach i ośrodkach o atrakcyjnych zasobach.

Szczególną uwagę zwrócono na zapewnienie ciągłości głównych tras rowerowych województwa, z których dwie planowano na terenie gminy Strzelin.

Korzystnym z punktu widzenia samorządu, jego wspieranie finansowe mające służyć poprawie stanu zespołów zabytkowych oraz założeń przestrzennych o zachowanej strukturze urbanistycznej – Kierunek 2.2. Ustalenie 1.1).

Jednocześnie w ramach wskazówek i ustaleń szczegółowych dla Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (część E. Plan Zagospodarowania przestrzennego dla WrOF) gminy obowiązuje:

1. Wprowadzanie wytycznych określających zasady ochrony i zagospodarowania obiektów, zespołów i obszarów zabytkowych objętych formami ochrony zabytków.
2. Wskazywanie obiektów, zespołów i obszarów zabytkowych do objęcia ochroną konserwatorską (wpis do rejestru zabytków lub ujęcie w ewidencji zabytków), w tym dóbr kultury współczesnej.
3. Wprowadzanie wytycznych w zakresie zasad ochrony i zagospodarowania dóbr kultury współczesnej.
4. Uwzględnianie w ustaleniach postulatów w zakresie powołania pomników historii dla obiektów o wysokich wartościach historycznych i znaczeniu dla dziedzictwa kulturowego w wymiarze krajowym.

Plan realizuje i jest zgodny z założeniami Strategii rozwoju województwa Dolnośląskiego 2020. Zarówno w tej strategii, jak i w omawianym planie rejon gminy i miasta Strzelin nie został uznany oddzielnie za obszar o szczególnej roli i znaczeniu dla województwa, wyspecjalizowany ośrodek turystyczny czy główny ośrodek osadniczy. Miasto i gmina Strzelin rozpatrywane są natomiast w ramach większego, Wrocławskiego Obszaru Metropolitalnego, a Strzelin uznany został za ośrodek lokalny II stopnia, zagrożony marginalizacją.

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.

Strategia Rozwoju Gminy na lata 2023 - 2030³

Opracowana Strategia uwzględnia zapisy dotyczące krajowych i regionalnych Obszarów Strategicznej Interwencji, ujętych w Strategii Rozwoju – Dolnośląskiego 2030, w tym cele i rekomendacje polityki przestrzennej regionu. Kontynuuje ona niejako założenia poprzedniego dokumentu na lata 2016-2022.

³ Opracowana na podstawie uchwały Nr XLVII/633/22 Rady Miejskiej Strzelina z dnia 30 czerwca 2022 r. w sprawie opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Strzelin na lata 2023-2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, z późniejszymi zmianami.

Strategia koncentruje się na zadaniach niezwiązanych z zabytkami i dziedzictwem, jednakże dziedzictwo kulturowe, materialne i niematerialne uznano w strategii za mocną stronę. Działania związane z dziedzictwem kulturowym i zabytkami są jedynie mniejszą częścią zadań związanych z poprawą atrakcyjności gminy jako miejsca do życia oraz z promocją turystyki jako istotnej części gospodarki. Jedną z wyrażonych wizji w dokumencie jest postrzeganie gminy Strzelin jako dbającej o stan środowiska naturalnego i kulturowego, a tym samym w oparciu o walory przyrodniczo-krajobrazowe umożliwiającej aktywne spędzenie wolnego czasu przez mieszkańców, przy wykorzystaniu rozwiniętej infrastruktury rekreacyjnej, która służy także turystom. Osiągnięcie tych założeń wydaje się niemożliwe bez podjęcia działań służących ochronie i rewitalizacji zabytków, krajobrazu kulturowego oraz zwiększanie świadomości mieszkańców o wartości tych walorów. Pomimo niewielkiego nacisku na zagadnienie niematerialnego i materialnego dziedzictwa kulturowego odniesienia do niego w dokumencie tym znajdujemy w działaniach podejmowanych w celu 1. „Dobre miejsce do życia”. W priorytecie 1.4 Dobry dostęp do oferty czasu wolnego wspierający tożsamość lokalną działaniu, w działaniu 1.4.1. postuluje się utworzenie muzeum lub izby regionalnej nawiązującej do lokalnej historii i tożsamości. Zaś w działaniu 1.4.2 mowa o rozwoju miejsc aktywności i rekreacji, bazujących na lokalnych zasobach przyrodniczych, kulturowych, krajobrazowych. Jednym ze wskaźników realizacji powyższego wskazano liczbę i kwotę udzielonych dotacji celowych na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków. Za wskaźnik bazowy przyjęto kwotę dotacji z 2021 r. 55,000 i oczekiwany w perspektywie 2030 r. jest wzrost. W priorytecie 1.5.9 Wskazano konieczność ochrony zasobów przyrodniczych oraz przestrzenno-krajobrazowych. W wymiarze przestrzennym gmina zakłada dążenie do zwiększenia potencjału turystycznego w Priorytecie 2.3, Gmina rozwinięta turystycznie, gdzie zakłada rozwój funkcji turystycznej przez wzmocnienie potencjału istniejących atrakcji i miejsc turystycznych. Dotyczy to m.in. największych atrakcji turystycznych gminy, przez które należy rozumieć min. obiekty zabytkowe oraz krajobraz kulturowo-przyrodniczy. W ramach tego gmina dążyć będzie do zwiększania atrakcyjności i dostępności miejsc turystycznych, m. in. poprzez rozwój małej infrastruktury turystycznej oraz rozwój szlaków turystycznych, w tym w oparciu o turystykę rowerową i pieszą.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Strzelin na Lata 2016 -2023

Przyjęty przez gminę w 2016 roku program rewitalizacji wciąż zachowuje aktualność choćby definiując obszary, w których powinna koncentrować się uwaga władz nad poprawą jakości życia mieszkańców. Jako jeden z najistotniejszych problemów zidentyfikowanych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej wskazano konieczność zwrócenia szczególnej uwagi na zabytki gminy oraz fakt, że miejsca te należy eksponować mając na uwadze dobro mieszkańców oraz potencjalnych turystów.

Jednym z zrealizowanych w ramach rewitalizacji działań jest zagospodarowanie terenu wraz z rozwiązaniem układu komunikacyjnego terenu wokół Rotundy Św. Gotarda. Projekt ten przyczynił się do poprawy ładu przestrzennego i estetyki terenu przy Rotundzie. Wymiana zniszczonej nawierzchni poprawiła komfort poruszania się pieszych oraz ich bezpieczeństwo. Dzięki poprawie estetyki obszaru i poprawie dostępności zwiększyła się liczba osób odwiedzających Rotundę. Na uwagę zasługuje również zrealizowany w ramach tego programu, nagrodzony wyróżnieniem w konkursie architektoniczno-urbanistycznym Lider Dostępności 2021 zrewitalizowany zespół dawnej gorzelnii w Mikoszowie w którym utworzono kompleks aktywizacyjno-rehabilitacyjny.

Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP)

Zasady zarządzaniem przestrzenią w gminie, odnoszące się do dziedzictwa, ukazują rzeczywisty zakres ochrony i opieki nad zabytkami i kształtowania krajobrazu kulturowego w gminie. Gmina Strzelin ma 100% pokrycie obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Uchwalanymi na podstawie aktualnego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Strzelin przyjęte uchwałą Rady Miejskiej Strzelina Nr XXIII/311/16 z dnia 28 czerwca 2016 r. W studium określono między innymi obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego a także obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. Analiza kilkudziesięciu obowiązujących planów MPZP wskazuje, iż stosowana jest ogólna, dość spójna strategia ochrony istotnych dla gminy elementów dziedzictwa kulturowego w tym poszczególnych zabytków oraz obszarów o szczególnych walorach przestrzeni kulturowej. Ze względu na znaczną ilość poszczególnych planów (niektóre z nich z późniejszymi zmianami) zapisy dotyczące ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego są dosyć zróżnicowane i dostosowane do specyfiki lokalnych warunków. W zasadzie cenne układy urbanistyczne i ruralistyczne ukształtowane przez stulecia zabudowy są chronione jako obszary, zabytki rejestrowe i ewidencyjne oznaczone i wyszczególnione w zapisach MPZP. Chroniona jest też krajobraz kulturowy, bowiem plany zawierają wymogi określające nie tylko wysokość zabudowy, ale także kondygnacji budynków, ochrony bryły, rodzaju pokrycia dachu i jego formy, stolarki okiennej, zastosowania materiałów tożsamych z historycznymi. Na części obszarów zabrania się także umieszczania nośników reklamowych i tymczasowych obiektów usługowo-handlowych. Ponadto zdefiniowane są granice stref ochrony konserwatorskiej A, B, K, W, OW. w przypadku Strzelina, określono także historyczne elewacje obiektów, które należy przywrócić, przebieg murów obronnych nad i pod ziemią i zachowane podziemne relikty obiektów (Uchwała Nr VII/82/15 z dn. 08.07.2015 r.). Ogólnie więc planowane zagospodarowanie przestrzenne gminy w kontekście traktowania dziedzictwa ocenić należy w najwyższym stopniu pozytywnie. Zaznaczyć wypada, że włożono dużą pracę w rzetelne przygotowanie planów centrum Strzelina i uwzględnienie w nich i naniesienie na mapy odkrytych pod ziemią relikwów dawnej zabudowy. Fakt wykonania tego wysiłku jest też spełnieniem obowiązków nałożonych na gminy w części E. Planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.

6. Zasoby dziedzictwa kulturowego miasta i gminy Strzelin.

a) Krótki rys historyczny miasta Strzelin (opr. dr Maciej Krzywka)

Strzelin to jeden z najstarszych ośrodków osadniczych wczesnośredniowiecznego Dolnego Śląska. Ziemia strzeleńska znajdowała się w obrębie IX-wiecznego państwa wielkomorawskiego, następnie czeskiego, a pod koniec X wieku wczesnofeudalnego państwa polskiego. Od około 1220 znany jest panujący na tym terenie ród tzw. Panów ze Strzelina – „Strzałów”, reprezentowany przez Bogusława Starszego, kasztelana w Rycynie, Wrocławiu i Niemczy (1231-1250, Niemczy w 1242-1248), Raclawa, kasztelana Wrocławia (1239-1247), Tomasza, biskupa wrocławskiego (1268-1292), Raclawa (Radosława) Drzemlika, sędziego wrocławskiego (1261-1263) i kasztelana Racyna (1272-1283) oraz Bogusława Młodszeo, najwyższego komornika wrocławskiego (1252). Pierwsze wzmianki dotyczące miejscowości znajdujących się obecnie na obszarze powiatu, związane są z XII i początkami XIII w.. Wymieniany jest Górzec, który był własnością opactwa benedyktyńskiego we Wrocławiu (dokumenty z lat 1149, 1193, 1201, 1204).

Kolejne miejscowości wymieniono w bulli papieża Hadriana IV, potwierdzającej uposażenie biskupstwa wrocławskiego, wydanej 23 kwietnia z 1155 r. Wspomniane są Zborowice (Zborouici), Kręczków (Chiresene), Borek Strzeliński (Großburg), Jelenin (Hirschwaldau, Jelline), Wiązów (Venzouici), Stryjów (Ztriuou). W roku 1227 wspomniano o kościele w Starym Wiązowie, w dokumencie datowanym na 1207-1232 – w Karczynie, w Białym Kościele w 1264 r., zaś w Borku Strzelińskim w 1309 r.

Najstarszym dokumentem mówiącym o Strzelinie jest pismo księcia Henryka Pobożnego wydane 26 VI 1239 r., na którym jako świadka zapisano komesa Bogusława (Starszego) de Strelin i jego brata Raclawa. Bogusław był właścicielem siedziby możnowładczej na prawym brzegu Oławy, w Starym Strzelinie, w miejscu określanym potem jako Osiedle Rybaków (Fischergasse), zaś w XIV w. jako Altstadt. Kasztelania strzelińska po raz pierwszy wymieniana jest w źródłach w 1245 r. W początkowym okresie Strzelin był małą osadą o charakterze rzemieślniczym, znajdującą się pod grodem panów strzelińskich. Zamek/gród przy pierwotnym założeniu znajdował się mógł w miejscu późniejszej rezydencji Bolka I Surowego, przy przeprawie przez rzekę, o czym świadczyć może znaczna nieregularność tej części miasta, widoczna zarówno w odniesieniu do siatki parcel mieszczańskich właściwego civitas lokacyjnego jak i obwodu murów obronnych miasta. W bezpośrednim sąsiedztwie siedziby feudalnej, funkcjonował wrzecionowaty plac targowy, powstały z poszerzenia biegnącej tędy wcześniej drogi oraz rotunda św. Gotarda. Ta najstarsza obecnie i najistotniejsza zabytkowa budowla gminy, wzmiankowana była w 1233 r., a datowana od początku XII, po XIII w. Parafia strzelińska została podzielona i po 1264 r. Bogusław II wybudował w niej kościół wspominany w 1267 r. Istniejący w tej miejscowości kościół ma wg historyków architektury cechy pozwalające datować go na 2 lub 3 ćwierć XIII w., może zatem być właśnie świątynią wymienioną w historycznych dokumentach.

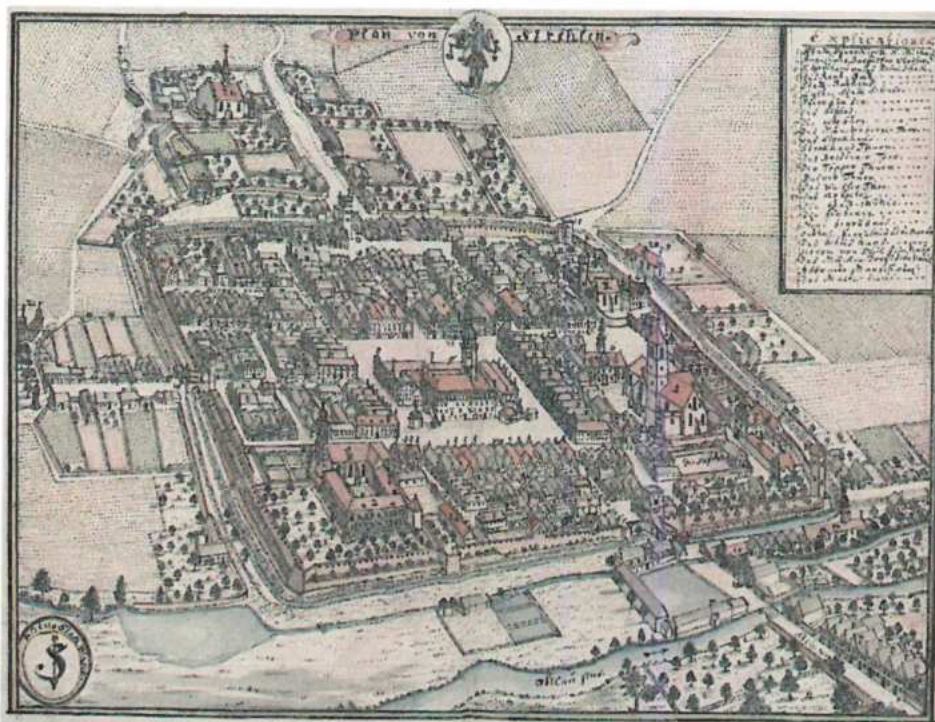
Kres samodzielnego władztwa strzelińskiego, nastąpił w latach 1281-1297 lub 1290-1292, kiedy to Bolko I wykupił je od Bogusława III, a następnie po scaleniu Strzelina z Przewornem lokował tutaj miasto. O lokacji Strzelina, a następnie o jego rozwoju, zadecydowało jego położenie geograficzne na skrzyżowaniu ważnych dróg o znaczeniu handlowym i militarnym. Tutaj bowiem tzw. Via Regia (czyli Droga Królewska), wiodąca z Pragi poprzez Bardo, Ziębice do Wrocławia, przecinała Drogę Księstwa Biskupiego, która z Niemczy prowadziła do Paczkowa i Nysy, odgałęziając się w Strzelinie w kierunku Oławy i Brzegu.

Rozwój Strzelina postępował szybko w toku XIV i XV w. i ośrodek zyskiwał na znaczeniu, zaczął odgrywać coraz większą rolę w handlu płodami rolnymi stając się w przeciągu kilkuset lat najważniejszym ośrodkiem handlu zbożem na Przedgórzu Sudeckim. Był miastem, w którym nadal duże znaczenie odgrywało rolnictwo (jeszcze do ostatniej wojny wiele domów mieszczańskich w rynku posiadało rozplanowanie typowe dla miast rolniczych - wąski fronton i sięgające daleko w głąb podwórze, zamknięte z tyłu stajniami i gnojownikami), rozwijały się również rzemiosła wykorzystujące wody przepływającej w pobliżu rzeki Oławy: gałęzie manufakturowej produkcji sukieniczej: folusznictwo, farbiarstwo, browarnictwo, jak również garbarstwo i młynarstwo. Pod koniec XIII w. rozwijał się handel – wymienia się 90 kramów z pieczywem, obuwiem oraz jatek. Dzięki Bolkowi II Ziębickiemu w 1331 r. miasto zdobyło przywileje zmuszające przejezdnych kupców do wystawiania swoich towarów na Strzelińskim targu, a także monopol na ważenie piwa dla miasta w promieniu 1 mili od jego granic. Z kolei książę Mikołaj Ziębicki nadał miastu prawo składu i handlu solą oraz prawo mili oznaczające, że chłopcy zamieszkujący w promieniu tej odległości mieli obowiązek dostarczania na targ płodów rolnych. Mury miejskie wymieniane są w dokumencie z 1328 r.

Od końca średniowiecza rozwój Strzelina hamowały jednak konflikty zbrojne i klęski. Już pod koniec średniowiecza, w latach 1428-44, był areną zmagania związanych z wojnami husyckimi, a następnie walk związanych z rywalizacją o koronę czeską pomiędzy Maciejem Korwinem, Jerzym z Podiebradu i Władysławem Jagiellończykiem. Miasto dwukrotnie trawiły wielkie pożary (1548, 1619). Dodatkowe klęski stanowiły zarazy (1521, 1540-1542, 1568). Po pierwszym dużym pożarze powstała większość murowanej zabudowy rynku miejskiego. Pomimo rozwoju mniejszych rzemiosł takich jak sukienictwo, rzemiosła skórzane – szewcy wybudowali przed Bramą Wodną garbarnię i farbiarnię – piwowarstwo, podstawowym towarem gwarantującym zarobek miastu był wydobywany na

miejscu kamień (granit). Od lat 80tych XVI w. do wojny trzydziestoletniej miasto przeszło przez okres prosperity. Wkrótce brakowało już wewnątrz obwarowań miejsca pod zabudowę. O ile w 1470 r. domów było około 160, to w 150 lat później ich liczba wzrosła do ponad 300. Wobec tego prawie dwukrotnego wzrostu zrozumiałe jest wykorzystanie nawet środkowej części placu rynkowego pod budowę domów mieszkalnych, które prowizorycznie dostawiano do bloku śródrzynkowego od strony północno-zachodniej i wschodniej. Rozrastały się także przedmieścia, które obejmowały już Stare Miasto, Fischergasse, Wojstawice oraz nowo wytyczone tereny Przedmieścia Ziębickiego i Wrocławskiego. Dostatni i spokojny czas trwał jednak krótko. Wojna trzydziestoletnia stanowiła tragiczny okres w dziejach miasta i regionu. Do 1648 r. liczne klęski, pożary, kontrybucje, zarazy spowodowały, że liczba mieszkańców w okręgu zmniejszyła się o 30%, a wiele wsi przestało istnieć. Jeden z pożarów spowodował spalenie szachulcowej nadbudowy wieży św. Gotarda. Żar wówczas był tak potężny, że stopił się znajdujący się w niej dzwon.

Strzelin w połowie XVIII w. na rysunku F. B. Wernera z *Topographia oder Prodromus Delineati Principatus Lignicensis Bregensis, et Wolaviensis*.

W 1675 r. nowy rozdział w dziejach miasta otworzyło włączenie księstwa do domeny cesarskiej i jego rekatolizacja. Kościół św. Gotarda i zaniedbane zabudowania klasztorne i poszpitalne, w tym w 99% protestanckim mieście, przejęli Augustianie eremici. W 1684 r. w mieście doliczono się 337 domów. Stymulacją do dalszych przebudów miasta stał się ponownie pożar (1706 r.). Niestety ogień trawił zabudowania Strzelina dość często. W połowie XVIII stulecia miasto miało zaledwie 256 domów. W 1789 r. według szacunków obejmujących także przedmieścia policzono 389 domów, ale tylko 52 były kryte dachówką (reszta gontem drewnianym lub słomą). W 1880 r. domów było 470. Opisu miasta z 1735 r. dopełniają rysunki Friedricha Bernharda Wernera (poł. XVIII w.), miedzioryt Georga F. Schmidta (1741) i rysunek Josepha Haasa (1713). Zabudowę działek w kwartale przyrynkowym stanowiły od frontu budynki mieszkalne, a od tyłu budynki gospodarcze. Trójkondygnacyjne kamienice, ustawione szczytem do Rynku, miały równoległe do siebie kalenice.

Strzelin i cały region, znowu stał się areną konfliktów w trakcie działań wojennych zapoczątkowanych w 1740 r. przez Fryderyka II, króla pruskiego. Końcowa faza wojen śląskich był o tyle nieszczęśliwa, że w mieście

kwaterował 10-tysięczny garnizon Fryderyka, który przez rok stacjonował w pobliskich Wojstawicach. Pisarz miejski zanotował: „w moim domu mam 102 żołnierzy i 7 podoficerów, nie licząc tych mieszkających w stodole, którą mi całkiem rujnują. Wycieńczone konfliktem Austria i Prusy podpisały rozejm w Hubertusburgu, potwierdzając podział Śląska, który szczęśliwie dla Fryderyka pozostał w jego rękach. Władca rozpoczął likwidację samorządności miejskiej i wprowadzanie administracji scentralizowanej. Samorząd przywrócono w początkach 2 dekady XIX w. Przemiany te nie miały jednak wpływu na stabilną sytuację gospodarczą okręgu Strzelińskim. Urodzajne gleby dawały wysokie plony, a nowe sposoby orki (dookólna i w szerokie zagony) spowodowały, że ziemia strzelińska zaliczała się do przodujących rolniczo obszarów Śląska. W drugiej połowie XVIII w. rozwijały się tutaj manufaktury. Już od lat 20. XVIII w. funkcjonował w Strzelinie zakład produkcji tabaki. W 1783 r. uruchomiono pończoszarnie, które zatrudniały około 150 osób, głównie kobiet. Siedem lat później było już 39 warsztatów pończosznich. Strzelińskie manufaktury tkackie zatrudniały 170 osób i wytwarzały 8000 do 9000 sztuk sukna rocznie. Większość produktów wysyłano do Wrocławia, choć znaleziska nowożytnych plomb w Gdańsku sugerują także dalszy eksport. Pod koniec XVIII w. w skład powiatu wchodziły 64 wsie z 56 folwarkami. Miasto od początku XIX do końca XIX stulecia niemal czterokrotnie zwiększyło liczbę mieszkańców. W latach 1819–1858 trwało likwidowanie fortyfikacji, czego konsekwencją było poszerzenie granic miasta na dobra Muchowca, Fischergasse, Górę Maryjną, okolice dzisiejszej ul. Glinianej i Górę Szańcową.

Kilka najstarszych zabytków, w tym kościół św. Gotarda pozostawało świadkami rozwoju ziemi strzelińskiej. Przetrwano również zawieruchy wojenne, łącznie z niszczącymi miasto w około 85 % wydarzeniami z okresu II wojny światowej, a także późniejszą przemianę architektoniczną miasta w ramach socjalizmu, którą niestety należy z punktu widzenia poszanowania dziedzictwa ocenić negatywnie.

b) Zabytki nieruchome i krajobraz kulturowy gminy Strzelin.

Krajobraz kulturowy to przestrzeń ukształtowana działalnością człowieka, zawierającą wszystkie sfery oddziaływania i przekształcania naturalnej przestrzeni przyrodniczej. Jednymi z najbardziej istotnych składników krajobrazu kulturowego jest charakter sieci osadniczej i rodzaj zabudowy w obrębie wsi i miast. Zachowanie ładu przestrzennego, kreowanego często przez stulecia i tworzącego go układu istniejących w jego w przestrzeni obiektów w postaci budynków, założeń zieleni, kaplic itp. powinno być jednym z priorytetów lokalnej społeczności. Podstawy obecnego krajobrazu kulturowego gminy Strzelin w jego najbardziej czytelnym, osadniczym aspekcie, kształtowały się w okresie średniowiecza i są efektem prowadzonej od II poł. XIII w. kolonizacji na prawie niemieckim. Ten właśnie proces w głównej mierze kształtuje obecną sieć osadniczą. Od II połowy XIX w. przekształcenia gospodarcze i cywilizacyjne doprowadziły do zmian w budownictwie, głównie wiejskim, zastępując architekturę drewnianą, budynkami murowanymi. Wiele obiektów architektury zostało też utraconych, szczególnie na terenie miasta Strzelin, w którym zniszczeniu podczas działań wojennych uległo blisko 85 % budynków w centrum. W zasobie zabytków nieruchomych gminy większość stanowią obiekty z końca XIX i 1 poł. XX w. Druga połowa XX w. jest okresem, kiedy gwałtowne przemiany polityczno-gospodarcze prowadzą do powolnej degradacji zarówno wielu budynków jak i ukształtowanej w czasach wcześniejszych sieci osadniczej. Proces ten polegał i wciąż polega głównie na niekontrolowanej przebudowie istniejących oraz budowie nowych obiektów w obrębie wsi, które tracą przez to swój pierwotny charakter, zarówno pod względem architektonicznym jak i planistycznym, często znacznie zmieniając kształtowany od setek lat krajobraz kulturowy.

Na obszarze gminy Strzelin w ewidencji zabytków nieruchomych ujęto łącznie 1227 obiektów. Wśród nich 85 obiektów jest wpisanych do Rejestru Zabytków. W samym mieście Strzelin jest 430

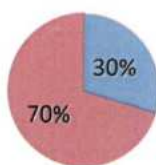
obiektów a pozostałe 798 zlokalizowane są na obszarze wiejskim gminy, głównie w obrębie wsi. Zasób ten tworzą różnego rodzaju budynki kubaturowe o zróżnicowanej architekturze i funkcji, w przeważającej mierze mieszkalnej i gospodarczej. Ewidencja zawiera również założenia zielni, ogrodzenia i bramy, budynki o charakterze przemysłowym, sakralnym, także kaplice, nowożytne i współczesne krzyże przydrożne oraz pokutne itp. Wykaz wszystkich obiektów ujęto w tabelach 1-4 na końcu opracowania.

Zamieszczona poniżej analiza zasobu zabytkowego gminy ma za zadanie scharakteryzowanie go, co może być przydatne w określeniu kierunków działania i wypracowaniu metod postępowania w celu utrzymania i polepszenia stanu technicznego i wizualnego obiektów, a co za tym idzie poprawienia stanu krajobrazu kulturowego gminy. Analizę wykonano w podziale na obszar miejski Strzelina oraz wiejski gminy Strzelin.

Miasto Strzelin

Cały historyczny układ urbanistyczny miasta został wpisany do rejestru zabytków i podlega ochronie prawnej. W ewidencji zabytków na terenie miasta znajduje się 431 obiektów nieruchomości, z czego 26 obiektów architektury objętych zostało ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków. Wykaz obiektów rejestrowych z obszaru miasta znajduje się w tabeli 1. Biorąc pod uwagę zasób zabytkowy miasta można stwierdzić, iż spośród 431 zabytków architektury 128 (30%) z nich tworzy w sumie 39 zespołów budynków. Zespoły składają się przynajmniej z dwóch budynków. W każdym zespole znajduje się też jeden dominujący obiekt o charakterze mieszkalnym, sakralnym lub przemysłowym, wokół którego zespół się wytworzył. Pozostałe 305 obiektów (70%), to budynki samodzielne tj. niebędące częścią zespołów. Spośród nich 87% (266) pełni funkcje mieszkalną, zaś reszta ma charakter sakralny, przemysłowy, lub gospodarczy.

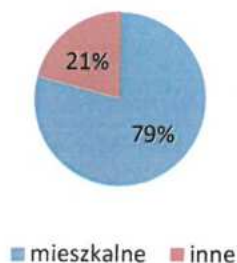
Obiekty nieruchome w ewidencji i rejestrze zabytków z obszaru miasta Strzelin							
Obiekty	Łącznie	W zespołach (39)		Samodzielne			
Ilość	431	128	Funkcja		305	Funkcja	
Udział % w całości zespołu	100%	30%	Mieszkalna, mieszkalno-gospodarcza	18 46%	70%	Mieszkalna	87%
			Inna	21 54%		Inne	23%

■ obiekty w zespołach ■ obiekty samodzielne

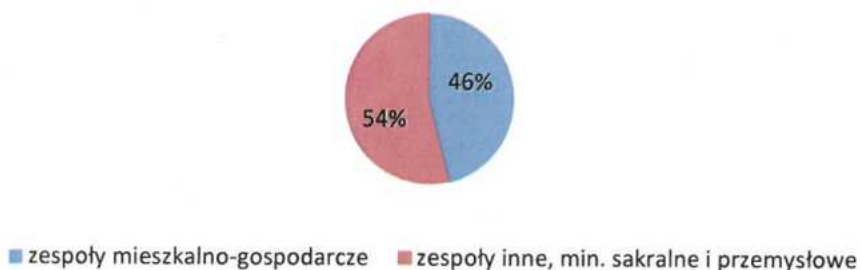
- Obiekty samodzielne

Z powyższej statystyki wynika, że 70% zasobu zabytkowego miasta tworzą samodzielne budynki, z których 87% to budynki mieszkalne. Pozostałe 23% to obiekty o innym charakterze min. przemysłowo-gospodarczym lub sakralnym. Wśród budynków mieszkalnych blisko 90% stanowią wolnostojące domy jednorodzinne i wielorodzinne, w tym wille. Pozostałe 10% to zachowane w rejonie ulic Bolka I Świdnickiego, Kościuszki i Sikorskiego kamienice dawnej zabudowy miejskiej.

- Zespoły obiektów

Zespoły składające się z przynajmniej dwóch budynków stanowią na terenie miasta jedynie 30% zasobu zabytków nieruchomych. Spośród 39 zespołów blisko połowa, bo 18 z nich (46%) stanowią założenia mieszkalno-gospodarcze w typie wiejskim, składające się z budynku mieszkalnego i jednego do 4 budynków gospodarczych. Zlokalizowane są one głównie w rejonie ul. Brzegowej (dawne Wojstawice przyłączone do miasta w 1885 r.) oraz Staromiejskiej i Zielnej. Pozostałe 21 (56%) zespołów stanowią zabudowania o funkcji religijnej, jak zespół klasztorny sióstr Boromeuszek, zespół cmentarza żydowskiego z kaplicą i murem cmentarnym czy dawny kościół Braci Czeskich z bramą, murem i cmentarzem husyckim. W dalszej kolejności wymienić należy obiekty przemysłowe min. najobszerniejszy zespół, jakim jest cukrownia przy ul. Ząbkowickiej składający się z 19 budynków i instalacji – jak np. waga kolejowa. Inne zespoły szczególnie warte wymienienia, to kompleksy browaru, młyna i rzeźni przy ul. Brzeskiej czy zespół dworca kolejowego.

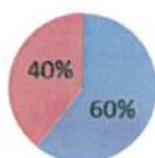

Obszar wiejski gminy Strzelin

Dla wszystkich 38 wsi i przysiółków z terenu gminy wyznaczono obszary ochrony historycznych układów ruralistycznych, mających chronić spójność architektoniczno-przestrzenną. Zabytkowych budynków i obiektów małej architektury ujętych w rejestrze i ewidencji zabytków na obszarze wiejskim gminy jest 676. Jak wynika z poniższego zestawienia większość z nich, bo aż 60% znajduje się w zespołach

składających się z budynku mieszkalnego i przynajmniej jednego budynku gospodarczego w obrębie jednego gospodarstwa. Pozostałe 268 (40%) to obiekty funkcjonujące poza zespołami.

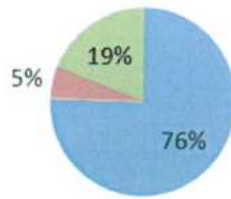
Obiekty nieruchome w ewidencji i rejestrze zabytków z obszaru wiejskiego gminy Strzelin							
Obiekty	Łącznie	W zespołach (120)			Samodzielne		
Ilość	676	408	Funkcja		268	Funkcja	
Udział % w całości zespołu	100%	60%	Mieszkalna, mieszkalno-gospodarcza	308 75%	40%	Mieszkalna, mieszkalno-gospodarcza	173 64%
			Inna	100 24%		Inne	115 36%

■ obiekty w zespołach ■ samodzielne

- Zespoły obiektów

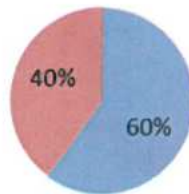
Grupa ta obejmuje 120 zespołów, zarówno mniejszych gospodarstw wiejskich, zabudowań folwarcznych, pałacowych i kościelnych. W obrębie zespołów funkcjonuje 408 obiektów nieruchomych. Zdecydowanie największą grupę, bo 75% stanowią zespoły tworzące pojedyncze gospodarstwa, w skład których oprócz budynku mieszkalnego czy też mieszkalno-gospodarczego wchodzi dwa lub trzy obiekty gospodarcze w rodzaju stodoły, czy obory np. zespół z Gębic nr 7, czy ze Strzegowa 16 i 47. Ten rodzaj budynków stanowi aż 75% całego zasobu w obrębie zespołów. 5% Stanowią zespoły większych folwarków, dworów, czy pałacowe (22 szt.) Składają się one z od kilku do kilkunastu budynków jak zespół dworski z Dankowic (9 obiektów), Białego Kościoła (9 obiektów) czy też zespół Pałacowy z Głębokiej (12 obiektów wraz z parkiem i aleją). Pozostałe (19%) to obiekty sakralne, gdzie dominują zespoły przykościelne składające się z kościoła, cmentarza, często też plebanii. Za przykład niech posłuży zespół kościoła z Dankowic czy Nowolesia. Do zespołów o charakterze przemysłowym zaliczyć należy min młyny (między innymi Głęboka i Górzec) czy też zespół gorzelnii z Mikoszowa. Należy wspomnieć również o dwóch zespołach dworców kolejowych z Warkocza i Białego Kościoła.

■ zespoły mieszkalno gospodarcze ■ zespoły folwarczno pałacowe
■ pozostałe zespoły

- obiekty samodzielne

Spośród 268 obiektów zdecydowana większość, bo aż 161 (64%) obiektów poza zespołami wpisanymi w ewidencje zabytków stanowią domy mieszkalne (np. Biały Kościół 22, czy Nieszkowice 27). Mniej liczne są budynki mieszkalno-gospodarcze i gospodarcze jak np. Gościęcice 83. Tych funkcjonujących samodzielnie jest jedynie 12. Pozostałe obiekty funkcjonujące poza zespołami to transformatory (7), krzyże, kaplice przydrożne i krzyże pokutne (25), budynki szkół (7).

■ mieszkalno gospodarcze ■ pozostałe

Dzięki przeprowadzonej analizie, biorącej pod uwagę funkcje i charakter obiektów zabytkowych z uwzględnieniem ich przynależności do zespołów, można scharakteryzować krajobraz kulturowy gminy. Charakterystyka ta bazuje na strukturze ilościowej zasobu ewidencji i rejestru zabytków. W posumowaniu celowo nie wzięto, więc pod uwagę będących w mniejszości rodzajów zabytków takich jak kościoły, zabytki przemysłowe i inne. Celem było wyłonienie dominującej grupy zabytków kształtujących krajobraz kulturowy i wskazanie kierunków działań zmierzających do zachowania tych obiektów czy zespołów.

Z analizy wynika, że większość zasobu obszaru wiejskiego gminy Strzelin stanowią gospodarstwa w obrębie historycznych siedlisk wsi i przysiółków, składające się modelowo z budynku mieszkalnego i towarzyszących mu budynków gospodarczych. Ponadto w większości miejscowości znajdują się zabudowania folwarczne, dworskie czy pałacowe, często będące dominantą architektoniczną na obszarze wsi. Zespoły te były jeszcze w 1 połowie XX w. podstawowym składnikiem kreującym krajobraz kulturowy. Obecnie, są często podzielone pomiędzy wielu właścicieli, czasem także na kilka działek gruntowych, nienawiązujących do założonego pierwotnie układu funkcjonalnego. Otoczone nieuporządkowaną, wybujałą roślinnością i nowo powstałą zabudową jednorodziną, stają się nieczytelne w krajobrazie. Wydaje się, że ten cenny, charakterystyczny zasób powinien być objęty szczególną troską. Konieczne jest dogłębne przeanalizowanie problemu, aby możliwe było jego zrozumienie i dopiero wówczas

wypracowanie mechanizmów i pozyskanie środków, które pozwolą na przywrócenie/utrzymanie pierwotnej formy pięknych gospodarstw, a także poprawienie ich stanu technicznego i wizualnego. Na pewno spójne i schludne zagospodarowanie ich otoczenia znacznie przyczyni się do polepszenia ich ekspozycji, co w naturalny sposób spowoduje, że zaczną być dostrzegane przez mieszkańców i odwiedzających gminę.

W Strzelinie dominującą ilościowo „substancją zabytkową”, obejmującą aż 70% zasobu, są samodzielnie funkcjonujące budynki nieujęte w zespołach. Wśród nich blisko 90% stanowią budynki mieszkalne jedno i wielorodzinne w obrębie osiedli z poł. XIX w i dawnych przedmieść. Wynika to z faktu, iż historyczna zabudowa śródmiejska uległa zniszczeniu w wyniku działań II WŚ. W związku z tym, na terenie miasta Strzelin wskazane byłoby wypracowanie mechanizmów i procedur wspierających właścicieli tego rodzaju zabytków w utrzymaniu i poprawie ich historycznego wyglądu i stanu technicznego.

c) Zabytki archeologiczne

Na obszarze gminy zinwentaryzowano łącznie 364 stanowiska archeologiczne, z czego 99 zostało wpisanych do rejestru zabytków. W wyniku badań archeologicznych ustalono, że początki osadnictwa na terenie gminy Strzelin sięgają paleolitu. Dotychczas zewidencjonowano tylko jedno stanowisko archeologiczne związane z paleolitem oraz jedno z mezolitem. Osadnictwo datowane na okres neolitu odkryto na 16,1% ogółu stanowisk. Okres ten reprezentowany jest głównie przez ludność kultury pucharów lejkowatych oraz kultury ceramiki wstęgowej rytej. Pojedyncze osady związane są z kulturą ceramiki sznurowej, kulturą amfor kulistych, kulturą lendzielską oraz kulturą ceramiki wstęgowej klutej. Wiele stanowisk ma charakter wielokulturowy (ten sam teren zamieszkiwała ludność w różnych okresach). Zewidencjonowano najwięcej stanowisk archeologicznych datowanych na okres pradziejowy 66%. Stanowiska z okresu średniowiecza stanowią ok. 30% zasobu. Najmniejszą ilość zewidencjonowano stanowisk nowożytnych 2,1%, bardzo nieliczną grupę, bo zaledwie 1,1% stanowią stanowiska o nieokreślonej przynależności kulturowo – chronologicznej. Pod względem funkcjonalnym najliczniej reprezentowane są stanowiska osadnicze oraz ślady i punkty osadnictwa. Jest ich 306, co stanowi blisko 88% wszystkich rejestrowanych na terenie gminy. Stanowisk o charakterze sepulkralnym jest 31 w tym cmentarzysk jest 20 i 11 pojedynczych pochówków. Na omawianym obszarze prawdopodobnie funkcjonowało 5 grodzisk tworzących formy terenowe podatne na niszczenie i powinny być one objęte szczególną ochroną. Nie da określić funkcji stanowisk w przypadku 6,8% ogółu. Stanowiska archeologiczne są zabezpieczone poprzez objęcie ochroną. Obszary ochrony archeologicznej wyznaczono dla wszystkich historycznych układów ruralistycznych wsi z terenu gminy, także na obszarach silnie nasyconych stanowiskami archeologicznymi wyznaczono strefy OW w MPZP. Wykaz stanowisk archeologicznych znajduje się w tabeli 4.

7. Ocena stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy.

Kondycja zabytków na terenie gminy jest zróżnicowana. W zasobie znajdują się obiekty dopiero co odrestaurowane, posiadające nowe funkcje, które gwarantują ich przydatność, a więc ciągłe

użytkowanie.⁴ Są też niestety budynki w bardzo złym stanie technicznym, który uniemożliwia już przywrócenie zabytku do stanu użytkowego. Na sytuację taką wpływa wiele czynników. Są to między innymi: struktura własności, zamożność właściciela/li, ich świadomość wartości dziedzictwa i środowiska kulturowego, czy dostęp do ewentualnych środków na utrzymanie obiektu itp. Procesy rewitalizacji jak i degradacji zabytków postępują w sposób ciągły, dlatego konieczne jest okresowe wykonywanie audytów stanu zabytków z terenu gminy. Chcąc podsumować w skrócie stan zabytków gminy, należy zauważyć, że w najlepszym stanie pozostają obiekty architektury sakralnej w większości wpisane do rejestru zabytków. Są one remontowane i nie tracą swoich pierwotnych walorów architektonicznych. W miarę dobrze przedstawia się stan zabytkowych obiektów na obszarze miasta Strzelina, gdzie dominują budynki mieszkalne. Inaczej przedstawia się stan obiektów na terenach wiejskich. O ile budynki mieszkalne, często wizualnie pozostawiają wiele do życzenia to ich stan techniczny jest w miarę zadowalający i można spodziewać się, że będzie się poprawiał. Gorzej wygląda sytuacja zabudowań gospodarskich. Zmiana struktury rolnictwa postępująca od końca XX w. Pozbawiła je ich pierwotnej funkcji. Nieużywane i nie remontowane, często popadają w ruinę. Jednym z głównych sposobów przywrócenia ich do życia powinno być znalezienie im innych funkcji użytkowych, co dałoby impuls do ich zabezpieczenia, utrzymania i rewitalizacji. Podobnie rysuje się sytuacja budynków przemysłowych, które jednak częściej znajdują nowe przeznaczenie i istnieje realna szansa na ich zachowanie. Równie trudna sytuacja przedstawia się z dużymi kompleksami zabudowań folwarcznych czy dworskich. Są to obecnie często zespoły budynków o podzielonej własności. Utrudnione, więc jest przeprowadzenie ich remontów i znalezienie podupadającym budynkom gospodarczym nowej funkcji.

8. Założenia programowe gminnego programu opieki nad zabytkami.

Gmina Strzelin od lat podejmuje szereg działań związanych z szeroko pojętą ochroną zabytków, przestrzeni kulturowej oraz ich promocji. W ramach możliwości administracyjnych i finansowych dotuje i wspiera właścicieli zabytków w ich bieżącym utrzymaniu oraz podejmuje inicjatywy w celu promocji i edukacji w zakresie gminnego dziedzictwa kulturowego. Szczegółowe zapisy w MPZP obszaru gminy dotyczące ochrony zabytków i przestrzeni kulturowej mogą tu być przykładem wysokiego poziomu świadomości znaczenia dziedzictwa kulturowego i stosowania dobrych praktyk budowlanych, rewitalizacyjnych i zachowawczych. Znaczna ilość zinwentaryzowanych na terenie gminy zabytków (ponad 1000 pojedynczych obiektów nieruchomości, głównie budynków) stawia przed władzami gminy wyzwania nie tylko o charakterze organizacyjnym, ale przede wszystkim finansowym. Pomimo tych trudności gmina aktywnie działa na rzecz poprawy stanu zabytków i przestrzeni kulturowej. Przykładem może tu być flagowa inwestycja, zrealizowana w latach 2020-2023 za kwotę 20 milionów złotych odbudowa ratusza z zachowaniem relikwów pierwotnej budowli. Sukcesywnie rewitalizowany jest też projekt rewitalizacji starego miasta (np. rewitalizacja pierzei wschodniej w rynku z zastosowaniem rozwiązań historycznych do min nawierzchni ciągów komunikacyjnych). Remontom poddawane są sukcesywnie obiekty zabytkowe należące do Gminy, co wykonywane jest w ramach zadań własnych dotyczących zasobu komunalnego. Gmina corocznie udziela dotacji finansowych na roboty budowlane i konserwatorskie przy zabytkach nie

⁴ Przykładem może być renowacja kompleksu folwarcznego z gorzelnią w Mikoszowie, gdzie powstał Zakład Aktywności Zawodowej pomagający osobom z niepełnosprawnościami prowadzony przez stowarzyszenie Św. Celestyna

będących jej własnością W latach 2020-2024 było to łącznie 263.181,78 zł. Przyznaje także nagrody za najlepsze realizacje konserwatorskie i budowlane co wspiera popularyzację dobrych praktyk projektowych, a także estetycznemu zagospodarowaniu obszarów oraz terenów cennych kulturowo. Nagrody przyznawane są właścicielom, współwłaścicielom albo wspólnotom mieszkaniowym, posiadającym budynki niewpisane do rejestru zabytków, które stanowią cenny obiekt kultury materialnej Miasta i Gminy. Podstawą przyznania nagród są szczególne osiągnięcia remontowe lub modernizacyjne o istotnym znaczeniu dla ekspozycji budynków.

Warto zaznaczyć też, że ze względu na dużą ilość zidentyfikowanych w gminie stanowisk archeologicznych, duże obszary gminy objęte są strefą obserwacji archeologicznej. Tak więc przy realizacji przedsięwzięć których gmina jest inwestorem, ponosi ona bezpośrednio bądź pośrednio koszty badań archeologicznych związanych z pracami ziemnymi.

Celem Programu Opieki nad zabytkami na lata 2025-2029 jest wskazanie działań mających za zadanie utrzymanie i poprawę stanu obiektów zabytkowych, ale także ochronę dziedzictwa i krajobrazu kulturowego w dążeniu do budowania tożsamości regionalnej, jak również promowanie lokalnego dorobku kulturowego wśród mieszkańców gminy oraz turystów. Wyznaczono w programie dwa zasadnicze cele, w których określono priorytety, w ramach których wyznaczono kierunki działań i skonkretyzowano zadania planowane do realizacji w okresie obowiązywania programu:

Cel 1 – Ochrona dziedzictwa materialnego i krajobrazu kulturowego gminy jako elementu przestrzeni kształtującej jakość życia mieszkańców i atrakcyjność turystyczną gminy. Obejmuje on zadania związane z fizycznymi działaniami dotyczącymi zachowania i poprawy stanu obiektów zabytkowych oraz stref objętych ochroną konserwatorską. Są to w szczególności remonty i renowacje budynków, infrastruktury miejskiej, terenów zieleni komponowanej objętej ochroną konserwatorską a także zabezpieczenie przed zniszczeniem i degradacją zabytków. Również działania polegające na zwiększeniu atrakcyjności zabytków uznano za jeden z priorytetów.

Cel 2 – Budowanie świadomości społecznej dotyczącej wartości dziedzictwa kulturowego poprzez działania edukacyjne, informacyjne, popularyzatorskie i promocyjne wpływające na pozytywne postrzeganie zasobu kulturowego gminy. Osiągnięcie tego celu planowane jest poprzez wszelkiego rodzaju przedsięwzięcia miękkie bez bezpośredniej ingerencji w zasób zabytkowy gminy. Realizowane będą głównie przez jednostki budżetowe gminy i polegają na organizacji wydarzeń kulturalnych o charakterze lokalnym i ponadregionalnym, działalności wystawienniczej i wydawniczej dotyczącej historii i zabytków gminy oraz promocji.

Wyszczególnienie zadań, które podejmowane będą w realizacji założonych celów, ramach kierunków działań i priorytetów przedstawiano w formie tabelarycznej poniżej. W celu 1 - zawarto wszystkie planowane na najbliższe lata działania konserwatorskie, remontowe i rewitalizacyjne podejmowane przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków, wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków. Ujęto też podobne działania podejmowane w obrębie stref ochrony układów urbanistycznych i ruralistycznych w których obowiązują zapisy odnoszące się do gospodarowania i zachowania przestrzeni kulturowej w MPZP. Strefy te są one ujęte także w rejestrze zabytków i wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków. Przy każdym zadaniu, którym objęty jest obiekt zabytkowy

określono formę jego ochrony tj. wpis do rejestru lub/i ewidencji zabytków lub wskazano strefę, w której podejmowane będą działania. Działania promocyjne i edukacyjne ujęte w celu 2, przedstawiają działania kontynuowane oraz proponowane/planowane do wdrożenia w przyszłości. Są i będą one realizowane głównie przez jednostki samorządowe gminy w ramach swoich zadań statutowych. Przy niektórych zdaniach wskazano je jako podmioty je realizujące.

Należy zaznaczyć, iż realizacja poszczególnych zadań będzie zależna od możliwości budżetowych gminy oraz ilości i wielkości pozyskanych środków zewnętrznych.

Skróty użyte w tabeli:

WEZ –	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
GEZ –	Gminna Ewidencja Zabytków
RZ –	Rejestr Zabytków
Strefa „A” –	strefa ochrony konserwatorskiej wyznaczona w MPZP
Strefa „B” –	strefa ochrony konserwatorskiej wyznaczona w MPZP
SOK –	Strzeliński Ośrodek Kultury
MiGBP -	Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna im. ks. Jana Twardowskiego w Strzelinie
RPRG -	Referat Promocji, PR i Rozwoju Gospodarczego
DID -	Departament Inwestycji i Drogownictwa
WRI -	Wydział Rozwoju, Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych
WTD -	Wydział Transportu i Drogownictwa
WO -	Wydział Organizacyjny

Cel 1

Ochrona dziedzictwa materialnego i krajobrazu kulturowego gminy jako elementu przestrzeni kształtującej jakość życia mieszkańców i atrakcyjność turystyczną gminy

Priorytet		Kierunek Działań		Zadanie
1.1	Zahamowanie procesu degradacji zabytków i krajobrazu kulturowego, oraz działania w celu doprowadzenia do poprawy stanu ich zachowania.	1.1.1	Prace remontowo – konserwatorskie przy obiektach zabytkowych.	<ul style="list-style-type: none"> • Strzelin, ul. Pocztowa 3, budynek mieszkalny - obecnie dom dziennego pobytu osób starszych – ujęty w WEZ i GEZ - <i>remont dachu, wymiana pieca, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, wymiany instalacji elektrycznej i wodno-kanalizacyjnej;</i> • Strzelin, ul. Ząbkowicka 11, dawny Urząd Miejski – obecnie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - ujęty w WEZ i GEZ – <i>Remont dachu i elewacji, budowa windy zewnętrznej – (złożono wniosek w ramach programu Polski Ład – Zabytki o dofinansowanie w wysokości 3.430.000,00 zł);</i> • Strzelin, ul. Kamienna 1, dawny budynek garnizonowy – obecnie biurowo-usługowy - ujęty w WEZ i GEZ – <i>remont dachu (w trakcie), remont elewacji;</i> • Strzelin, ul. Rycerska 7, budynek mieszkalny i gospodarcze - ujęty w WEZ i GEZ, w obrębie historycznego miasta wpisanym w RZ, strefa „A” – <i>remont budynku, remont dachu i elewacji, wymiana instalacji wraz z stolarką okienną i drzwiową;</i> • Strzelin, ul. Brzegowa 43, budynek mieszkalny – ujęty w GEZ - <i>remont dachu, wymiana stolarki okiennej remont klatki schodowej oraz ocieplenie;</i> • Strzelin, ul. Kamienna 3, willa właściciela gazowni - ob. bud. mieszkalny - ujęty w WEZ i GEZ – <i>częściowa wymiana stolarki okiennej, ocieplenie elewacji, remont klatki schodowej;</i> • Strzelin, ul. Wodna 7, budynek mieszkalny - ujęty w WEZ i GEZ - <i>termomodernizacja budynku, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, remont opierzenia dachu;</i> • Strzelin, ul. Rycerska 9, budynek mieszkalny - w obrębie historycznego miasta wpisanym w RZ – <i>remont dachu, klatki schodowej i ocieplenie elewacji;</i> • Strzelin, ul. Kościelna 12, budynek mieszkalny (kamienica), ujęty w WEZ i GEZ w obrębie historycznego miasta wpisanym w RZ, strefa „A” - <i>remont klatki schodowej, wymiana częściowa stolarki okiennej i ocieplenie elewacji;</i> • Strzelin, ul. Św. Floriana 14, budynek mieszkalny z relikami zamku - wpisany do RZ ujęty w obrębie historycznego miasta wpisanym w RZ, strefa „A” - <i>remont klatki schodowej, częściowa wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, ocieplenie elewacji.</i>

				<ul style="list-style-type: none"> • Strzelin, ul. Bolka I Świdnickiego 15, budynek mieszkalny - ujęty w GEZ oraz w strefie „B” ochrony konserwatorskiej (WEZ)- <i>docieplenie elewacji</i>; • Strzelin, ul. Dubois 8-14, zespół budynków mieszkalnych – ujęty w GEZ - <i>remont klatek schodowych, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, ocieplenie ścian</i>; • Strzelin, ul. Dzierżoniowska 8A, budynek mieszkalny (oficyna) - w strefie „B” ochrony konserwatorskiej (WEZ) – <i>remont dachu, klatki schodowej, wymiana stolarki okiennej</i>; • Strzelin, ul. Jana Pawła II 10, kamienica - ujęty w GEZ oraz w strefie „B” ochrony konserwatorskiej (WEZ) - <i>remont dachu, remont klatki schodowej, częściowa wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, termomodernizacja</i>; • Strzelin, ul. Jana Pawła II 14, kamienica - ujęty w GEZ oraz w strefie „B” ochrony konserwatorskiej (WEZ) - <i>remont dachu, remont klatki schodowej, częściowa wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, termomodernizacja</i>; • Strzelin, ul. Jana Pawła II 29, budynek mieszkalny - ujęty w GEZ oraz w strefie „B” ochrony konserwatorskiej (WEZ) - <i>remont dachu, remont klatki schodowej, częściowa wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, termomodernizacja</i>; • Strzelin, ul. Kamienna 4, 4a, 6, 6a, budynek mieszkalny - ujęty w GEZ oraz w strefie „B” ochrony konserwatorskiej (WEZ) – <i>klatek schodowych, częściowa wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, termomodernizacja</i>; • Strzelin, ul. Kościuszki 23, kamienica - ujęty w GEZ oraz w strefie „B” ochrony konserwatorskiej (WEZ) - <i>remont dachu, termomodernizacja, wymiana stolarki okiennej</i>; • Strzelin, ul. Mickiewicza 14, budynek mieszkalny - ujęty w WEZ i GEZ – <i>remont dachu, remont klatki schodowej, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, termomodernizacja</i>; • Strzelin, ul. Staromiejska 9, budynek mieszkalny - ujęty w WEZ i GEZ – <i>wymiana części stolarki okiennej i drzwiowej, remont klatki schodowej, termomodernizacja</i>; • Strzelin, ul. Wodna 7, budynek mieszkalny - ujęty w WEZ i GEZ w obrębie historycznego miasta wpisanym w RZ, strefa „A” – <i>remont dachu i termomodernizacja</i>; • Strzelin, ul. Wolności 17, kamienica – wpisany do RZ – <i>remont kapitalny budynku min, elewacja stolarka okienna i drzwiowa</i>; • Strzelin, ul. Wolności 32, 32A, budynek mieszkalny – ujęty w GEZ oraz w strefie „B” ochrony konserwatorskiej (WEZ) - <i>remont kapitalny min, elewacja stolarka okienna i</i>
--	--	--	--	---

			<p>drzwiowa;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Strzelin, ul. Ząbkowicka 10, budynek mieszkalny - ujęty w GEZ oraz w strefie „B” ochrony konserwatorskiej (WEZ) – wymiana stolarki okiennej i drzwiowej remont elewacji i klatki schodowej; • Biały Kościół, ul. Piastowska 39, budynek mieszkalno-usługowy – ujęty w GEZ i w strefie "B" ochrony konserwatorskiej historycznego układu ruralistycznego – remont poszycia dachu, częściowa wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, termomodernizacja; • Nowolesie 39, 39a, 39b, budynki mieszkalne zespołu folwarcznego – ujęte w GEZ i WEZ w strefie "B" ochrony konserwatorskiej historycznego układu ruralistycznego - kapitalny remont budynków; • Skoroszwice 14, budynek mieszkalny - ujęte w GEZ i WEZ – remont poszycia dachu; • Kuropatnik, ul. Strzelińska 33, budynek mieszkalny ujęty w GEZ w strefie "B" ochrony konserwatorskiej historycznego układu ruralistycznego – remont klatki schodowej i termomodernizacja; • Strzelin, ul. Staszica 1, budynek mieszkalny – ujęty w GEZ w obrębie historycznego miasta wpisanym w RZ, strefa „A” – opracowanie dokumentacji przebudowy lokali mieszkalnych, wraz z termomodernizacją i remontem dachu; • Strzelin, Mur obronny, wpisany do RZ w obrębie historycznego miasta wpisanym w RZ, strefa „A” – remont muru w rejonie ul Pocztovej; • Strzelin, kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego, Rotunda Św. Gotarda – wpisane do RZ – realizacja prac konserwatorskich kościoła i Rotundy (dofinansowanie z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków w wysokości 180.320,00 zł); • Nieszkowice, kościół filialny pw. Św. Jana Kantego – wpisany do RZ – wykonanie prac konserwatorskich obrazu olejnego na płótnie Zmartwychwstania Pańskiego (dofinansowanie z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków w wysokości 42.044,45 zł); • Nowolesie, kościół p.w. Św. Marcina -wpisany do RZ – renowacja zabytkowych organów (dofinansowanie z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków w wysokości 314.296,00 zł); • Strzelin, Baszta Prochowa i mury miejskie – wpisane do RZ - Remont wraz z zabezpieczeniem Baszty Prochowej oraz przyległych murów, min renowacja murów,
--	--	--	--

			<p>uzupełnienie uszkodzonych fragmentów budowli, naprawa pęknięć murów, spoinowanie, hydrofobizacja (zabezpieczenie przed wilgocią i wodą), zabezpieczenie przed opadami atmosferycznymi (zadaszenie), naprawa tynków, odtworzenie gzymsów i opasek otworów, wykonanie izolacji ścian fundamentowych, remont przyległego do baszty odcinka muru kamiennego i muru ceglanego z zabezpieczeniem przed szkodliwym działaniem czynników zewnętrznych oraz zagospodarowanie terenu. (złożono wniosek w ramach programu Polski Ład – Zabytki o dofinansowanie wysokości 753.591,22 zł);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brożec, kościół pw. Św. Jakuba Apostoła – wpisany do RZ - <i>prace konserwatorskie przy XVIII w. ambonie kościoła</i> – (złożono wniosek w ramach programu Polski Ład – Zabytki o dofinansowanie wysokości 164.464,06 zł); • Strzelin, Klasztor Sióstr Boromeuszek – wpisany do RZ – <i>remont dachu i refektarza</i> - (złożono wniosek w ramach programu Polski Ład – Zabytki o dofinansowanie wysokości 1.445.500,00 zł); • pozostałe zabytkowe tereny i obiekty sakralne należące do Parafii Rzymsko – Katolickich działających na terenie Gminy Strzelin (np. kościoły w miejscowościach: Biały Kościół, Biedrzychów, Dankowice, Karszów oraz Żeleźnik)
	1.1.2	Rewaloryzacja, remonty i inwestycje w przestrzeni kulturowej oraz w obrębie obszarów zabytkowych z uwzględnieniem zasad ochrony dziedzictwa kulturowego.	<ul style="list-style-type: none"> • Strzelin, ul. Kościuszki 1, budynek mieszkalny - w obrębie historycznego miasta wpisanym w RZ, strefa „A” - <i>remont dachu, termomodernizacja elewacji, wymiana stolarki okiennej</i>; • Strzelin, ul. Rybna 2, budynek mieszkalny (szachulcowy, oficyna) - w obrębie historycznego miasta wpisanym w RZ, strefa „A” – <i>remont dachu, klatki schodowej i elewacji</i>; • Strzelin, ul. Podwale 3, kamienica - w obrębie historycznego miasta wpisanym w RZ, strefa „A” - <i>wymiana części stolarki okiennej i drzwiowej, kapitalny remont klatki schodowej, termomodernizacja</i>; • Strzelin, ul. Podwale 1, kamienica - w obrębie historycznego miasta wpisanym w RZ, strefa „A” – <i>wymiana części stolarki okiennej i drzwiowej, termomodernizacja</i>; • Strzelin, ul Wolności 1, budynek mieszkalny - strefie „B” ochrony konserwatorskiej (WEZ) – <i>kapitalny remont obiektu</i>; • Strzelin, ul. Księdza Jerzego Popiełuszki 3, Dawna willa, obecnie żłobek - w strefie "B" ochrony konserwatorskiej historycznego układu ruralistycznego – <i>kontynuacja remontu obiektu w 2025r.</i>;

				<ul style="list-style-type: none"> • Strzelin, ul. Pocztowa 4, budynek dawnego więzienia, obecnie mieszkalny – w obrębie historycznego miasta wpisanym w RZ, strefa „A” - <i>remont budynku i przystosowanie do nowej funkcji, jeśli zostanie utworzone muz. Więziennictwa wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu (trwają prace koncepcyjne);</i> • Strzelin - Zagospodarowanie plant miejskich przy murze obronnym ul. Pocztowa jako etap II projektu „Fizyczna odnowa i poprawa bezpieczeństwa przestrzeni publicznej poprzez zagospodarowanie plant w Strzelinie” - w obrębie historycznego miasta wpisanym w RZ, strefa „A” – <i>przebudowa ścieżek pieszych, elementy małej architektury, budowa ramp w celu udostępnienia plant dla niepełnosprawnych;</i> • Strzelin, Ul. Pocztowa - w obrębie historycznego miasta wpisanym w RZ, strefa „A” – <i>wykonanie nowej nawierzchni ulicy nawiązującej do historycznej z kostki granitowej i płyt wraz z przebudową instalacji i przebudowa chodników;</i> • Strzelin, ul. Młynarska - w obrębie historycznego miasta wpisanym w RZ, strefa „A” – <i>opracowanie dokumentacji projektowej (technicznej) na przebudowę wraz z oświetleniem ulicy;</i> • Strzelin, skwer przy ul. Rybnej (dz. 36/53) – w strefie „B” ochrony konserwatorskiej (WEZ) – <i>opracowanie dokumentacji rewaloryzacji i zagospodarowania terenu;</i> • Strzelin, obszar na zachód od historycznego miasta ograniczony ulicami Wolności, Mickiewicza, pocztową, Rybną, Wojska Polskiego - w strefie „B” ochrony konserwatorskiej (WEZ) - <i>opracowanie dokumentacji rewaloryzacji i zagospodarowania terenu;</i> • Strzelin, ul Wiosenna – częściowo w strefie „B” ochrony konserwatorskiej (WEZ) – <i>budowa drogi gminnej - wykonano dokumentację projektową;</i> • Gościńcice, ul. Źródłana - częściowo w strefie „B” ochrony konserwatorskiej układu ruralistycznego – <i>przebudowa drogi - wykonano dokumentację projektową;</i> • Gęsiniec, ul. Akacyjowa - w strefie „B” ochrony konserwatorskiej układu ruralistycznego -<i>budowa kanalizacji deszczowej z przebudową ulicy - wykonano dokumentację projektową;</i> • Kuropatnik - w strefie „B” ochrony konserwatorskiej układu ruralistycznego – <i>budowa chodnika przy drodze powiatowej nr 3077D na skrzyżowaniu z drogą powiatową nr 3081D - wykonano dokumentację projektową;</i> • Strzelin, ul. Brzegowa - strefie „B” ochrony konserwatorskiej (WEZ) – <i>przebudowa ul</i>
--	--	--	--	--

				<p><i>Brzegowej wraz z remontem mostu na rzece Oława i przepustem na młynówce - wykonano dokumentację projektową;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bierzyn - w strefie „B” ochrony konserwatorskiej układu ruralistycznego - <i>przebudowa chodnika przy drodze wojewódzkiej - wykonano dokumentację projektową;</i>
		1.1.3	Rewaloryzacja i utrzymanie zespołów zabytkowej zieleni.	<ul style="list-style-type: none"> • Strzelin, dawny cmentarz ewangelicki przy ul. Staszica, obecnie park - ujęty w WEZ i GEZ – <i>rewitalizacja zieleni parkowej z wykonaniem alejek, chodników oraz ścieżek rowerowych (opracowano dokumentacja dla zadania);</i> • Strzelin, Park im. Armii Krajowej, dawny park willowy – wpisany do RZ – <i>wykonanie alejek parkowych wraz z oświetleniem (gotowa dokumentacja);</i> • Bieżąca pielęgnacja zieleni parkowej.
1.2	Działania zwiększające atrakcyjność zasobu zabytkowego.	1.2.1	Poprawa walorów wizualnych obiektów i obszarów zabytkowych.	<ul style="list-style-type: none"> • Iluminacja najcenniejszych zabytków – <i>iluminacja murów miejskich przy ul. Pocztowej</i> • Określenie zasad i konsekwentne ich wdrażanie w zakresie umieszczania szyldów i reklam na obiektach zabytkowych i obszarach ochrony konserwatorskiej; • Opracowanie projektu rewaloryzacji oraz realizacja (w nawiązaniu do historycznych) nawierzchni ulic i ciągów pieszych w obrębie zabytkowych przedmieść i centrum miasta; • Popularyzacja dobrych realizacji konserwatorskich i budowlanych przy zabytkach, popularyzacja dobrych praktyk projektowych przy zabytkach, a także zagospodarowaniu obszarów oraz terenów cennych kulturowo - coroczne nagrody finansowe w Programie „Ładna Fasada” – kontynuacja projektu.
		1.2.2	Utrzymanie stanu zasobów zabytkowych.	<ul style="list-style-type: none"> • Bieżące prace porządkowe przy zabytkach i obszarach zabytkowych; • Monitoring stanu zabytków z terenu gminy; • Współpraca z WUOZ we Wrocławiu; • Podejmowanie interwencji, zgodnie z regulacjami prawnymi, w przypadku udokumentowania zagrożenia dla zabytku; • Podjęcie działań związanych z aktualizacją i weryfikacją zabytków ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków;

CEL 2

Budowanie świadomości społecznej dotyczącej wartości dziedzictwa kulturowego poprzez działania edukacyjne, informacyjne, popularyzatorskie i promocyjne mające wpływ na pozytywne postrzeganie zasobu zabytkowego i kulturowego gminy.

Priorytet		Kierunek Działań		Zadanie
2.1	Zwiększenie poziomu świadomości dotyczącej wartości kulturotwórczej zabytków, dziedzictwa i krajobrazu kulturowego.	2.1.1	Działania edukacyjne.	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja praktyk dla uczniów klas o profilu turystycznym – przygotowanie praktyczne dot. prezentacji zabytków i lokalnych atrakcji; • Spotkania z Turystyką - Cykl wykładów tematycznych związanych z turystyką, gdzie omawiane są największe atrakcje, plany wycieczek; • Wprowadzenie i upowszechnienie tematyki ochrony dziedzictwa kulturowego do systemu edukacji przedszkolnej i szkolnej poprzez organizowanie i wspieranie zajęć. Realizowane przez przedszkola, szkoły podstawowe, ponadpodstawowe; • Inicjowanie i organizowanie obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa - SOK;
		2.1.2	Działania popularyzatorskie.	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych, konnych i samochodowych) wykorzystujących walory dziedzictwa kulturowego – RPRG; • Przygotowanie publikacji dotyczącej zabytkowych obiektów sakralnych na terenie Gminy Strzelin – RPRG; • Filmowe prezentacje zabytków przygotowane przy współpracy z lokalnymi historykami i regionalistami – RPRG; • Przygotowanie wystawy archeologicznej w współpracy z Instytutem Archeologii UW. dot. zaginionej wsi Goschwitz; • Wzbogacanie stałych wystaw zlokalizowanych w podziemiach i na wieży ratusza o kolejne eksponaty pozyskiwane od lokalnej społeczności; • Opracowanie tablic informacyjnych o obiektach zabytkowych – RPRG; • Organizacja cyklu tematycznych spacerów po mieście np.: Dawne Szlaki Handlowe, Style Architektoniczne, Śladem Pomników i Rzeźb, nieistniejących ważnych zabytków itp.; • Strzeleński Festiwal Literatury zaplanowany na 6 września 2025 roku - podczas panelu strzeleńskiego pojawią się lokalni twórcy piszący o Strzelinie i historii miasta – MiGBP; • „Szlakiem dawnego Strzelina” - Organizacja spacerów po „dawnym” mieście prowadzący Będzie pisarz Tomasz Duszyński autor min kryminału retro którego akcja

				<p>rozgrywa się w przedwojennym Strzelinie „Grzesznik ze Strehlen” – MiGBP;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przygotowanie gry i ścieżki edukacyjnej w parku im. Armii Krajowej związanej z Kamieniem Maryjnym do którego pielgrzymowano już w XVII w – MiGBP.
2.2	Promocja walorów zabytkowych gminy.	2.2.1	Zwiększenie dostępności zabytków.	<ul style="list-style-type: none"> • Sporządzenie audytu dostępności miejsc cennych zabytkowo i kulturowo dla osób niepełnosprawnych. (Min. budowa ramp w celu udostępnienia plant miejskich przy ul. Pocztowej dla niepełnosprawnych); • Podjęcie działań w celu zwiększenia dostępności zabytków. Opracowanie koncepcji dla poszczególnych zabytków.
2.2.2		Promocja zabytków, historii i kultury gminy, oraz walorów krajobrazu kulturowego.	<ul style="list-style-type: none"> • Działania promocyjne (statutowe) podejmowane przez wydział promocji gminy; • W ramach projektu „Tworzenie nowych i odnawianie istniejących szlaków rowerowych na terenie Lasów”, uzyskano dofinansowanie w wysokości 943.923,00 zł (80% wartości zadania) Zarządu Województwa Dolnośląskiego. – Remont szlaków rowerowych o łącznej długości 10,3 km (S1, S2, S3, S4). Budowa nowego odcinka S5 o długości ok. 5 km. Planowany montaż tablic informacyjno-edukacyjnych; • Budowa Cyklostrady Dolnośląskiej odcinek Strzelin – Krzepice na dawnym nasypie kolejowym (realizacja 2025-2027), uzyskano dofinansowanie w wysokości 1.249.382,0 zł z Funduszu Europejskiego dla Dolnego Śląska 2021-2027. Planowane min. montaż tablic informacyjno-edukacyjnych; • Nagrania radiowe oraz filmowe informujące o imprezach turystycznych na terenie Gminy Strzelin – RPRG; • Rozbudowa Miejskiego Szlaku Historycznego o kolejne postacie związane z historią ziemi strzelińskiej; • Wzbogacanie stałych wystaw zlokalizowanych w podziemiach i na wieży ratusza o kolejne eksponaty pozyskiwane od lokalnej społeczności; • Organizacja quizów i konkursów dot. lokalnych zabytków skierowanych do mieszkańców gminy, głównie młodzieży szkolnej; • Projekt: Muzeum Więziennictwa – kontynuacja rozmów i prac nad utworzeniem muzeum więziennictwa w dawnym więzieniu przy ul. Pocztowej 4. 	
2.2.3		Organizacja wydarzeń o charakterze ponadregionalnym.	<ul style="list-style-type: none"> • Udział w cyklicznych międzynarodowych targach turystycznych i czasu wolnego – prezentacja cennych zabytków; • Wsparcie organizacyjne PTTK oddział strzeliński w organizacji cyklicznych rajdów na orientację – kontynuacja; • Inicjowanie i organizowanie obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa. 	

10. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami.

Opisane wyżej działania, które gmina zamierza wykonać w okresie obowiązywania niniejszego programu, realizowane będą za pomocą instrumentów prawnych, finansowych, koordynacji i kontrolnych **instrumentów prawnych** – wynikających z przepisów ustawowych, obejmujących między innymi uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Instrumenty te zostały przez gminę w większej mierze utworzone. Ustanowione warunki zagospodarowania przestrzennego skutecznie chronią zabytki, ich substancje, otoczenie i warunki ekspozycyjne. Zasady i warunki dla nowych inwestycji przy zabytkach są w wielu planach określone ze szczegółami, a wymóg konsultacji zamierzeń lub uzyskania pozwoleń konserwatorskich przy inwestycjach na obszarach i obiektach objętych ochroną jest gwarancją zachowania walorów zabytkowych i historycznych przestrzeni kulturowej.

instrumentów finansowych – obejmujących między innymi finansowanie prac konserwatorskich i remontowych przy obiektach zabytkowych będących własnością Gminy poprzez zapewnienie środków finansowych w kolejnych budżetach gminy. Zakłada się też w miarę możliwości korzystanie z środków zewnętrznych, lokalnych, krajowych i wojewódzkich uwzględniając też finansowanie z funduszy europejskich oraz dotacje, subwencje, dofinansowania z innych programów. Zadanie będzie realizowane przez wydział finansowy Gminy. Środki te i instrumenty gmina dotąd sprawnie zabezpieczała, pozyskiwała i przekazywała, co będzie kontynuowane również w latach obowiązywania niniejszego programu.

instrumentów koordynacji – obejmujących między innymi realizację projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich, powiatowych i gminnych strategiach. Także koordynowanie zadań z gminami sąsiednimi, ośrodkami naukowymi i akademickimi, związkami wyznaniowymi, społecznością lokalną i organizacjami NGO w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami. Ponad wszystkie powyższe również konkordancja i uzgodnienia zamierzeń związanych z fizyczną ingerencją w zasób zabytkowy z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków.

instrumentów społecznych – obejmujących m.in. zapewnienie środków finansowych na działania edukacyjne, promocyjne i aktywizacyjne realizowane przez jednostki gminne (MOKIS, biblioteka itp.), współdziałanie z organizacjami społecznymi wspierającymi i promującymi lokalne dziedzictwo, turystykę i krajobraz kulturowy gminy.

instrumentów kontrolnych – Instrumenty kontroli wynikają obecnie z nadzoru nad faktycznym funkcjonowaniem i przestrzeganiem zapisów MPZP i innych dokumentów, stosowanie się do wytycznych DWKZ i kontrola ich realizacji. Do instrument ten obejmuje między innymi aktualizację gminnej ewidencji zabytków, monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego.

11. Źródła finansowania programu.

Sposób finansowania działań z zakresu opieki nad zabytkami określa ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku. Zgodnie z zapisami tego dokumentu (Rozdział 7), to właściciel zabytku lub jednostka organizacyjna posiadająca tytuł prawny do niego obarczona jest obowiązkiem sprawowania opieki nad zabytkiem, czyli również finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych.

Co roku gmina określa kwotę z budżetu własnego, która przeznaczana jest na dotację dofinansowującą prace projektowe i roboty budowlane przy najważniejszych zabytkach gminy. Skierowane one na obiekty będące własnością gminy, ale w znacznej ilości wspierają właścicieli zabytków w działaniach konserwatorskich i remontowych czy projektowych. Gmina ponosi też stałe koszty utrzymania zabytkowych obiektów będących jej własnością, gospodaruje także terenami w strefach ochrony konserwatorskiej dbając o poprawienie ich stanu i rewitalizację co również generuje niebagatelne koszty dla budżetu samorządu. W związku z tym od lat podejmuje działania w celu pozyskania środków zewnętrznych na projekty związane z ochroną zabytków i dziedzictwem kulturowym.

Finansowanie ze środków zewnętrznych odbywa się przez dotacje na wykonanie prac konserwatorskich i budowlanych. Realizowane są one przez różne instytucje i programy poprzez corocznie organizowane nabory wniosków. Są to między innymi:

- Dotacje Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego realizowane są głównie w ramach kilku programów min: *groby i cmentarze wojenne w kraju, ochrona zabytków archeologicznych, ochrona zabytków, miejsca pamięci i trwałe upamiętnienia w kraju*. Są to programy głównie ukierunkowane na działania miękkie mające na celu upowszechnianie dorobku kultury i zwiększanie obecność kultury w życiu społecznym.
- Rządowy Program Odbudowy Zabytków, który umożliwia pozyskanie środków na remonty zabytków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków przy priorytetowym jednak traktowaniu zabytków wpisanych do rejestru.
- Dotacje z budżetu Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków - można wykorzystać na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków na ochronę i zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego; zwiększenie narodowego zasobu dziedzictwa kulturowego; konserwację i rewaloryzację zabytków; zabezpieczenie zabytków przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granicę i na wypadek sytuacji kryzysowych; udostępnianie zabytków na cele publiczne
- Dotacje Samorządu Województwa Dolnośląskiego o udzielenie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków.

Zewnętrzne środki na opiekę nad zabytkami można uzyskać też w ramach różnych funduszy min:

- Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków
- Fundusz Termomodernizacji i Remontów
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW)
- Fundusz Kościelny

Realizacja zadań związanych z finansowaniem zabytków ze środków zewnętrznych realizowana jest i będzie przez Wydział Rozwoju, Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych, przy współpracy z właścicielami zabytków.

Tabela 1. Obiekty nieruchome ujęte w Rejestrze Zabytków woj. dolnośląskiego.

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Rodzaj obiektu	Rejestr zabytków	Data rejestru
1	Biały Kościół	Kościół par. NMP		kościół	A/1312/316	1956-07-18
2	Biedzychów	Kościół fil. Narodzenia św. Jana Chrzyciela	14	kościół	A/1313/1241	1965-03-01
3	Brożec	Kościół par. św. Jakuba Apostoła	2	kościół	A/1314/1610	1966-04-08
4	Brożec	Pałac	69	pałac	A/1386/602/W	1987-08-07
5	Dankowice	Kościół par. św. Józefa Oblubieńca	11	kościół	A/1315/1611	1966-04-08
6	Dankowice	Plebania		plebania	A/5852	2012-12-11
7	Dobrogoszcz	Zespół pałacowy:		zespół pałacowy	138/A/02/1-11	2002-10-18
8	Dobrogoszcz	Pałac		pałac	138/A/02/1-11	2002-10-18
9	Dobrogoszcz	Spichlerz		budynek gospodarczy	138/A/02/1-11	2002-10-18
10	Dobrogoszcz	Stodoła		budynek gospodarczy	138/A/02/1-11	2002-10-18
11	Dobrogoszcz	Stodoła		budynek gospodarczy	138/A/02/1-11	2002-10-18
12	Dobrogoszcz	Magazyn		magazyn	138/A/02/1-11	2002-10-18
13	Dobrogoszcz	Stajnia		budynek gospodarczy	138/A/02/1-11	2002-10-18
14	Dobrogoszcz	Stajnia		budynek gospodarczy	138/A/02/1-11	2002-10-18
15	Dobrogoszcz	Ogrodzenie zespołu		ogrodzenie / brama	138/A/02/1-11	2002-10-18
16	Dobrogoszcz	Park		park/ogród	138/A/02/1-11	2002-10-18
17	Dobrogoszcz	Budowla parkowa		inny	138/A/02/1-11	2002-10-18
18	Gębzyce	Dwór	5c	dwór	A/1381/1629	1966-04-12
19	Głęboka	Park pałacowy		park/ogród	A/1382/526/W	1984-01-31
20	Karszów	Kościół fil. Niepokalanego Poczęcia NMP		kościół	A/1316/575/W	1987-09-01
21	Krzepice	Pałac	8	pałac	A/1384/1631	1966-04-12
22	Krzepice	Park pałacowy		park/ogród	A/1383/574/W	1984-12-27
23	Ludów Polski	Park pałacowy		park/ogród	A/1385/528/W	1984-01-31
24	Muchowiec	Zespół dworski:		zespół dworski	A/1411/723/W	1996-09-18
25	Muchowiec	Dwór, ob. dom mieszkalny	42	dwór	A/1411/723/W	1996-09-18
26	Muchowiec	Oficyna mieszkalna I	40	budynek mieszkalny	A/1411/723/W	1996-09-18
27	Muchowiec	Oficyna mieszkalna II	42	budynek mieszkalny	A/1411/723/W	1996-09-18
28	Muchowiec	Obora	42	budynek gospodarczy	A/1411/723/W	1996-09-18
29	Muchowiec	Gorzelnia, ob. obora	42	przemysłowy	A/1411/723/W	1996-09-18
30	Muchowiec	Spichlerz	42	budynek gospodarczy	A/1411/723/W	1996-09-18
31	Muchowiec	Stodoła I	42	budynek gospodarczy	A/1411/723/W	1996-09-18
32	Muchowiec	Stodoła II	42	budynek gospodarczy	A/1411/723/W	1996-09-18
33	Muchowiec	Stodoła III	42	budynek gospodarczy	A/1411/723/W	1996-09-18
34	Muchowiec	Stodoła IV	42	budynek gospodarczy	A/1411/723/W	1996-09-18
35	Muchowiec	Mur graniczny		ogrodzenie / brama	A/1411/723/W	1996-09-18
36	Muchowiec	Teren sadu i ogrodów gosp.		park/ogród	A/1411/723/W	1996-09-18
37	Nieszkowice	Kościół fil. św. Jana Kantego		kościół	A/1317/1617	1966-04-08
38	Nieszkowice	Zamek z fosą (ruina)	47	zamek	A/1387/590/W	1987-12-22
39	Nowolesie	Kościół par. św. Marcina	36	kościół	A/1318/505/W	1983-04-30
40	Strzelin	Miasto		obszar	A/1422/392	1956-11-25
41	Strzelin	Pozostałości obwarowań miejskich:		mury miejskie	A/1423/1636	1966-04-08
42	Strzelin	Kościół par. Podwyższenia Krzyża św.	ul. św. Floriana 2	kościół	A/1437/140	1950-03-10
43	Strzelin	Klasztor ss. Boromeuszek	ul. św. Floriana (Książąt Brzeskich 5) 2	klasztor	A/1319/141	1950-03-10
44	Strzelin	Kościół par. Matki Chrystusa i św. Jana (d. ewang. Braci Czeskich)	ul. Staromiejska 23	kościół	505/A/05	2005-04-15
45	Strzelin	Kościół pom. św. Gotarda	ul. św. Michała Archaniola	kościół	A/1320/139	1950-03-10
46	Strzelin	D. plebania ewangelicka	ul. św. Michała Archaniola 10	plebania	465/527/W	1987-09-02
47	Strzelin	Kaplica szpitalna św. Jerzego	ul. Brzegowa 10	kaplica	A/1321/1621	1966-04-08
48	Strzelin	Park miejski	Wzgórze Parkowe	park/ogród	A/1424/550/W	1984-12-27
49	Strzelin	Zespół dworca kolejowego:	ul. Bolka I Świdnickiego	zespół	A/1429/654/W	1991-06-15
50	Strzelin	Dworzec	ul. Bolka I	dworzec	A/1429/654/W	1991-06-15

			Świdnickiego			
51	Strzelin	Świetlica i telegraf		publiczny	A/1429/654/W	1991-06-15
52	Strzelin	2 wiaty peronowe		przemysłowy	A/1429/654/W	1991-06-15
53	Strzelin	3 osłony zejść podziemnych		inny	A/1429/654/W	1991-06-15
54	Strzelin	Nastawnia		inny	A/1429/654/W	1991-06-15
55	Strzelin	Zespół młyna:	ul. Brzegowa 2	zespół	A/1432/472/W	1980-12-22
56	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 2	budynek mieszkalny	A/1432/472/W	1980-12-22
57	Strzelin	Budynek gospodarczy – młyn, ob. zakład produkcyjny	ul. Brzegowa 2	budynek gospodarczy	A/1432/472/W	1980-12-22
58	Strzelin	Budynek bramny z murem	ul. Brzegowa 2	ogrodzenie / brama	A/1432/472/W	1980-12-22
59	Strzelin	Willa	ul. Brzegowa 2	budynek mieszkalny	A/1433/474/W	1980-12-22
60	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 15	budynek mieszkalny	A/1434/475/W	1980-12-22
61	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 17b	budynek mieszkalny	A/1435/476/W	1980-12-22
62	Strzelin	Dom mieszkalny (+ relikty zamku)	ul. św. Floriana 14	budynek mieszkalny	A/1436/529/W	1987-09-02
63	Strzelin	Sąd Królewski, tzw. Dom Książąt Brzeskich	ul. Książąt Brzeskich 1	publiczny	A/1438/544/W	1983-02-16
64	Strzelin	Pocztą	ul. Pocztowa 11	publiczny	A/1439/480/W	1980-12-22
65	Strzelin	Ratusz	Rynek	ratusz	A/1440/531/W	1987-09-02
66	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Staszica 4	budynek mieszkalny	A/1441/473/W	1980-12-22
67	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Wodna 5	budynek mieszkalny	A/1442/477/W	1980-12-22
68	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Wolności 12	budynek mieszkalny	A/1443/479/W	1980-12-22
69	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Wolności 17	budynek mieszkalny	A/1444/481/W	1980-12-22
70	Warkocz	Dwór	22 b	dwór	A/1412/534/W	1987-09-02
71	Warkocz	Park krajobrazowy		park/ogród	A/1413/580/W	1984-12-27
72	Wąwolnica	Park pałacowy		park/ogród	A/1414/522/W	1984-01-31
73	Żeleźnik	Kościół fil. MB Szkaplerznej	6	kościół	A/1322/1625	1966-04-08
74	Żeleźnik	Pałac	5	pałac	A/1415/1245	1965-03-01
75	Żeleźnik	Altana	w parku	inny	A/1415/1245	1965-03-01
76	Żeleźnik	Park		park/ogród	A/1416/581/W	1984-12-27
77	Żeleźnik	Spichlerz	11	budynek gospodarczy	A/1417/1637	1966-04-12

Tabela 2. Obiekty nieruchomości ujęte w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków (WEZ)

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Rodzaj obiektu
1.	Biały Kościół	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
2.	Biały Kościół	Cmentarz wiejski	na skraju wsi	cmentarz
3.	Biały Kościół	Mur cmentarny		ogrodzenie / brama
4.	Biały Kościół	Zespół folwarczny:	25	zespół folwarczny
5.	Biały Kościół	Dom mieszkalny	25	budynek mieszkalny
6.	Biały Kościół	Oficyna mieszkalna	25	budynek mieszkalny
7.	Biały Kościół	Budynek gospodarczy I	25	budynek gospodarczy
8.	Biały Kościół	Budynek gospodarczy II	25	budynek gospodarczy
9.	Biały Kościół	Obora I	25	budynek gospodarczy
10.	Biały Kościół	Obora II, ob. magazyn	25	budynek gospodarczy
11.	Biały Kościół	Stodoła	25	budynek gospodarczy
12.	Biały Kościół	Spichlerz	25	budynek gospodarczy
13.	Biały Kościół	Stajnia	25	budynek gospodarczy
14.	Biały Kościół	Młyn gospodarczy z domem mieszkalnym	ul. Ogrodowa 1	młyn
15.	Biały Kościół	Dom mieszkalny	16	budynek mieszkalny
16.	Biały Kościół	Pocztą, ob. dom mieszkalny	19	budynek mieszkalny
17.	Biały Kościół	Dom mieszkalny	22	budynek mieszkalny
18.	Biały Kościół	Dom mieszkalny	28	budynek mieszkalny
19.	Biały Kościół	Dom mieszkalny	29	budynek mieszkalny
20.	Biały Kościół	Budynek gospodarczy	29	budynek gospodarczy
21.	Biały Kościół	Dom mieszkalny	30	budynek mieszkalny
22.	Biały Kościół	Dom mieszkalny	31	budynek mieszkalny
23.	Biały Kościół	Zespół dworca kolejowego:	Stacyjna	zespół
24.	Biały Kościół	Dworzec	Stacyjna 3-3a	dworzec
25.	Biały Kościół	2 nastawnie kolejowe	Stacyjna, dz. 72	przemysłowy
26.	Biały Kościół	Budynek gospodarczy	Stacyjna, dz. 72	budynek gospodarczy
27.	Biały Kościół	Budynek WC	Stacyjna, dz. 72	inny
28.	Biedrzychów	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar

29.	Biedrzychów	Cmentarz		cmentarz
30.	Biedrzychów	Mur cmentarny		ogrodzenie / brama
31.	Biedrzychów	Dom mieszkalny	9	budynek mieszkalny
32.	Biedrzychów	Budynek gospodarczy	9	budynek gospodarczy
33.	Biedrzychów	Obora	9	budynek gospodarczy
34.	Biedrzychów	Dom mieszkalny	23	budynek mieszkalny
35.	Biedrzychów	Budynek gospodarczy	23	budynek gospodarczy
36.	Biedrzychów	Dom mieszkalny	24	budynek mieszkalny
37.	Biedrzychów	Dom mieszkalny	30	budynek mieszkalny
38.	Biedrzychów	Zagroda:	32/34	zespół
39.	Biedrzychów	Dom mieszkalny	32	budynek mieszkalny
40.	Biedrzychów	Dom mieszkalny	34	budynek mieszkalny
41.	Biedrzychów	Stodoła	34	budynek gospodarczy
42.	Biedrzychów	Dom mieszkalny	35	budynek mieszkalny
43.	Biedrzychów	Dom mieszkalny	43	budynek mieszkalny
44.	Biedrzychów	Obora	43	budynek gospodarczy
45.	Biedrzychów	Stodoła	43	budynek gospodarczy
46.	Biedrzychów	Transformator		transformator
47.	Bierzyn	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
48.	Bierzyn	Zespół folwarczny:	3	zespół folwarczny
49.	Bierzyn	Oficyna I	3	budynek gospodarczy
50.	Bierzyn	Oficyna II	3	budynek gospodarczy
51.	Bierzyn	Dom mieszkalno-gospodarczy	3	budynek mieszkalno-gospodarczy
52.	Bierzyn	Budynek gospodarczy	3	budynek gospodarczy
53.	Bierzyn	Obora	3	budynek gospodarczy
54.	Bierzyn	Owczarnia, ob. obora	3	budynek gospodarczy
55.	Bierzyn	Stodoły I-II-III	3	budynek gospodarczy
56.	Bierzyn	Stajnia, ob. magazyn	3	budynek gospodarczy
57.	Bierzyn	Kuźnia	3	budynek gospodarczy
58.	Bierzyn	Park dworski		park/ogród
59.	Bierzyn	Dom mieszkalny	18	budynek mieszkalny
60.	Bierzyn	Obora	18	budynek gospodarczy
61.	Bierzyn	Dom mieszkalny	30	budynek mieszkalny
62.	Bierzyn (Pło)	Park dworski		park/ogród
63.	Brożec	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
64.	Brożec	Zespół kościelny:		zespół kościelny
65.	Brożec	Cmentarz		cmentarz
66.	Brożec	Mur cmentarny z bramą		ogrodzenie / brama
67.	Brożec	D. plebania	81	plebania
68.	Brożec	Zespół pałacowy:	69	zespół pałacowy
69.	Brożec	Kapliczka	przy dworze	kaplica
70.	Brożec	Stajnia	69	budynek gospodarczy
71.	Brożec	Obora	69	budynek gospodarczy
72.	Brożec	Stodoła	69	budynek gospodarczy
73.	Brożec	Ogrodzenie	69	ogrodzenie / brama
74.	Brożec	Dom mieszkalny	8	budynek mieszkalny
75.	Brożec	Zagroda:	9	zespół
76.	Brożec	Dom mieszkalny	9	budynek mieszkalny
77.	Brożec	Stodoła	9	budynek gospodarczy
78.	Brożec	Dom mieszkalno-gospodarczy	13	budynek mieszkalno-gospodarczy
79.	Brożec	Dom mieszkalny	24	budynek mieszkalny
80.	Brożec	Dom mieszkalny	25	budynek mieszkalny
81.	Brożec	Obora	25	budynek gospodarczy
82.	Brożec	Zagroda:	39	zespół
83.	Brożec	Dom mieszkalny	39	budynek mieszkalny
84.	Brożec	Obora	39	budynek gospodarczy
85.	Brożec	Stodoła	39	budynek gospodarczy
86.	Brożec	Ogrodzenie	39	ogrodzenie / brama
87.	Brożec	Dom mieszkalny	42	budynek mieszkalny
88.	Brożec	Dom mieszkalny	57	budynek mieszkalny
89.	Brożec	Dom mieszkalny	59	budynek mieszkalny
90.	Brożec	Dom mieszkalny	66	budynek mieszkalny
91.	Brożec	Dom mieszkalny	67	budynek mieszkalny

92.	Brożec	Dom mieszkalny	68	budynek mieszkalny
93.	Brożec	Dom mieszkalny	70	budynek mieszkalny
94.	Brożec	Dom mieszkalny, d. szkoła	71	budynek mieszkalny
95.	Brożec	Dom mieszkalno-gospodarczy	76	budynek mieszkalno-gospodarczy
96.	Brożec	Stodoła	76	budynek gospodarczy
97.	Brożec	Dom mieszkalny	77	budynek mieszkalny
98.	Brożec	Zagroda:	78	zespół
99.	Brożec	Dom mieszkalny	78	budynek mieszkalny
100.	Brożec	Stajnia	78	budynek gospodarczy
101.	Brożec	Obora I	78	budynek gospodarczy
102.	Brożec	Obora II	78	budynek gospodarczy
103.	Brożec	Spichlerz, ob. magazyn	78	budynek gospodarczy
104.	Chociwel	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
105.	Chociwel	Zespół sołectwa:		zespół
106.	Chociwel	Oficyna mieszkalna I	14	budynek mieszkalny
107.	Chociwel	Oficyna mieszkalna II		budynek mieszkalny
108.	Chociwel	Kuźnia, ob. dom mieszkalny i sklep	15	budynek gospodarczy
109.	Chociwel	Budynek gospodarczy I		budynek gospodarczy
110.	Chociwel	Budynek gospodarczy II		budynek gospodarczy
111.	Chociwel	Budynek gospodarczy III		budynek gospodarczy
112.	Chociwel	Obora, ob. spichlerz		budynek gospodarczy
113.	Chociwel	Stajnia		budynek gospodarczy
114.	Chociwel	Zagroda:	17	zespół
115.	Chociwel	Dom mieszkalny	17	budynek mieszkalny
116.	Chociwel	Budynek gospodarczy I	17	budynek gospodarczy
117.	Chociwel	Budynek gospodarczy II	17	budynek gospodarczy
118.	Chociwel	Stodoła	17	budynek gospodarczy
119.	Chociwel	Obora	17	budynek gospodarczy
120.	Chociwel	Zagroda:	21	zespół
121.	Chociwel	Dom mieszkalny	21	budynek mieszkalny
122.	Chociwel	Budynek gospodarczy	21	budynek gospodarczy
123.	Chociwel	Stodoła	21	budynek gospodarczy
124.	Czeszyce	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
125.	Czeszyce	Zespół folwarczny:		zespół folwarczny
126.	Czeszyce	Domek stajennego		budynek mieszkalny
127.	Czeszyce	Obora		budynek gospodarczy
128.	Czeszyce	Stodoła		budynek gospodarczy
129.	Czeszyce	Stajnia		budynek gospodarczy
130.	Czeszyce	Park krajobrazowy		park/ogród
131.	Dankowice	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
132.	Dankowice	Cmentarz		cmentarz
133.	Dankowice	Ogrodzenie cmentarza		ogrodzenie / brama
134.	Dankowice	Cmentarz wiejski	na pd. od cmentarza kościelnego	cmentarz
135.	Dankowice	Zespół dworski:	15	zespół dworski
136.	Dankowice	Dwór	15 b	dwór
137.	Dankowice	Oficyna mieszkalna I	15	budynek mieszkalny
138.	Dankowice	Oficyna mieszkalna II	15	budynek mieszkalny
139.	Dankowice	Stodoła I	15	budynek gospodarczy
140.	Dankowice	Stodoła II	15	budynek gospodarczy
141.	Dankowice	Stodoła III	15	budynek gospodarczy
142.	Dankowice	Stajnia I	15	budynek gospodarczy
143.	Dankowice	Stajnia II	15	budynek gospodarczy
144.	Dankowice	Obora	15	budynek gospodarczy
145.	Dankowice	Spichlerz	15	budynek gospodarczy
146.	Dankowice	Ogrodzenie z bramą	15	ogrodzenie / brama
147.	Dankowice	Park dworski		park/ogród
148.	Dankowice	Dom mieszkalny	2	budynek mieszkalny
149.	Dankowice	Dom mieszkalny	3	budynek mieszkalny
150.	Dankowice	Dom mieszkalny	14	budynek mieszkalny
151.	Dębniaki	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
152.	Dębniaki	Stodoła	1	budynek gospodarczy
153.	Dębniaki	Dom mieszkalny	2	budynek mieszkalny

154.	Dębni	Dom mieszkalny	3	budynek mieszkalny
155.	Dębni	Dom mieszkalny	7	budynek mieszkalny
156.	Dębni	Dom mieszkalny	8	budynek mieszkalny
157.	Dębni	Dom mieszkalny	10	budynek mieszkalny
158.	Dębni	Dom mieszkalny	17	budynek mieszkalny
159.	Dębni	Trafostacja	przy nr 23, dz. 29/7	transformator
160.	Dobrogoszcz	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
161.	Dobrogoszcz	Oficyna mieszkalna		budynek mieszkalny
162.	Dobrogoszcz	Dom mieszkalny	2	budynek mieszkalny
163.	Dobrogoszcz	Dom mieszkalny	19	budynek mieszkalny
164.	Dobrogoszcz	Dom mieszkalny	20	budynek mieszkalny
165.	Dobrogoszcz	Dom mieszkalny	21	budynek mieszkalny
166.	Gębzyce	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
167.	Gębzyce	Zespół dworski:	5	zespół dworski
168.	Gębzyce	Oficyna mieszkalna	5	budynek mieszkalny
169.	Gębzyce	Spichlerz	5	budynek gospodarczy
170.	Gębzyce	Obora	5	budynek gospodarczy
171.	Gębzyce	Stodoła	5	budynek gospodarczy
172.	Gębzyce	Wozownia	5	budynek gospodarczy
173.	Gębzyce	Stajnia	5	budynek gospodarczy
174.	Gębzyce	Gołębnik i kurnik	5	inny
175.	Gębzyce	Fragment ogrodzenia z bramą		ogrodzenie / brama
176.	Gębzyce	Park dworski		park/ogród
177.	Gębzyce	Dom mieszkalny	20	budynek mieszkalny
178.	Gębzyce	Zagroda:	28	zespół
179.	Gębzyce	Dom mieszkalny przy wapiennikach	28 f	budynek mieszkalny
180.	Gębzyce	Komórki gospodarcze przy domu	28 f	budynek gospodarczy
181.	Gębzyce	Wapiennik I z murem		inny
182.	Gębzyce	Wapiennik II		inny
183.	Gębzyce	Kuźnia	przy drodze na Kazanów	budynek gospodarczy
184.	Gębice	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
185.	Gębice	Szkoła		szkoła
186.	Gębice	Dom mieszkalny	5	budynek mieszkalny
187.	Gębice	Dom mieszkalny	7	budynek mieszkalny
188.	Gębice	Obora	7	budynek gospodarczy
189.	Gębice	Stodoła	7	budynek gospodarczy
190.	Gębice	Dom mieszkalny	17	budynek mieszkalny
191.	Gębice	Budynek gospodarczy	17	budynek gospodarczy
192.	Gębice	Dom mieszkalny	18	budynek mieszkalny
193.	Gębice	Dom mieszkalny	25	budynek mieszkalny
194.	Gębice	Dom mieszkalny	29	budynek mieszkalny
195.	Gęsiniec	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
196.	Głęboka	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
197.	Głęboka	Zespół pałacowy:		zespół pałacowy
198.	Głęboka	Pałac	18	pałac
199.	Głęboka	Oficyna mieszkalna	15	budynek mieszkalny
200.	Głęboka	Dom mieszkalny	17	budynek mieszkalny
201.	Głęboka	Stajnia, ob. budynek gospodarczy		budynek gospodarczy
202.	Głęboka	Obora I		budynek gospodarczy
203.	Głęboka	Obora II		budynek gospodarczy
204.	Głęboka	Stodoła		budynek gospodarczy
205.	Głęboka	Spichlerz		budynek gospodarczy
206.	Głęboka	Wozownia		budynek gospodarczy
207.	Głęboka	Ogrodzenie zespołu		ogrodzenie / brama
208.	Głęboka	Aleja przy ogrodzeniu	wzdłuż drogi	inny
209.	Głęboka	Zespół młyna:		zespół
210.	Głęboka	Młyn z częścią mieszkalną	1	młyn
211.	Głęboka	Dom mieszkalny	2	budynek mieszkalny
212.	Głęboka	Dom mieszkalny	11	budynek mieszkalny
213.	Głęboka	Kuźnia		budynek gospodarczy
214.	Głęboka	Zespół budynków kolejowych:	przy przejeździe kolejowym	zespół
215.	Głęboka	Dom dróżnika		inny
216.	Głęboka	Budynek gospodarczy		budynek gospodarczy

217.	Gościęcice	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
218.	Gościęcice	Dom mieszkalny	2	budynek mieszkalny
219.	Gościęcice	Dom mieszkalny	4	budynek mieszkalny
220.	Gościęcice	Dom mieszkalny	19	budynek mieszkalny
221.	Gościęcice	Budynek gospodarczy	19	budynek gospodarczy
222.	Gościęcice	Dom mieszkalny	19 a	budynek mieszkalny
223.	Gościęcice	Budynek gospodarczy	19 a	budynek gospodarczy
224.	Gościęcice	Dom mieszkalny	24	budynek mieszkalny
225.	Gościęcice	Budynek gospodarczy	24	budynek gospodarczy
226.	Gościęcice	Dom mieszkalny	25	budynek mieszkalny
227.	Gościęcice	Dom mieszkalny	26	budynek mieszkalny
228.	Gościęcice	Stodoła	26	budynek gospodarczy
229.	Gościęcice	Ogrodzenie	26	ogrodzenie / brama
230.	Gościęcice	Dom mieszkalny	29	budynek mieszkalny
231.	Gościęcice	Dom mieszkalny	30	budynek mieszkalny
232.	Gościęcice	Dom mieszkalny	35	budynek mieszkalny
233.	Gościęcice	Dom mieszkalny	37	budynek mieszkalny
234.	Gościęcice	Dom mieszkalny	76	budynek mieszkalny
235.	Gościęcice	Dom mieszkalny	79	budynek mieszkalny
236.	Gościęcice	Stodoła	79	budynek gospodarczy
237.	Gościęcice	Dom mieszkalno-gospodarczy	83	budynek mieszkalno-gospodarczy
238.	Gościęcice	Dom mieszkalny	84 a	budynek mieszkalny
239.	Gościęcice	Dom mieszkalny	87	budynek mieszkalny
240.	Gościęcice	Dom mieszkalny	88	budynek mieszkalny
241.	Gościęcice	Dom mieszkalny	96	budynek mieszkalny
242.	Gościęcice	Dom mieszkalny	98	budynek mieszkalny
243.	Gościęcice	Dom mieszkalny	101	budynek mieszkalny
244.	Gościęcice	Dom mieszkalny	103	budynek mieszkalny
245.	Gościęcice	Dom mieszkalny	106	budynek mieszkalny
246.	Gościęcice	Dom mieszkalny	107	budynek mieszkalny
247.	Gościęcice	Dom mieszkalny	109	budynek mieszkalny
248.	Gościęcice	Dom mieszkalny	111	budynek mieszkalny
249.	Gościęcice	Dom mieszkalny	112	budynek mieszkalny
250.	Gościęcice	Dom mieszkalny	138	budynek mieszkalny
251.	Gościęcice	Dom mieszkalny	148	budynek mieszkalny
252.	Gościęcice	Dom mieszkalny	150	budynek mieszkalny
253.	Gościęcice	Dom mieszkalny	151	budynek mieszkalny
254.	Gościęcice	Dom mieszkalny	158	budynek mieszkalny
255.	Gościęcice	Szkoła, ob. dom mieszk.	d. Gościęcice Średnie	szkoła
256.	Gościęcice	Kuźnia	d. Gościęcice Średnie	budynek gospodarczy
257.	Górzec	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
258.	Górzec	Zespół pałacowy:		zespół pałacowy
259.	Górzec	Pałac, ob. Dom Dziecka	21	pałac
260.	Górzec	Ogrodzenie zespołu		ogrodzenie / brama
261.	Górzec	Park		park/ogród
262.	Górzec	Zespół dworski (sołectwo):	6	zespół dworski
263.	Górzec	Dwór softysa, ob. dom mieszkalny	6	dwór
264.	Górzec	Stajnia	6	budynek gospodarczy
265.	Górzec	Stodoła	6	budynek gospodarczy
266.	Górzec	Obora	6	budynek gospodarczy
267.	Górzec	Spichlerz	6	budynek gospodarczy
268.	Górzec	Ogrodzenie	6	ogrodzenie / brama
269.	Górzec	Dom mieszkalny	4	budynek mieszkalny
270.	Górzec	Zagroda:	10	zespół
271.	Górzec	Dom mieszkalny	10	budynek mieszkalny
272.	Górzec	Stajnia	10	budynek gospodarczy
273.	Górzec	Obora	10	budynek gospodarczy
274.	Górzec	Stodoła	10	budynek gospodarczy
275.	Górzec	Budynek gospodarczy	10	budynek gospodarczy
276.	Górzec	Ogrodzenie z bramą	10	ogrodzenie / brama
277.	Górzec	Zespół młyński, ob. fabryka pasz:		zespół
278.	Górzec	Spichlerz, d. młyn	10	młyn
279.	Górzec	Spichlerz		budynek gospodarczy

280.	Górzec	Magazyn		magazyn
281.	Górzec	Budynek bramny	14	inny
282.	Górzec	Zespół szkolny:	20	zespół
283.	Górzec	Szkoła	20	szkoła
284.	Górzec	Budynek gospodarczy	20	budynek gospodarczy
285.	Górzec	Ogrodzenie	20	ogrodzenie / brama
286.	Górzec	Dom mieszkalny	22	budynek mieszkalny
287.	Górzec	Budynek gospodarczy	22	budynek gospodarczy
288.	Górzec	Zagroda:	24/25	zespół
289.	Górzec	Dom mieszkalny	24/25	budynek mieszkalny
290.	Górzec	Obora	24/25	budynek gospodarczy
291.	Górzec	Stajnia	24/25	budynek gospodarczy
292.	Górzec	Budynek gospodarczy	24/25	budynek gospodarczy
293.	Górzec	Stodoła	24/25	budynek gospodarczy
294.	Górzec	Zagroda:	26/27	zespół
295.	Górzec	Dom mieszkalny	26	budynek mieszkalny
296.	Górzec	Stodoła	26	budynek gospodarczy
297.	Górzec	Dom mieszkalny	27	budynek mieszkalny
298.	Górzec	Stajnia	27	budynek gospodarczy
299.	Górzec	Ogrodzenie z balustradą	26/27	ogrodzenie / brama
300.	Górzec	Dom mieszkalny	31	budynek mieszkalny
301.	Kaczów	Historyczny układ zabudowy przysiółka		obszar
302.	Kaczów	Dom mieszkalny	185	budynek mieszkalny
303.	Kaczów	Dom mieszkalny	186	budynek mieszkalny
304.	Kaczów	Dom mieszkalny	189	budynek mieszkalny
305.	Kaczów	Dom mieszkalny	197	budynek mieszkalny
306.	Kaczów	Dom mieszkalny	203	budynek mieszkalny
307.	Kaczów	Dom mieszkalny	205	budynek mieszkalny
308.	Kaczów	Dom mieszkalny	206	budynek mieszkalny
309.	Karszów	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
310.	Karszów	Zespół kościelny:		zespół kościelny
311.	Karszów	Cmentarz		cmentarz
312.	Karszów	Kaplica grobowa	cmentarz	kaplica
313.	Karszów	Ogrodzenie cmentarza z bramą		ogrodzenie / brama
314.	Karszów	Zespół dworski:		zespół dworski
315.	Karszów	Dwór	42	dwór
316.	Karszów	Dom mieszkalny	40	budynek mieszkalny
317.	Karszów	Dom mieszkalny	39	budynek mieszkalny
318.	Karszów	Budynek gospodarczy I		budynek gospodarczy
319.	Karszów	Budynek gospodarczy II		budynek gospodarczy
320.	Karszów	Brama wjazdowa		inny
321.	Karszów	Zbiornica Szkoła Gminna		szkoła
322.	Karszówek	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
323.	Karszówek	Zespół pałacowy:	36	zespół pałacowy
324.	Karszówek	Oficyna pałacowa, ob. dom mieszkalny	36	budynek mieszkalny
325.	Karszówek	Oficyna		budynek mieszkalny
326.	Karszówek	Oficyna mieszkalna z wozownią		budynek mieszkalny
327.	Karszówek	Stajnia I		budynek gospodarczy
328.	Karszówek	Stajnia II, ob. obora		budynek gospodarczy
329.	Karszówek	Stajnia z wozownią		budynek gospodarczy
330.	Karszówek	Obora		budynek gospodarczy
331.	Karszówek	Stodoła		budynek gospodarczy
332.	Karszówek	Kuźnia		budynek gospodarczy
333.	Karszówek	Brama wjazdowa		inny
334.	Karszówek	Park pałacowy		park/ogród
335.	Karszówek	Zespół budynków gospodarczych:	19	zespół
336.	Karszówek	Budynek gospodarczy	19	budynek gospodarczy
337.	Karszówek	Stodoła	19	budynek gospodarczy
338.	Karszówek	Młyn wodny, ob. elektryczny	39	młyn
339.	Kazanów	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
340.	Kazanów	Zespół folwarczny:		zespół folwarczny
341.	Kazanów	Dom mieszkalny	48 a	budynek mieszkalny
342.	Kazanów	Oficyna mieszkalna	49	budynek mieszkalny

343.	Kazanów	Oficyna mieszkalna	50	budynek mieszkalny
344.	Kazanów	Oficyna mieszkalna	50 a-b	budynek mieszkalny
345.	Kazanów	Oficyna mieszkalna	50 e	budynek mieszkalny
346.	Kazanów	Oficyna mieszkalna	50 f	budynek mieszkalny
347.	Kazanów	Oficyna mieszkalna	50 g	budynek mieszkalny
348.	Kazanów	Stajnia	50	budynek gospodarczy
349.	Kazanów	Obora	49	budynek gospodarczy
350.	Kazanów	Spichlerz		budynek gospodarczy
351.	Kazanów	Zespół młyna:	5	zespół
352.	Kazanów	Młyn, ob. dom mieszkalny	5	młyn
353.	Kazanów	Stajnia	5	budynek gospodarczy
354.	Kazanów	Obora	5	budynek gospodarczy
355.	Kazanów	Brama wjazdowa	5	inny
356.	Kazanów	Dom mieszkalny	16	budynek mieszkalny
357.	Kazanów	Dom mieszkalny	17	budynek mieszkalny
358.	Kazanów	Dom mieszkalny	18	budynek mieszkalny
359.	Kazanów	Willa	21	budynek mieszkalny
360.	Kazanów	Transformator		transformator
361.	Krzepice	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
362.	Krzepice	Zespół pałacowy:		zespół pałacowy
363.	Krzepice	Oficyna mieszkalna I		budynek mieszkalny
364.	Krzepice	Oficyna mieszkalna II		budynek mieszkalny
365.	Krzepice	Spichlerz		budynek gospodarczy
366.	Krzepice	Obora I		budynek gospodarczy
367.	Krzepice	Obora II		budynek gospodarczy
368.	Krzepice	Stajnia, budynek gospodarczy		budynek gospodarczy
369.	Krzepice	Stodoła		budynek gospodarczy
370.	Krzepice	Ogrodzenie z bramą		ogrodzenie / brama
371.	Krzepice	Dom mieszkalny, d. szkoła	7	budynek mieszkalny
372.	Krzepice	Dom mieszkalny	11	budynek mieszkalny
373.	Krzepice	Młyn wodny, ob. dom mieszkalno-gospodarczy	12	młyn
374.	Kuopatnik	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
375.	Kuopatnik	Kościół par. Narodzenia NMP		kościół
376.	Kuopatnik	Kapliczka	206	kaplica
377.	Kuopatnik	Szkoła		szkoła
378.	Kuopatnik	Biblioteka Publiczna		publiczny
379.	Kuopatnik	Dom mieszkalny	2	budynek mieszkalny
380.	Kuopatnik	Dom mieszkalny	5	budynek mieszkalny
381.	Kuopatnik	Obora	5	budynek gospodarczy
382.	Kuopatnik	Stodoła	5	budynek gospodarczy
383.	Kuopatnik	Dom mieszkalny	6	budynek mieszkalny
384.	Kuopatnik	Dom mieszkalny	10	budynek mieszkalny
385.	Kuopatnik	Dom mieszkalny	18	budynek mieszkalny
386.	Kuopatnik	Dom mieszkalny	34	budynek mieszkalny
387.	Kuopatnik	Dom mieszkalny	40	budynek mieszkalny
388.	Kuopatnik	Dom mieszkalny	42	budynek mieszkalny
389.	Kuopatnik	Dom mieszkalny	43	budynek mieszkalny
390.	Kuopatnik	Dom mieszkalny	60	budynek mieszkalny
391.	Kuopatnik	Dom mieszkalny	66	budynek mieszkalny
392.	Kuopatnik	Dom mieszkalno-gospodarczy	69	budynek mieszkalno-gospodarczy
393.	Kuopatnik	Dom mieszkalny	75	budynek mieszkalny
394.	Kuopatnik	Dom mieszkalny	76	budynek mieszkalny
395.	Kuopatnik	Dom mieszkalny	77	budynek mieszkalny
396.	Kuopatnik	Dom mieszkalny	78	budynek mieszkalny
397.	Kuopatnik	Dom mieszkalny	105	budynek mieszkalny
398.	Kuopatnik	Dom mieszkalny	112	budynek mieszkalny
399.	Kuopatnik	Dom mieszkalny	115	budynek mieszkalny
400.	Kuopatnik	Dom mieszkalny	122	budynek mieszkalny
401.	Kuopatnik	Dom mieszkalny	123	budynek mieszkalny
402.	Kuopatnik	Dom mieszkalno-gospodarczy	124	budynek mieszkalno-gospodarczy
403.	Kuopatnik	Dom mieszkalny	Spacerowa 4 d. 126	budynek mieszkalny
404.	Ludów Polski	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar

405.	Ludów Polski	Zespół pałacowy:		zespół pałacowy
406.	Ludów Polski	Pałac	16 a	pałac
407.	Ludów Polski	Zespół dworski:	17	zespół dworski
408.	Ludów Polski	Dwór	17	dwór
409.	Ludów Polski	Oficyna mieszkalna	17	budynek mieszkalny
410.	Ludów Polski	Obora I	17	budynek gospodarczy
411.	Ludów Polski	Spichlerz	17	budynek gospodarczy
412.	Ludów Polski	Stodoła	17	budynek gospodarczy
413.	Ludów Polski	Dom mieszkalny	7 a-b	budynek mieszkalny
414.	Mikoszów	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
415.	Mikoszów	Zespół folwarczny:		zespół folwarczny
416.	Mikoszów	Oficyna	10	budynek mieszkalny
417.	Mikoszów	Oficyna mieszkalno-gospodarcza	11	budynek mieszkalno-gospodarczy
418.	Mikoszów	Oficyna, ob. dom mieszkalny	11	budynek mieszkalny
419.	Mikoszów	Stodoła		budynek gospodarczy
420.	Mikoszów	Dom mieszkalny	3	budynek mieszkalny
421.	Mikoszów	Dom mieszkalny	12	budynek mieszkalny
422.	Mikoszów	Szkoła	27	szkoła
423.	Mikoszów	Dom mieszkalny	33 a	budynek mieszkalny
424.	Mikoszów	Stodoła	33 a	budynek gospodarczy
425.	Mikoszów	Zespół gorzelni:		zespół
426.	Mikoszów	Obora, ob. magazyn		budynek gospodarczy
427.	Mikoszów	Spichlerz		budynek gospodarczy
428.	Muchowiec	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
429.	Muchowiec	Dom mieszkalny	13	budynek mieszkalny
430.	Muchowiec	Dom mieszkalny	16	budynek mieszkalny
431.	Muchowiec	Dom mieszkalny	19	budynek mieszkalny
432.	Muchowiec	Dom mieszkalny	21	budynek mieszkalny
433.	Muchowiec	Dom mieszkalny	22	budynek mieszkalny
434.	Muchowiec	Dom mieszkalny	26	budynek mieszkalny
435.	Muchowiec	Stodoła	26	budynek gospodarczy
436.	Myszkowice	Historyczny układ zabudowy przysiółka		obszar
437.	Myszkowice	Dom mieszkalny	1	budynek mieszkalny
438.	Myszkowice	Dom mieszkalny	2	budynek mieszkalny
439.	Myszkowice	Dom mieszkalny	3	budynek mieszkalny
440.	Nieszkowice	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
441.	Nieszkowice	Zespół kościelny:		zespół kościelny
442.	Nieszkowice	Cmentarz		cmentarz
443.	Nieszkowice	Mur cmentarny		ogrodzenie / brama
444.	Nieszkowice	Zespół zamkowy:	47	zespół zamkowy
445.	Nieszkowice	Oficyna mieszkalna	47	budynek mieszkalny
446.	Nieszkowice	Oficyna mieszkalno-gospodarcza	47 a	budynek mieszkalno-gospodarczy
447.	Nieszkowice	Oficyna mieszkalna	47 b	budynek mieszkalny
448.	Nieszkowice	Stajnia z wozownią	47	budynek gospodarczy
449.	Nieszkowice	Stodoła	47 a	budynek gospodarczy
450.	Nieszkowice	Stodoła II	47	budynek gospodarczy
451.	Nieszkowice	Stajnia	47	budynek gospodarczy
452.	Nieszkowice	Obora	47	budynek gospodarczy
453.	Nieszkowice	Most na fosie		most
454.	Nieszkowice	Ogrodzenie wokół fosy		ogrodzenie / brama
455.	Nieszkowice	Ogrody gospodarcze		park/ogród
456.	Nieszkowice	Dom mieszkalny	8	budynek mieszkalny
457.	Nieszkowice	Dom mieszkalny	12	budynek mieszkalny
458.	Nieszkowice	Dom mieszkalny	14	budynek mieszkalny
459.	Nieszkowice	Dom mieszkalny	15	budynek mieszkalny
460.	Nieszkowice	Dom mieszkalny	18	budynek mieszkalny
461.	Nieszkowice	Dom mieszkalny	19	budynek mieszkalny
462.	Nieszkowice	Dom Ludowy, ob. mieszkalny	24	publiczny
463.	Nieszkowice	Dom mieszkalny	27	budynek mieszkalny
464.	Nieszkowice	Dom mieszkalny	34	budynek mieszkalny
465.	Nieszkowice	Dom mieszkalny	35	budynek mieszkalny
466.	Nieszkowice	Dom mieszkalny	46	budynek mieszkalny
467.	Nowolesie	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar

468.	Nowolesie	Zespół kościelny:		zespół kościelny
469.	Nowolesie	Kaplica - kostnica	cmentarz	kaplica
470.	Nowolesie	Cmentarz		cmentarz
471.	Nowolesie	Mur cmentarny z bramą		ogrodzenie / brama
472.	Nowolesie	Zespół folwarczny:	39	zespół folwarczny
473.	Nowolesie	Dom mieszkalny	39	budynek mieszkalny
474.	Nowolesie	Oficina mieszkalna	39	budynek mieszkalny
475.	Nowolesie	Spichlerz	39	budynek gospodarczy
476.	Nowolesie	Stajnia I, ob. obora	39	budynek gospodarczy
477.	Nowolesie	Stajnia II, ob. obora	39	budynek gospodarczy
478.	Nowolesie	Stodoła I	39	budynek gospodarczy
479.	Nowolesie	Stodoła II	39	budynek gospodarczy
480.	Nowolesie	Budynek gospodarczy	39	budynek gospodarczy
481.	Nowolesie	Dom mieszkalny	3	budynek mieszkalny
482.	Nowolesie	Dom mieszkalny	6	budynek mieszkalny
483.	Nowolesie	Dom mieszkalny	8	budynek mieszkalny
484.	Nowolesie	Dom mieszkalny	9	budynek mieszkalny
485.	Nowolesie	Dom mieszkalny	17	budynek mieszkalny
486.	Nowolesie	Dom mieszkalny	21	budynek mieszkalny
487.	Nowolesie	Dom mieszkalny	24	budynek mieszkalny
488.	Nowolesie	Dom mieszkalny	24 a	budynek mieszkalny
489.	Nowolesie	Dom mieszkalny	26	budynek mieszkalny
490.	Nowolesie	Dom mieszkalny	30	budynek mieszkalny
491.	Nowolesie	Dom mieszkalny	31	budynek mieszkalny
492.	Nowolesie	Budynek gospodarczy	31	budynek gospodarczy
493.	Nowolesie	Dom mieszkalny	33	budynek mieszkalny
494.	Nowolesie	Dom mieszkalny	34	budynek mieszkalny
495.	Nowolesie	Obora	34	budynek gospodarczy
496.	Nowolesie	Stodoła	34	budynek gospodarczy
497.	Nowolesie	Kuźnia, ob. remiza		budynek gospodarczy
498.	Pęcz	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
499.	Pęcz	Cmentarz wiejski	na pd. od gł. drogi we wsi	cmentarz
500.	Pęcz	Szkoła		szkoła
501.	Pęcz	Dom mieszkalny	42	budynek mieszkalny
502.	Pęcz	Stodoła	42	budynek gospodarczy
503.	Pęcz	Dom mieszkalny	46	budynek mieszkalny
504.	Piotrowice	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
505.	Piotrowice	Zespół pałacowy:		zespół pałacowy
506.	Piotrowice	Pałac		pałac
507.	Piotrowice	Oficina mieszkalna	9	budynek mieszkalny
508.	Piotrowice	Zagroda:	7	zespół
509.	Piotrowice	Dom mieszkalny	7	budynek mieszkalny
510.	Piotrowice	Obora I	7	budynek gospodarczy
511.	Piotrowice	Obora II	7	budynek gospodarczy
512.	Piotrowice	Stodoła	7	budynek gospodarczy
513.	Piotrowice	Budynek gospodarczy	7	budynek gospodarczy
514.	Piotrowice	Zagroda:		zespół
515.	Piotrowice	Dom mieszkalny	8	budynek mieszkalny
516.	Piotrowice	Obora I	8	budynek gospodarczy
517.	Piotrowice	Obora II	8	budynek gospodarczy
518.	Piotrowice	Stajnia	8	budynek gospodarczy
519.	Piotrowice	Dom mieszkalny	19	budynek mieszkalny
520.	Piotrowice	Obora	19	budynek gospodarczy
521.	Piotrowice	Stajnia	19	budynek gospodarczy
522.	Pławna	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
523.	Pławna	Cmentarz wiejski	na pd. od wsi	cmentarz
524.	Pławna	Grobowiec		grobowiec
525.	Pławna	Zespół pałacowy:	31	zespół pałacowy
526.	Pławna	Dom zarządcy		rzędcówka
527.	Pławna	Oficina mieszkalna	31	budynek mieszkalny
528.	Pławna	Budynki mieszkalno-gospodarcze	31	budynek mieszkalno-gospodarczy
529.	Pławna	Obory I-II-III	31	budynek gospodarczy
530.	Pławna	Spichlerz	31	budynek gospodarczy

531.	Pławna	Suszarńia owoców I, ob. magazyn	31	przemysłowy
532.	Pławna	Suszarńia owoców II, ob. magazyn	31	przemysłowy
533.	Pławna	Transformator wieżowy	pd. skrzydło folwarku	transformator
534.	Pławna	Ogrodzenie z bramą		ogrodzenie / brama
535.	Pławna	Park dworski		park/ogród
536.	Pławna	Zespół mieszkalno-gospodarczy	ul. Kasztanowa / Klonowa 2	zespół
537.	Pławna	Dom mieszkalny	ul. Kasztanowa / Kwiatowa	budynek mieszkalny
538.	Pławna	Dom mieszkalny	ul. Kasztanowa / Parkowa 2	budynek mieszkalny
539.	Pławna	Dom mieszkalny	ul. Kasztanowa / Parkowa 4	budynek mieszkalny
540.	Pławna	Szkoła, ob. dom mieszkalny	ul. Klonowa 8-10	szkoła
541.	Pławna	Budynek mieszkalno-gospodarczy	ul. Kwiatowa / Klonowa 2	budynek mieszkalno-gospodarczy
542.	Pławna	Budynek mieszkalno-gospodarczy	ul. Kwiatowa 4	budynek mieszkalno-gospodarczy
543.	Pławna	Budynek mieszkalno-gospodarczy	ul. Kwiatowa 10	budynek mieszkalno-gospodarczy
544.	Skoroszwice	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
545.	Skoroszwice	Zespół pałacowy:		zespół pałacowy
546.	Skoroszwice	Pałac, ob. szkoła z internatem		pałac
547.	Skoroszwice	Ogrodzenie		ogrodzenie / brama
548.	Skoroszwice	Park pałacowy		park/ogród
549.	Skoroszwice	Dom mieszkalny	2	budynek mieszkalny
550.	Skoroszwice	Dom mieszkalny	14	budynek mieszkalny
551.	Skoroszwice	Dom mieszkalny	17	budynek mieszkalny
552.	Skoroszwice	Transformator		transformator
553.	Strzegów	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
554.	Strzegów	Dom mieszkalny	4	budynek mieszkalny
555.	Strzegów	Zespół młyna:	5	zespół
556.	Strzegów	Młyn z częścią mieszk.	5	młyn
557.	Strzegów	Obora	5	budynek gospodarczy
558.	Strzegów	Dom mieszkalny	6	budynek mieszkalny
559.	Strzegów	Dom mieszkalny	10	budynek mieszkalny
560.	Strzegów	Dom mieszkalny	16	budynek mieszkalny
561.	Strzegów	Stajnia	16	budynek gospodarczy
562.	Strzegów	Obora	16	budynek gospodarczy
563.	Strzegów	Transformator	obok nr 16	transformator
564.	Strzegów	Dom mieszkalny	19	budynek mieszkalny
565.	Strzegów	Dom mieszkalny	38	budynek mieszkalny
566.	Strzegów	Dom mieszkalny	42	budynek mieszkalny
567.	Strzegów	Dom mieszkalny	46	budynek mieszkalny
568.	Strzegów	Stodoła	46	budynek gospodarczy
569.	Strzegów	Dom mieszkalny	49	budynek mieszkalny
570.	Strzegów	Obora	49	budynek gospodarczy
571.	Strzegów	Stodoła	49	budynek gospodarczy
572.	Strzegów	Dom mieszkalny	51	budynek mieszkalny
573.	Strzegów	Dom mieszkalny	52	budynek mieszkalny
574.	Strzegów	Dom mieszkalny	55	budynek mieszkalny
575.	Strzegów	Stodoła	55	budynek gospodarczy
576.	Strzegów	Remiza OSP	60	inny
577.	Strzelin	Historyczny układ urbanistyczny miasta z przedmieściami		obszar
578.	Strzelin	Fragmety pierścienia murów	ul. Pocztowa, Staszica, Brzegowa	mury miejskie
579.	Strzelin	Baszta Prochowa		mury miejskie
580.	Strzelin	Zespół klasztorny:	ul. św. Floriana 2	zespół klasztorny
581.	Strzelin	Dzwonnica	ul. św. Floriana 2	dzwonnica
582.	Strzelin	Mur kościoła z bramą	ul. św. Floriana 2	ogrodzenie / brama
583.	Strzelin	Mur klasztorny	ul. św. Floriana 2	ogrodzenie / brama
584.	Strzelin	Zespół kościelny:		zespół kościelny
585.	Strzelin	Mur kościoła z bramą	ul. Staromiejska	ogrodzenie / brama
586.	Strzelin	Cmentarz husycki	ul. Staromiejska	cmentarz
587.	Strzelin	Zespół cmentarny:	ul. Oławska	zespół
588.	Strzelin	Cmentarz żydowski, ob. kat.	ul. Oławska	cmentarz
589.	Strzelin	Kaplica cmentarna		kaplica
590.	Strzelin	Mur cmentarny z bramą		ogrodzenie / brama
591.	Strzelin	Park miejski, d.cmentarz	ul. Staszica	park/ogród

592.	Strzelin	Cmentarz starołuterański	ul. Wojska Polskiego	cmentarz
593.	Strzelin	Cmentarz ewangelicki	ul. Wojska Polskiego	cmentarz
594.	Strzelin	Cmentarz adwentystów dnia siódmego	ul. Wojska Polskiego	cmentarz
595.	Strzelin	Cmentarz katolicki	ul. Wrocławska 11	cmentarz
596.	Strzelin	Kaplica	ul. Wrocławska 11	kaplica
597.	Strzelin	D. cmentarz kat., ob. baza PKS	ul. Wrocławska 27	cmentarz
598.	Strzelin	D. „Gasthaus”, ob. hotel „Maria”	Wzgórze Parkowe 1	publiczny
599.	Strzelin	Ekspedycja kolejowa		inny
600.	Strzelin	Waga kolejowa	ul. Żąbkowicka	przemysłowy
601.	Strzelin	Budynek gospodarczy (magazyn podziemny)	dz. 12/6	magazyn
602.	Strzelin	Budynek warsztatu ZSS	dz. 12/9	budynek gospodarczy
603.	Strzelin	Kamienica	ul. Bolka I Świdnickiego 2	budynek mieszkalny
604.	Strzelin	Kamienica	ul. Bolka I Świdnickiego 3	budynek mieszkalny
605.	Strzelin	Willa	ul. Bolka I Świdnickiego 4	budynek mieszkalny
606.	Strzelin	Kamienica	ul. Bolka I Świdnickiego 5	budynek mieszkalny
607.	Strzelin	Willa, ob. Prokuratura Rejonowa	ul. Bolka I Świdnickiego 6	budynek mieszkalny
608.	Strzelin	Budynek Sądu Rejonowego	ul. Bolka I Świdnickiego 7	publiczny
609.	Strzelin	Kamienica	ul. Bolka I Świdnickiego 9	budynek mieszkalny
610.	Strzelin	Kamienica	ul. Bolka I Świdnickiego 11	budynek mieszkalny
611.	Strzelin	Dom Wycieczkowy PTTK „Polonia”	ul. Bolka I Świdnickiego 14	publiczny
612.	Strzelin	Kamienica	ul. Bolka I Świdnickiego 14a	budynek mieszkalny
613.	Strzelin	Kamienica	ul. Bolka I Świdnickiego 16-18-20	budynek mieszkalny
614.	Strzelin	Kamienica	ul. Bolka I Świdnickiego 17	budynek mieszkalny
615.	Strzelin	Kamienica	ul. Bolka I Świdnickiego 27	budynek mieszkalny
616.	Strzelin	Zespół mleczarni:	ul. Borowska 55	zespół
617.	Strzelin	Budynek biurowy	ul. Borowska 55	budynek biurowy
618.	Strzelin	Budynek produkcyjny	ul. Borowska 55	przemysłowy
619.	Strzelin	Transformator	ul. Borowska 55	transformator
620.	Strzelin	Ogrodzenie z bramami	ul. Borowska 55	ogrodzenie / brama
621.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 6	budynek mieszkalny
622.	Strzelin	Browar:	ul. Brzegowa 7	przemysłowy
623.	Strzelin	Budynek produkcyjny I	ul. Brzegowa 7	przemysłowy
624.	Strzelin	Budynek produkcyjny II	ul. Brzegowa 7	przemysłowy
625.	Strzelin	Budynek produkcyjny III	ul. Brzegowa 7	przemysłowy
626.	Strzelin	Kotłownia	ul. Brzegowa 7	przemysłowy
627.	Strzelin	Brama wjazdowa	ul. Brzegowa 7	inny
628.	Strzelin	Mur graniczny	ul. Brzegowa 7	ogrodzenie / brama
629.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 14	budynek mieszkalny
630.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 16	budynek mieszkalny
631.	Strzelin	Dom mieszkalno-gospodarczy	ul. Brzegowa 17a	budynek mieszkalno-gospodarczy
632.	Strzelin	Zabudowa gospodarcza	ul. Brzegowa 18	budynek gospodarczy
633.	Strzelin	Budynek gospodarczy I	ul. Brzegowa 18	budynek gospodarczy
634.	Strzelin	Budynek gospodarczy II	ul. Brzegowa 18	budynek gospodarczy
635.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 22	budynek mieszkalny
636.	Strzelin	Budynek gospodarczy	ul. Brzegowa 22	budynek gospodarczy
637.	Strzelin	Budynek gospodarczy	ul. Brzegowa 26	budynek gospodarczy
638.	Strzelin	Dom mieszkalno-gospodarczy	ul. Brzegowa 28	budynek mieszkalno-gospodarczy
639.	Strzelin	Dom mieszkalno-gospodarczy	ul. Brzegowa 29	budynek mieszkalno-gospodarczy
640.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 31	budynek mieszkalny
641.	Strzelin	Stodoła	ul. Brzegowa 31	budynek gospodarczy
642.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 32	budynek mieszkalny
643.	Strzelin	Zagroda:	ul. Brzegowa 34	zespół
644.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 34	budynek mieszkalny
645.	Strzelin	Budynek gospodarczy I	ul. Brzegowa 34	budynek gospodarczy
646.	Strzelin	Budynek gospodarczy II	ul. Brzegowa 34	budynek gospodarczy
647.	Strzelin	Budynek gospodarczy III	ul. Brzegowa 34	budynek gospodarczy
648.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 36	budynek mieszkalny
649.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 37	budynek mieszkalny
650.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 38	budynek mieszkalny
651.	Strzelin	Budynek gospodarczy	ul. Brzegowa 38	budynek gospodarczy
652.	Strzelin	Dom mieszkalno-gospodarczy	ul. Brzegowa 40	budynek mieszkalno-gospodarczy

653.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 44	budynek mieszkalny
654.	Strzelin	Budynek gospodarczy I	ul. Brzegowa 44	budynek gospodarczy
655.	Strzelin	Budynek gospodarczy II	ul. Brzegowa 44	budynek gospodarczy
656.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 48	budynek mieszkalny
657.	Strzelin	Budynek gospodarczy	ul. Brzegowa 48	budynek gospodarczy
658.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 49	budynek mieszkalny
659.	Strzelin	Brama wjazdowa	ul. Brzegowa 49	inny
660.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 50	budynek mieszkalny
661.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 51	budynek mieszkalny
662.	Strzelin	Budynek gospodarczy	ul. Brzegowa 51	budynek gospodarczy
663.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 51a	budynek mieszkalny
664.	Strzelin	Budynek gospodarczy	ul. Brzegowa 51a	budynek gospodarczy
665.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 52	budynek mieszkalny
666.	Strzelin	Stodoła	ul. Brzegowa 52	budynek gospodarczy
667.	Strzelin	Brama wjazdowa	ul. Brzegowa 52	inny
668.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 53	budynek mieszkalny
669.	Strzelin	Stodoła	ul. Brzegowa 53	budynek gospodarczy
670.	Strzelin	Dom mieszkalno-gospodarczy	ul. Brzegowa 54	budynek mieszkalno-gospodarczy
671.	Strzelin	Budynek gospodarczy	ul. Brzegowa 54	budynek gospodarczy
672.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 55	budynek mieszkalny
673.	Strzelin	Zabudowa gospodarcza	ul. Brzegowa 55	budynek gospodarczy
674.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 56	budynek mieszkalny
675.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 56	budynek mieszkalny
676.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 60	budynek mieszkalny
677.	Strzelin	Dom mieszkalno-gospodarczy	ul. Brzegowa 61	budynek mieszkalno-gospodarczy
678.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 62	budynek mieszkalny
679.	Strzelin	Dom mieszkalny, ob. Lecznica Zwierząt	ul. Brzegowa 63	budynek mieszkalny
680.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 64	budynek mieszkalny
681.	Strzelin	Zakłady Przetwórstwa Mięsnego (zespół rzeźni):	ul. Brzegowa 68	zespół
682.	Strzelin	Budynek administracji	ul. Brzegowa 68	budynek biurowy
683.	Strzelin	Budynek produkcyjny	ul. Brzegowa 68	przemysłowy
684.	Strzelin	Magazyn	ul. Brzegowa 68	magazyn
685.	Strzelin	Hala uboju	ul. Brzegowa 68	przemysłowy
686.	Strzelin	Zakład Produkcji Wody:	ul. Brzegowa 69	zespół
687.	Strzelin	Przepompownia Wody Pitnej	ul. Brzegowa 69	przemysłowy
688.	Strzelin	Stacja Uzdatniania Wody	ul. Brzegowa 69	przemysłowy
689.	Strzelin	Przepompownia Ścieków	ul. Brzegowa 70/71	przemysłowy
690.	Strzelin	Budynek przepompowni	ul. Brzegowa 70/71	przemysłowy
691.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Brzegowa 70	budynek mieszkalny
692.	Strzelin	Młyn, Wierzbowy Młyn (ruina)	ul. Brzegowa - przedłużenie	młyn
693.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Dubois 1/3	budynek mieszkalny
694.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Dubois 2/4	budynek mieszkalny
695.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Dzierżoniowska 1	budynek mieszkalny
696.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Dzierżoniowska 2	budynek mieszkalny
697.	Strzelin	Zabudowa rejonu energetycznego	ul. Dzierżoniowska 51	przemysłowy
698.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Dworcowa 25	budynek mieszkalny
699.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. św. Floriana 6	budynek mieszkalny
700.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. św. Floriana 10	budynek mieszkalny
701.	Strzelin	Zespół zabudowy d. cegielni	ul. Gliniana	przemysłowy
702.	Strzelin	Willa wielorodzinna	ul. św. Jana 26	budynek mieszkalny
703.	Strzelin	Willa wielorodzinna	ul. św. Jana 28	budynek mieszkalny
704.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Jana Pawła II 20	budynek mieszkalny
705.	Strzelin	Dom mieszkalny, ob. Internat LO	ul. Jana Pawła II 22	budynek mieszkalny
706.	Strzelin	Budynek LO, d. Gimnazjum Królewskie	ul. Jana Pawła II 23	szkoła
707.	Strzelin	Szkoła podstawowa, d. bud. garnizonowy (ujeżdźalnia)	ul. Kamienna 1	szkoła
708.	Strzelin	Zespół gazowni:	ul. Kamienna 3	zespół
709.	Strzelin	Budynek główny gazowni	ul. Kamienna 3	przemysłowy
710.	Strzelin	Zbiornik gazu	ul. Kamienna 3	przemysłowy
711.	Strzelin	Willa d. właściciela	ul. Kamienna 3	budynek mieszkalny
712.	Strzelin	Kamienica	ul. Kilińskiego 1	budynek mieszkalny
713.	Strzelin	Kamienica	ul. Kopernika 4	budynek mieszkalny

714.	Strzelin	Kamienica	ul. Kopernika 23	budynek mieszkalny
715.	Strzelin	Kamienica	ul. Kopernika 25	budynek mieszkalny
716.	Strzelin	Kamienica	ul. Kościelna 12	budynek mieszkalny
717.	Strzelin	Kamienica	ul. Kościuszki 2	budynek mieszkalny
718.	Strzelin	Kamienica	ul. Kościuszki 27	budynek mieszkalny
719.	Strzelin	Kamienica	ul. Kościuszki 29	budynek mieszkalny
720.	Strzelin	Kamienica	ul. Kościuszki 31	budynek mieszkalny
721.	Strzelin	Kamienica	ul. Kościuszki 33	budynek mieszkalny
722.	Strzelin	Kamienica	ul. Kościuszki 34	budynek mieszkalny
723.	Strzelin	Kamienica	ul. Kościuszki 36	budynek mieszkalny
724.	Strzelin	Kamienica	ul. Kościuszki 38	budynek mieszkalny
725.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Kościuszki 40	budynek mieszkalny
726.	Strzelin	Kamienica	ul. Kościuszki 42	budynek mieszkalny
727.	Strzelin	Dom mieszkalny, d. stajnie	ul. Kościuszki 43	budynek mieszkalny
728.	Strzelin	Willa	ul. Królowej Jadwigi 1	budynek mieszkalny
729.	Strzelin	Willa	ul. Królowej Jadwigi 2	budynek mieszkalny
730.	Strzelin	Willa	ul. Królowej Jadwigi 3	budynek mieszkalny
731.	Strzelin	Willa	ul. Królowej Jadwigi 4	budynek mieszkalny
732.	Strzelin	Willa	ul. Królowej Jadwigi 5	budynek mieszkalny
733.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Królowej Jadwigi 5/7	budynek mieszkalny
734.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Królowej Jadwigi 6/8	budynek mieszkalny
735.	Strzelin	Pałac	ul. Książąt Brzeskich 7	pałac
736.	Strzelin	Budynek administracyjny	ul. gen. Maczka / róg ul. Targowej	budynek biurowy
737.	Strzelin	Spichlerz	ul. gen. Maczka / róg ul. Targowej	spichlerz
738.	Strzelin	Budynek mieszkalny	ul. 1 Maja 1-6	budynek mieszkalny
739.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Matejki 11/13/15	budynek mieszkalny
740.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Matejki 19/21/23	budynek mieszkalny
741.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Matejki 19/21/31	budynek mieszkalny
742.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Matejki 28/30	budynek mieszkalny
743.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Matejki 33/35/37	budynek mieszkalny
744.	Strzelin	Budynek usługowy, d. gospodarczy na terenie zakładu „Hydral”	ul. Mickiewicza 5	budynek gospodarczy
745.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Mickiewicza 12,12a	budynek mieszkalny
746.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Mickiewicza 13	budynek mieszkalny
747.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Mickiewicza 14	budynek mieszkalny
748.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Mickiewicza 16	budynek mieszkalny
749.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Mickiewicza 18	budynek mieszkalny
750.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Mickiewicza 20	budynek mieszkalny
751.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Młynarska (d. Wojska Polskiego 7) 4	budynek mieszkalny
752.	Strzelin	Willa	ul. Młynarska (d. Wojska Polskiego 9)	budynek mieszkalny
753.	Strzelin	Willa	ul. Młynarska (d. Wojska Polskiego 11)	budynek mieszkalny
754.	Strzelin	D. łaźnie	ul. Młynarska (d. Wojska Polskiego 18)	publiczny
755.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Młynarska (d. Wojska Polskiego 20)	budynek mieszkalny
756.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Ogrodowa 1/2	budynek mieszkalny
757.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Ogrodowa 3/4	budynek mieszkalny
758.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Ogrodowa 5/6	budynek mieszkalny
759.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Ogrodowa 7/8	budynek mieszkalny
760.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Ogrodowa 9/10	budynek mieszkalny
761.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Ogrodowa 11	budynek mieszkalny
762.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Ogrodowa 13	budynek mieszkalny
763.	Strzelin	Dom mieszkalno-gospodarczy	ul. Okrzei 1	budynek mieszkalno-gospodarczy
764.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Okrzei 2	budynek mieszkalny
765.	Strzelin	Willa	ul. Okrzei 6	budynek mieszkalny
766.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Okrzei 8	budynek mieszkalny
767.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Okrzei 9	budynek mieszkalny
768.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Ofawska 1	budynek mieszkalny

769.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Ofawska 2	budynek mieszkalny
770.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Ofawska 3	budynek mieszkalny
771.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Ofawska 4	budynek mieszkalny
772.	Strzelin	Zespół zabudowy cegielni:	ul. Ofawska	zespół
773.	Strzelin	Zespół budynków produkcyjnych	ul. Ofawska	przemysłowy
774.	Strzelin	Komin	ul. Ofawska	przemysłowy
775.	Strzelin	Trafostacja	ul. Ofawska	transformator
776.	Strzelin	Willa	ul. Parkowa 1	budynek mieszkalny
777.	Strzelin	Willa	ul. Parkowa 2	budynek mieszkalny
778.	Strzelin	Willa	ul. Parkowa 3	budynek mieszkalny
779.	Strzelin	Willa	ul. Parkowa 4	budynek mieszkalny
780.	Strzelin	Willa	ul. Parkowa 5	budynek mieszkalny
781.	Strzelin	Willa	ul. Parkowa 6	budynek mieszkalny
782.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Piłsudskiego 1	budynek mieszkalny
783.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Piłsudskiego 3	budynek mieszkalny
784.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Piłsudskiego 5	budynek mieszkalny
785.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Piłsudskiego 6	budynek mieszkalny
786.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Piłsudskiego 7	budynek mieszkalny
787.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Piłsudskiego 9	budynek mieszkalny
788.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Piłsudskiego 11	budynek mieszkalny
789.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Piłsudskiego 16	budynek mieszkalny
790.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Piłsudskiego 18	budynek mieszkalny
791.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Piłsudskiego 19	budynek mieszkalny
792.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Piłsudskiego 20	budynek mieszkalny
793.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Piłsudskiego 22/24	budynek mieszkalny
794.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Piłsudskiego 23/25	budynek mieszkalny
795.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Piłsudskiego 27/29	budynek mieszkalny
796.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Piłsudskiego 31/33	budynek mieszkalny
797.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Piłsudskiego 35	budynek mieszkalny
798.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Piłsudskiego 37/39	budynek mieszkalny
799.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Piłsudskiego 41/43	budynek mieszkalny
800.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Pocztowa 3	budynek mieszkalny
801.	Strzelin	Dom mieszkalny, d. więzienie	ul. Pocztowa 4	budynek mieszkalny
802.	Strzelin	Willa	ul. Pocztowa 5	budynek mieszkalny
803.	Strzelin	Willa	ul. Pocztowa 6	budynek mieszkalny
804.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Pocztowa 13	budynek mieszkalny
805.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Polna 1	budynek mieszkalny
806.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Polna 2	budynek mieszkalny
807.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Polna 3	budynek mieszkalny
808.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Polna 4	budynek mieszkalny
809.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Polna 14	budynek mieszkalny
810.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Powstańców Śląskich 1/2	budynek mieszkalny
811.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Powstańców Śląskich 3/4	budynek mieszkalny
812.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Powstańców Śląskich 5/6	budynek mieszkalny
813.	Strzelin	Budynek gospodarczy	ul. Różana	budynek gospodarczy
814.	Strzelin	Willa	ul. Rybna 10	budynek mieszkalny
815.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Rybna 12	budynek mieszkalny
816.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Rycerska 5	budynek mieszkalny
817.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Rycerska 7	budynek mieszkalny
818.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Rycerska 10	budynek mieszkalny
819.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Rycerska 12	budynek mieszkalny
820.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Sienkiewicza 1/3	budynek mieszkalny
821.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Sienkiewicza 2/4	budynek mieszkalny
822.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Sienkiewicza 9/11	budynek mieszkalny
823.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Sienkiewicza 10/12	budynek mieszkalny
824.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Sienkiewicza 13/15	budynek mieszkalny
825.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Sienkiewicza 14/16	budynek mieszkalny
826.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Sienkiewicza 17/19	budynek mieszkalny
827.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Sienkiewicza 18/20	budynek mieszkalny
828.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Sienkiewicza 21/23	budynek mieszkalny
829.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Sienkiewicza 22/24	budynek mieszkalny
830.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Sienkiewicza 25/27	budynek mieszkalny
831.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Sienkiewicza 26/28	budynek mieszkalny

832.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Sienkiewicza 29/31	budynek mieszkalny
833.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Sienkiewicza 30/32	budynek mieszkalny
834.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Sienkiewicza 33/35	budynek mieszkalny
835.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Sienkiewicza 34/36	budynek mieszkalny
836.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Sienkiewicza 37/39	budynek mieszkalny
837.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Sikorskiego 1	budynek mieszkalny
838.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Sikorskiego 3	budynek mieszkalny
839.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Sikorskiego 4	budynek mieszkalny
840.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Sikorskiego 5	budynek mieszkalny
841.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Sikorskiego 6	budynek mieszkalny
842.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Sikorskiego 7	budynek mieszkalny
843.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Sikorskiego 8	budynek mieszkalny
844.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Sikorskiego 9	budynek mieszkalny
845.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Sikorskiego 10	budynek mieszkalny
846.	Strzelin	Kamienica	ul. Sikorskiego 11	budynek mieszkalny
847.	Strzelin	Kamienica	ul. Sikorskiego 12	budynek mieszkalny
848.	Strzelin	Kamienica	ul. Sikorskiego 13	budynek mieszkalny
849.	Strzelin	Kamienica	ul. Sikorskiego 14	budynek mieszkalny
850.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Słowackiego 3	budynek mieszkalny
851.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Słowackiego 5	budynek mieszkalny
852.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Słowackiego 6/8	budynek mieszkalny
853.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Słowackiego 9/11	budynek mieszkalny
854.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Słowackiego 10/12	budynek mieszkalny
855.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Słowackiego 14/16	budynek mieszkalny
856.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Słowackiego 15	budynek mieszkalny
857.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Słowackiego 18/20	budynek mieszkalny
858.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Słowackiego 22/24	budynek mieszkalny
859.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Słowackiego 26	budynek mieszkalny
860.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Słowackiego 28	budynek mieszkalny
861.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Słowackiego 30	budynek mieszkalny
862.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Staromiejska 6	budynek mieszkalny
863.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Staromiejska 8	budynek mieszkalny
864.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Staromiejska 9	budynek mieszkalny
865.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Staromiejska 9a	budynek mieszkalny
866.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Staromiejska 10	budynek mieszkalny
867.	Strzelin	Dom mieszkalny, d. plebania kościoła luterańskiego	ul. Staromiejska 12	budynek mieszkalny
868.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Staromiejska 14	budynek mieszkalny
869.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Staromiejska 16	budynek mieszkalny
870.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Staromiejska 18	budynek mieszkalny
871.	Strzelin	Willa	ul. Staromiejska 20	budynek mieszkalny
872.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Staromiejska 21	budynek mieszkalny
873.	Strzelin	Schronisko młodzieżowe, ob. klub sportowy „Strzelin”	ul. Staromiejska 24	publiczny
874.	Strzelin	Dom mieszkalno-gospodarczy	ul. Staromiejska 25	budynek mieszkalno-gospodarczy
875.	Strzelin	Budynek gospodarczy	ul. Staromiejska 25	budynek gospodarczy
876.	Strzelin	Stodoła	ul. Staromiejska 25	budynek gospodarczy
877.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Staromiejska 27	budynek mieszkalny
878.	Strzelin	Dom mieszkalno-gospodarczy	ul. Staromiejska 29	budynek mieszkalno-gospodarczy
879.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Staromiejska 31	budynek mieszkalny
880.	Strzelin	Budynek gospodarczy I	ul. Staromiejska 31	budynek gospodarczy
881.	Strzelin	Budynek gospodarczy II	ul. Staromiejska 31	budynek gospodarczy
882.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Staromiejska 32	budynek mieszkalny
883.	Strzelin	Budynek gospodarczy	ul. Staromiejska 32	budynek gospodarczy
884.	Strzelin	Zespół d. plebani ewangelickiej:	ul. Staromiejska 34	zespół
885.	Strzelin	D. plebania, ob. dom mieszkalny	ul. Staromiejska 34	budynek mieszkalny
886.	Strzelin	Budynek gospodarczy I	ul. Staromiejska 34	budynek gospodarczy
887.	Strzelin	Budynek gospodarczy II	ul. Staromiejska 34	budynek gospodarczy
888.	Strzelin	Stodoła	ul. Staromiejska 34	budynek gospodarczy
889.	Strzelin	Brama wjazdowa z ogrodzeniem	ul. Staromiejska 34	inny
890.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Staromiejska 35	budynek mieszkalny
891.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Staromiejska 40	budynek mieszkalny
892.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Staromiejska 42	budynek mieszkalny

893.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Staromiejska 44	budynek mieszkalny
894.	Strzelin	Dom mieszkalno-gospodarczy	ul. Staromiejska 46	budynek mieszkalno-gospodarczy
895.	Strzelin	Dom mieszkalno-gospodarczy	ul. Staromiejska 48	budynek mieszkalno-gospodarczy
896.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Staromiejska 56	budynek mieszkalny
897.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Staromiejska 58	budynek mieszkalny
898.	Strzelin	Dom mieszkalno-gospodarczy	ul. Staromiejska 60	budynek mieszkalno-gospodarczy
899.	Strzelin	Zagroda:	ul. Staromiejska 62, 62a	zespół
900.	Strzelin	Budynek przemysłowy	ul. Staromiejska 64	przemysłowy
901.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Staromiejska 66	budynek mieszkalny
902.	Strzelin	Zespół Szkół Zawodowych	ul. Staszica 5	szkoła
903.	Strzelin	Dom mieszkalny z wieżą	ul. Staszica 8	budynek mieszkalny
904.	Strzelin	Zespół zabudowy bliźniaczej	ul. Stwosza W.	budynek mieszkalny
905.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Wodna 7	budynek mieszkalny
906.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Wodna 9	budynek mieszkalny
907.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Wodna 11	budynek mieszkalny
908.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Wodna 12	budynek mieszkalny
909.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Wodna 14	budynek mieszkalny
910.	Strzelin	Willa	ul. Wojska Polskiego 3	budynek mieszkalny
911.	Strzelin	Willa	ul. Wojska Polskiego 5	budynek mieszkalny
912.	Strzelin	Kamienica	ul. Wolności 9	budynek mieszkalny
913.	Strzelin	Kamienica, ob. Powiatowa Komenda Policji	ul. Wolności 15	budynek mieszkalny
914.	Strzelin	Kamienica	ul. Wolności 19/20	budynek mieszkalny
915.	Strzelin	Kamienica	ul. Wolności 23	budynek mieszkalny
916.	Strzelin	Kamienica	ul. Wolności 25	budynek mieszkalny
917.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Wolności 27	budynek mieszkalny
918.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Wolności 29	budynek mieszkalny
919.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Wolności 31	budynek mieszkalny
920.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 24	budynek mieszkalny
921.	Strzelin	Budynek Liceum Medycznego	ul. Wrocławska 25	szkoła
922.	Strzelin	Willa, ob. zakład produkcyjny	ul. Wrocławska 28	budynek mieszkalny
923.	Strzelin	Zespół d. Domu Ludowego:	ul. Wrocławska 30	publiczny
924.	Strzelin	Budynek d. Spółdzielni Pracy „Dzianitex”	ul. Wrocławska 30	inny
925.	Strzelin	Kuźnia i stajnia	ul. Wrocławska 32, 32a	budynek gospodarczy
926.	Strzelin	Willa	ul. Wrocławska 34	budynek mieszkalny
927.	Strzelin	Willa	ul. Wrocławska 36	budynek mieszkalny
928.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 39/41	budynek mieszkalny
929.	Strzelin	Zespół szpitalny z terenem zielonym	ul. Wrocławska 46	publiczny
930.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 43/45	budynek mieszkalny
931.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 47/49	budynek mieszkalny
932.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 50	budynek mieszkalny
933.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 54	budynek mieszkalny
934.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 58	budynek mieszkalny
935.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 60	budynek mieszkalny
936.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 62	budynek mieszkalny
937.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 64	budynek mieszkalny
938.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Wrocławska 78/80	budynek mieszkalny
939.	Strzelin	D. zajazd, ob. budynek administracyjny	ul. Ząbkowicka 9	publiczny
940.	Strzelin	Zespół budynków:	ul. Ząbkowicka 11	zespół
941.	Strzelin	Budynek Urzędu Miasta i Gminy	ul. Ząbkowicka 11	publiczny
942.	Strzelin	Oficina, ob. biura	ul. Ząbkowicka 11a	budynek biurowy
943.	Strzelin	Willa	ul. Ząbkowicka 18	budynek mieszkalny
944.	Strzelin	Willa	ul. Ząbkowicka 19	budynek mieszkalny
945.	Strzelin	Willa	ul. Ząbkowicka 21	budynek mieszkalny
946.	Strzelin	Willa	ul. Ząbkowicka 22	budynek mieszkalny
947.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Ząbkowicka 24	budynek mieszkalny
948.	Strzelin	Willa	ul. Ząbkowicka 26	budynek mieszkalny
949.	Strzelin	Willa	ul. Ząbkowicka 27	budynek mieszkalny
950.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Ząbkowicka 28/29	budynek mieszkalny
951.	Strzelin	Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, d. Dom Starców	ul. Ząbkowicka 30	szkoła
952.	Strzelin	Willa	ul. Ząbkowicka 31	budynek mieszkalny

953.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Ząbkowicka 32	budynek mieszkalny
954.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Ząbkowicka 45	budynek mieszkalny
955.	Strzelin	Zespół cukrowni "Strzelin":	ul. Ząbkowicka 53	zespół
956.	Strzelin	Budynek administracji	ul. Ząbkowicka 53	budynek biurowy
957.	Strzelin	Laboratorium	ul. Ząbkowicka 53	przemysłowy
958.	Strzelin	Produktownia	ul. Ząbkowicka 53	przemysłowy
959.	Strzelin	Magazyn wyślodków suchych	ul. Ząbkowicka 53	przemysłowy
960.	Strzelin	Magazyn wyślodków II	ul. Ząbkowicka 53	przemysłowy
961.	Strzelin	Budynek wagi i plantacji	ul. Ząbkowicka 53	przemysłowy
962.	Strzelin	Pakownia	ul. Ząbkowicka 53	przemysłowy
963.	Strzelin	Budynek pras wyślodkowych	ul. Ząbkowicka 53	przemysłowy
964.	Strzelin	Magazyn cukru	ul. Ząbkowicka 53	przemysłowy
965.	Strzelin	Dział budowlany	ul. Ząbkowicka 53	przemysłowy
966.	Strzelin	D. suszarnia, ob. magazyn techniczny	ul. Ząbkowicka 53	przemysłowy
967.	Strzelin	D. suszarnia, ob. magazyn cukru	ul. Ząbkowicka 53	przemysłowy
968.	Strzelin	Waga kolejowa	ul. Ząbkowicka 53	przemysłowy
969.	Strzelin	Odlewnia	ul. Ząbkowicka 53	przemysłowy
970.	Strzelin	Kotłownia	ul. Ząbkowicka 53	przemysłowy
971.	Strzelin	Piec wapienny	ul. Ząbkowicka 53	przemysłowy
972.	Strzelin	Surownia	ul. Ząbkowicka 53	przemysłowy
973.	Strzelin	Garaże	ul. Ząbkowicka 53	inne
974.	Strzelin	Remiza zakładowa	ul. Ząbkowicka 53	przemysłowy
975.	Strzelin	Domy mieszkalne dla pracowników	ul. Ząbkowicka 47/49/51	budynek mieszkalny
976.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Ząbkowicka 60	budynek mieszkalny
977.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Ząbkowicka 64	budynek mieszkalny
978.	Strzelin	Szkoła, ob. Internat ZSZ	ul. Ząbkowicka 70	szkoła
979.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Zielna 6	budynek mieszkalny
980.	Strzelin	Stodoła	ul. Zielna 6	budynek gospodarczy
981.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Zielna 9	budynek mieszkalny
982.	Strzelin	Budynek gospodarczy	ul. Zielna 9	budynek gospodarczy
983.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Żwirki i Wigury 4	budynek mieszkalny
984.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Żwirki i Wigury 5	budynek mieszkalny
985.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Żwirki i Wigury 8	budynek mieszkalny
986.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Żwirki i Wigury 9	budynek mieszkalny
987.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Żwirki i Wigury 11/13	budynek mieszkalny
988.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Żwirki i Wigury 12	budynek mieszkalny
989.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Żwirki i Wigury 15	budynek mieszkalny
990.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Żwirki i Wigury 16	budynek mieszkalny
991.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Żwirki i Wigury 18	budynek mieszkalny
992.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Żwirki i Wigury 20	budynek mieszkalny
993.	Strzelin	Dom mieszkalny	ul. Żwirki i Wigury 21	budynek mieszkalny
994.	Strzelin	Wieża ciśnień	na pd.-wsch. od miasta	przemysłowy
995.	Szczawin	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
996.	Szczawin	Dom mieszkalny	7	budynek mieszkalny
997.	Szczawin	Dom mieszkalny	11	budynek mieszkalny
998.	Szczawin	Kuźnia	obok nr 11	budynek gospodarczy
999.	Szczawin	Dom mieszkalny	17	budynek mieszkalny
1000.	Szczawin	Stajnia	17	budynek gospodarczy
1001.	Szczawin	Stodoła	17	budynek gospodarczy
1002.	Szczawin	Zagroda:		zespół
1003.	Szczawin	Dom mieszkalny	18	budynek mieszkalny
1004.	Szczawin	Dom mieszkalny	19/20	budynek mieszkalny
1005.	Szczawin	Obora I	19/20	budynek gospodarczy
1006.	Szczawin	Obora II	19/20	budynek gospodarczy
1007.	Szczawin	Stajnia	19/20	budynek gospodarczy
1008.	Szczawin	Stodoła	19/20	budynek gospodarczy
1009.	Szczawin	Stajnia	22	budynek gospodarczy
1010.	Szczawin	Obora	22	budynek gospodarczy
1011.	Szczawin	Zagroda:		zespół
1012.	Szczawin	Dom mieszkalny	25 b	budynek mieszkalny
1013.	Szczawin	Obora	25 b	budynek gospodarczy
1014.	Szczawin	Stajnia	25 b	budynek gospodarczy
1015.	Szczawin	Stodoła	25 b	budynek gospodarczy

1016.	Szczawin	Zagroda:		zespół
1017.	Szczawin	Dom mieszkalny	31	budynek mieszkalny
1018.	Szczawin	Obora	31	budynek gospodarczy
1019.	Szczawin	Stajnia	31	budynek gospodarczy
1020.	Szczawin	Stodoła	31	budynek gospodarczy
1021.	Szczawin	Zagroda:		zespół
1022.	Szczawin	Dom mieszkalny	32	budynek mieszkalny
1023.	Szczawin	Obora	32	budynek gospodarczy
1024.	Szczawin	Magazyn	32	magazyn
1025.	Szczawin	Stodoła	32	budynek gospodarczy
1026.	Szczawin	Ogrodzenie z bramą	32	ogrodzenie / brama
1027.	Szczawin	Dom mieszkalny	35	budynek mieszkalny
1028.	Szczawin	Stodoła	35	budynek gospodarczy
1029.	Szczawin	Dom mieszkalny	36	budynek mieszkalny
1030.	Szczawin	Dom mieszkalny	38	budynek mieszkalny
1031.	Szczawin	Obora	38	budynek gospodarczy
1032.	Szczawin	Stodoła	38	budynek gospodarczy
1033.	Szczodrowice	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
1034.	Szczodrowice	Zespół pałacowy:		zespół pałacowy
1035.	Szczodrowice	Pałac, ob. dom mieszkalny	6	pałac
1036.	Szczodrowice	Obora		budynek gospodarczy
1037.	Szczodrowice	Dom mieszkalny	2	budynek mieszkalny
1038.	Trzeźnia	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
1039.	Trzeźnia	Dom mieszkalny	3	budynek mieszkalny
1040.	Trzeźnia	Zespół mieszkalno-gospodarczy	5	zespół
1041.	Trzeźnia	Dom mieszkalny	7	budynek mieszkalny
1042.	Trzeźnia	Ogrodzenie		ogrodzenie / brama
1043.	Trzeźnia	Transformator	obok nr 7	transformator
1044.	Trzeźnia	Dom mieszkalny	13	budynek mieszkalny
1045.	Trzeźnia	Dom mieszkalny	17	budynek mieszkalny
1046.	Trzeźnia	Zespół mieszkalno-gospodarczy	20	zespół
1047.	Trzeźnia	Zespół mieszkalno-gospodarczy	21/21a	zespół
1048.	Trzeźnia	Zespół mieszkalno-gospodarczy (sołectwo?):	22	zespół
1049.	Trzeźnia	Dom mieszkalny	22	budynek mieszkalny
1050.	Trzeźnia	Stajnia	22	budynek gospodarczy
1051.	Trzeźnia	Budynek gospodarczy	22	budynek gospodarczy
1052.	Trzeźnia	Stodoła	22	budynek gospodarczy
1053.	Trzeźnia	Brama wjazdowa	22	inny
1054.	Trzeźnia	Dom mieszkalny	24	budynek mieszkalny
1055.	Trzeźnia	Transformator wieżowy	obok nr 24	transformator
1056.	Trzeźnia	Dom mieszkalny	27	budynek mieszkalny
1057.	Trzeźnia	Budynek gospodarczy	27	budynek gospodarczy
1058.	Trzeźnia	Brama	27	ogrodzenie / brama
1059.	Warkocz	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
1060.	Warkocz	Zespół dworski:		zespół dworski
1061.	Warkocz	Oficina mieszkalna I		budynek mieszkalny
1062.	Warkocz	Oficina mieszkalna II	22	budynek mieszkalny
1063.	Warkocz	Stodoła, ob. garaże		budynek gospodarczy
1064.	Warkocz	Stodoła II		budynek gospodarczy
1065.	Warkocz	Stodoła III		budynek gospodarczy
1066.	Warkocz	Obora		budynek gospodarczy
1067.	Warkocz	Budynek gospodarczy		budynek gospodarczy
1068.	Warkocz	Ogrodzenie z bramą		ogrodzenie / brama
1069.	Warkocz	Zespół Domu Ludowego:	12	zespół
1070.	Warkocz	Dom Ludowy	12	publiczny
1071.	Warkocz	Sala widowiskowa	przy nr 12	publiczny
1072.	Warkocz	Ogrodzenie		ogrodzenie / brama
1073.	Warkocz	Zagroda:	15	zespół
1074.	Warkocz	Dom mieszkalny	15	budynek mieszkalny
1075.	Warkocz	3 budynki gospodarcze	15	budynek gospodarczy
1076.	Warkocz	Ogrodzenie	15	ogrodzenie / brama
1077.	Warkocz	Zespół zabudowy gospodarczej:	23	zespół

1078.	Warkocz	Budynek gospodarczy I	23	budynek gospodarczy
1079.	Warkocz	Budynek gospodarczy II	23	budynek gospodarczy
1080.	Warkocz	Ogrodzenie	23	ogrodzenie / brama
1081.	Warkocz	Budynek d. stacji PKP (z dwoma przybudówkami), ob. przystanek kolejowy	dz. 121/1	dworzec
1082.	Warkocz	Budynek mieszkalny wielorodzinny dla pracowników kolei przy d. stacji PKP	dz. 121/1	budynek mieszkalny
1083.	Wąwolnica	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
1084.	Wąwolnica	Zespół sołectwa:		zespół
1085.	Wąwolnica	Sołectwo, ob. dom mieszkalny	6	budynek mieszkalny
1086.	Wąwolnica	Zabudowania gospodarcze I (skrzydło pd.-zach.)		budynek gospodarczy
1087.	Wąwolnica	Zabudowania gospodarcze II (skrzydło pd.-zach.)		budynek gospodarczy
1088.	Wąwolnica	Zabudowania gospodarcze III (skrzydło pn.-zach.)		budynek gospodarczy
1089.	Wąwolnica	Zabudowania gospodarcze V (skrzydło pd.-wsch.)		budynek gospodarczy
1090.	Wąwolnica	Zabudowania gospodarcze IV (skrzydło pn.-wsch.)		budynek gospodarczy
1091.	Wąwolnica	Ogrodzenie		ogrodzenie / brama
1092.	Wąwolnica	Zagroda:	7	zespół
1093.	Wąwolnica	Dom mieszkalny	7	budynek mieszkalny
1094.	Wąwolnica	Stajnia	7	budynek gospodarczy
1095.	Wąwolnica	Stodoła	7	budynek gospodarczy
1096.	Wąwolnica	Obora	7	budynek gospodarczy
1097.	Wąwolnica	Ogrodzenie z bramą i furtą	7	ogrodzenie / brama
1098.	Wąwolnica	Dom mieszkalny	9	budynek mieszkalny
1099.	Wąwolnica	Dom mieszkalny	14	budynek mieszkalny
1100.	Żeleźnik	Historyczny układ ruralistyczny wsi		obszar
1101.	Żeleźnik	Zespół kościelny:		zespół kościelny
1102.	Żeleźnik	Cmentarz		cmentarz
1103.	Żeleźnik	Mur cmentarny z bramą		ogrodzenie / brama
1104.	Żeleźnik	Zespół pałacowy:		zespół pałacowy
1105.	Żeleźnik	Zespół folwarczny:	11	zespół folwarczny
1106.	Żeleźnik	Oficyna mieszkalna	11	budynek mieszkalny
1107.	Żeleźnik	Domek szwajcara	11	budynek mieszkalny
1108.	Żeleźnik	Obora	11	budynek gospodarczy
1109.	Żeleźnik	Ogrodzenie zespołu z bramami		ogrodzenie / brama
1110.	Żeleźnik	Zespół młyń:		zespół
1111.	Żeleźnik	Młyn, ob. dom mieszkalny	1	młyn
1112.	Żeleźnik	Budynek gospodarczy	1	budynek gospodarczy
1113.	Żeleźnik	Brama i furta	1	inny
1114.	Żeleźnik	Dom mieszkalny	2	budynek mieszkalny
1115.	Żeleźnik	Stodoła	2	budynek gospodarczy
1116.	Żeleźnik	Obora	2	budynek gospodarczy
1117.	Żeleźnik	Dom mieszkalny	7	budynek mieszkalny
1118.	Żeleźnik	Dom mieszkalny	9	budynek mieszkalny
1119.	Żeleźnik	Dom mieszkalny	13	budynek mieszkalny
1120.	Żeleźnik	Dom mieszkalny	28	budynek mieszkalny
1121.	Żeleźnik	Ogrodzenie z bramą	28	ogrodzenie / brama
1122.	Żeleźnik	Dom mieszkalny	33	budynek mieszkalny
1123.	Żeleźnik	Stodoła	33	budynek gospodarczy

Tabela 3. Zabytki małej architektury ujęte w rejestrze i ewidencji zabytków woj. dolnośląskiego.

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres / lokalizacja	Datowanie	Nr rejestru zabytków
1.	Brożec	Kapliczka przydrożna	przed kościołem	2 poł. XIX	
2.	Brożec	Kapliczka przydrożna	przy nr 36	p. XX	
3.	Brożec	Kapliczka przydrożna	przy drodze do Trześni	k. XIX	
4.	Brożec	Kapliczka	przy pałacu	XIX/XX	
5.	Brożec	Krzyż pokutny	wmurowany u pd. wejścia na cmentarz	XIV-XVI	460/1 z dn. 11.02.82
6.	Brożec	Krzyż pokutny	wmurowany u pn. wejścia na cmentarz	XIV-XVI	460/2 z dn. 11.02.82
7.	Brożec	Krzyż pokutny	na prawo od wejścia na cmentarz	XIV-XVI	460/3 z dn. 11.02.82
8.	Chociwel	Krzyż pokutny - lewy	na pd. od wsi, po zach. stronie drogi do Strzelina	XIV-XVI	461/1 z dn. 11.02.82
9.	Chociwel	Krzyż pokutny - prawy	na pd. od wsi, po zach. stronie drogi do Strzelina	XIV-XVI	461/2 z dn. 11.02.82
10.	Gębice	Kapliczka	przy nr 55	p. XX	
11.	Gębice	Krzyż przydrożny	przy drodze Nowolesie – Biały Kościół	k. XIX	
12.	Gościęcice	Krzyż pokutny	w lesie, przy niebieskim szlaku na zamek Grodnik	XIV-XVI	47/B/01 z dn. 7.02.01
13.	Górzec	Krzyż pokutny - prawy	na pd. od wsi, na skrzyżowaniu	XIV-XVI	462/1 z dn. 11.02.82
14.	Górzec	Krzyż pokutny - lewy	na pd. od wsi, na skrzyżowaniu	XIV-XVI	462/2 z dn. 11.02.82
16.	Kuropatnik-Kaczów	Kapliczka przydrożna	przy nr 206	ok. 1920	
17.	Mikoszów	Kapliczka przydrożna	w pn. części wsi, przy gł. skrzyżowaniu	k. XIX	
18.	Nowolesie	Kapliczka przydrożna	przy drodze na Biały Kościół	k. XIX	
19.	Nowolesie	Kapliczka przydrożna	przy drodze do Dankowic	XVIII	
20.	Nowolesie	Kapliczka przydrożna	w zach. części wsi, przy skrzyżowaniu	XIX	
21.	Nowolesie	Kapliczka przydrożna	na szczycie wzgórza	XVII	
22.	Nowolesie	Kapliczka – Chrystus na Górze Oliwnej	wmurowana w ścianę domu nr 41	XVIII	
23.	Nowolesie	Krzyż pokutny	po pn. zewn. stronie muru cmentarza	XIV-XVI	
25.	Szczawin	Krzyż pokutny	na pn. od torów	XIV-XVI	
26.	Zimne Doły	Krzyż pokutny	na pn. od d. folwarku	ok. 1868	
28.	Żeleźnik	Figura św. Donata	gł. plac we wsi	p. XVIII	

Tabela 4. Wykaz stanowisk archeologicznych z terenu Gminy Strzelin

Nr st. w miejscowości	AZP / nr stan.	Funkcja	Chronologia	Nr i data wpisu do rejestru
BIAŁY KOŚCIÓŁ				
1	88-28/1	śląd osadnictwa	neolit	
2	88-28/2	cmentarzysko ciałopalne	ep. brązu III (łużycka)	
3	88-28/43	punkt osadniczy	wczesne średniowiecze; neolit?	822/Arch/1976 z 18.03.1976 r.
4	88-28/44	osada; śląd osadniczy	wczesne średniowiecze XIII; ep. kamienia	818/Arch/1976 z 18.03.1976 r.
5	88-28/45	punkt osadniczy	pradziej; neolit	819/Arch/1976 z 18.03.1976 r.
6	88-28/46	punkt osadniczy; Osada	pradziej; wczesne średn.; neolit	820/Arch/1976 z 18.03.1976 r.
7	88-28/47	śląd osadnictwa	ep. kamienia	
8	88-28/48	punkt osadniczy śląd osadniczy.; osada?	wczesne średn.; OWL faza D; neolit	821/Arch/1976 z 18.03.1976 r.
BIEDRZYCHÓW				
1	87-29/49	osada; śląd osadniczy	Pradziej; wczesne średn. Faz młodsze OWR późny (przeworska); neolit (KPL)	981/Arch/1981 z 04.12.1981 r.
2	87-29/50	osada punkt osadniczy	wczesne średn. Faz młodsze; OWL (przeworska); (łużycka); neolit wczesny (KCWR)	982/Arch/1981 z 04.12.1981 r.
3	87-29/51	punkt osadniczy; Osada	wczesne średn. faz młodsze ep. brązu IV (łużycka) neolit (KPL)	1007/522/1982 z 05.04.1982 r.
4	87-29/52	osada	(łużycka)	1006/522/1982 z 05.04.1982 r.
BIERZYN				
1	86-28/12	grób szkieletowy; osada	neolit?; późne średn.	
2	86-28/13	cmentarzysko szkieletowe	okr. łatenski (k. celtycka)	
3	86-28/14	cmentarzysko ciałopalne	okr. halszacki (k. łużycka)	617/Arch/1972 z 06.06.1972 r.
4	86-28/15	osada	(k. łużycka) (k. przeworska) wczesne średn.	631/Arch/1972 z 30.06.1972 r.

5	86-28/16	grodzisko stożkowe	późne średn.	
6	86-28/17	grób szkieletowy	epoka kamienia	
7	86-28/18	śląd osadnictwa	neolit (KCSZ)	
8	86-28/19	śląd osadnictwa	neolit	
9	86-28/20	nieokreślona	-	
10	86-28/21	śląd osadnictwa	epoka kamienia; wczesne średn. późne średn.	
11	86-28/22	osada; śląd osadniczy	(k.łużycka), wczesne średn., średniowiecze	
12	86-28/23	śląd osadnictwa	wczesne średn.	
13	86-28/24	śląd osadnictwa	OWR	
14	86-28/25	śląd osadnictwa	pradzieje; średniow.	
15	86-28/26	śląd osadnictwa	(k.łużycka) średniowiecze	
BROŻEC				
1	86-29/16	cm. ciałop.	(k. łużycka)	
2	86-29/17	grób szkielet. śląd osadn.	neolit ep. kamienia	
3	86-29/18	osada	laten późny (przeworska)	
4	86-29/19	grób szkieletowy; osada	ep. brązu (unietycka) ep. brązu (unietycka)	
5	86-29/20	osada	wcz. średn. (przeworska)	
6	86-29/21	śląd osadnictwa	ep. brązu IV-V, (łużycka)	
7	86-29/22	śląd osadnictwa	okr.wp.rzym. (przeworska)	
8	86-29/23	osada	wcz. Średniowiecze; XII; (przeworska) neolit	
9	86-29/24	cmentarzysko szkieletowe	ep. brązu I (unietycka)	
10	86-29/25	śląd osadnictwa	późne średn	
11	86-29/26	śląd osadnictwa	późne średn.	
12	86-29/27	śląd osadnictwa	późne średn.	
13	86-29/28	osada?	(przeworska); (łużycka)	
14	86-29/29	osada	wcz. średn.	
15	86-29/30	śląd osadnictwa	ep. kamienia	
16	86-29/31	osada; śląd osadniczy	(k. łużycka) (przeworska)	
17	86-29/32	śląd osadnictwa	średniowiecze	
CHOCIWEL				
1	87-29/2	osada cment. szkielet.	OWR faza B, (przeworska) neolit	
1	86-29/50	osada	neolit (KPL); neolit (KAK)	1295/730/1993 219.04.1993 r.
2	86-29/51	śląd osadniczy; cmentarzysko ciałopalne	neolit; ep. brązu I ep. brązu V -halsztat (łużycka); OWR faza B (przeworska)	
3	86-29/52	śląd osadnictwa	neolit	
4	86-29/53	śląd osadnictwa	wcz. średn. średniow.	
5	86-29/54	osada?	halsztat (łużycka)	
6	86-29/54	cmentarzysko szkieletowe	wcz.en.średn. połowa XI	
6	86-29/114	cmentarzysko i osada	kultura łużycka kultura przeworska i wczesne średniowiecze	1255/690/1992, 1304/739/1993 z 07.07.1993 r.
CZESZYCE				
1	86-29/33	śląd osadniczy; osada	ep. Kamienia; ep. brązu (łużycka); OWR III NE; wcz. średn.	472/Arch/1969 z 25.08.1969 r.
2	86-29/34	osada; śląd osadniczy	neolit (KPL); wcz. średn.	
3	87-29/48	nieokreślona; punkt osadniczy; osada	pradzieje; późne średniow. XIII- XI; OWR (przeworska); (łużycka); neolit	980/Arch/1980 204.12.1981 r.
4	86-29/36	śląd osadnictwa	ep. brązu II	
5	86-29/37	śląd osadnictwa	-	
6	86-29/38	śląd osadnictwa	póz. średn.	
7	86-29/35	grodzisko?	późne średn.	
8	86-29/39	śląd osadnictwa	pradzieje; wcz. średn.; średniow.	
9	86-29/40	śląd osadniczy; osada?	ep. Kamienia; (k. łużycka); wcz. średn. Średniowiecze	
10	86-29/41	osada; śląd osadniczy	(k. łużycka) (przeworska); średniowiecze	
11	86-29/42	śląd osadnictwa	pradzieje; wcz. średniowiecze	
12	86-29/43	osada; śląd osadniczy	(k. łużycka) średniowiecze	

12	86-29/44	śląd osadnictwa	pradzieje; średniowiecze	
14	86-29/45	śląd osadnictwa	pradzieje; średniowiecze	
DANKOWICE				
1	88-28/56	śląd osadnictwa	wczesne średniow. (przeworska?)	
2	88-28/57	osada	wczesne średn. XII- XIII	881/Arch/1979 z 12.12.1979 r.
DOBROGOSZCZ				
1	87-28/46	osada; śląd osadniczy	pradzieje wczesne średniow. OWR-OWL faza Ci-D (przeworska) ep.brązu V/halsztat C	882/Arch/1979 z 12.12.1979 r.
2	87-28/47	śląd osadnictwa	późne średniow.; (łużycka); neolit (KPL)	883/Arch/1979 z 12.12.1979 r.
3	87-28/48	nieokreślona; śląd osadniczy; osada	pradzieje; późne średniow.; OWR (przeworska); ep.brązu IV-V (łużycka) neolit wczesny (KCWR)	884/Arch/1979 z 12.12.1979 r.
10	87-28/49	nieokreślona; osada?	(przeworska) średniowiecze XIII OWL faza D (przeworska) OWR faza 2 (przeworska) laten faza; A (przeworska)	
11	87-28/50	nieokreślona; śląd osadniczy; osada	pradzieje; późne średniow. OWR (przeworska) ep.brązu IV-V (łużycka) neolit wczesny (KCWR)	
GEBICE				
3	88-28/3	śląd osadniczy; cmentarzysko ciałopalne	laten późny (przeworska); ep.brązu IV-V (łużycka)	824/Arch/1976 z 18.03.1976 r.
2	88-28/4	osada?; punkt osadn.	wczesne średniow. ep.brązu (łużycka)	
3	88-28/5	śląd osadniczy; osada?	późne średniow.; ep.brązu IV-V (łużycka); neolit	
5	88-28/6	punkt osadniczy; Osada	późne średniow. wczesne średniow. ep.brązu (łużycka)	
7	88-28/7	punkt osadniczy; Osada	ep.brązu ?(łużycka) neolit	
8	88-28/8	punkt osadniczy	wczesne średniow. ep.brązu (łużycka)	
9	88-28/9	punkt osadniczy	ep.brązu (łużycka)	
10	88-28/10	cmentarzysko ciałopalne	halsztat (łużycka)	
11	88-28/11	punkt osadniczy	(łużycka)	
13	88-28/12	punkt osadniczy	wczesne średniow; (przeworska); (łużycka)	
14	88-28/13	punkt osadniczy	(łużycka)	
15	88-28/14	osada punkt osadniczy	(łużycka); neolit (KPL)	823/Arch/1976 z 18.03.1976 r.
16	88-28/15	punkt osadniczy	wczesne średniow. OWR (przeworska) (łużycka)	
17	88-28/16	skarb monet	wczesne średniow. XI	
18	88-28/49	nieokreślona; osada; śląd osadniczy	pradzieje wczesne średniow. OWR późny (przeworska) ep.brązu? (łużycka) neolit?	825/Arch/1976 z 18.03.1976 r.
19	88-28/50	nieokreślona; osada punkt osadniczy	pradzieje; wczesne średniow. OWR (przeworska) neolit?	826/Arch/1976 z 22.03.1976 r.
20	88-28/51	osada? punkt osadn.	(łużycka); neolit - ep.brązu; wczesna	
GĘSINIEC				
1	87-29/26	nieokreślona; punkt osadniczy śląd osadniczy	pradzieje wczesne średniow. ep.kamienia	827/Arch/1976 z 22.03.1976 r.
2	87-29/27	osada?	późne średniow.	
3	87-29/28	śląd osadnictwa	wczesne średniow.	
GŁĘBOKA				
1	87-29/53	śląd osadnictwa	wczesne średniowiecze faz młodsze (łużycka) neolit	1005/520/1982 z 05.04.1982 r.
2	87-29/54	nieokreślona; punkt osadniczy śląd osadniczy	pradzieje; wczesne średniow.; (łużycka); neolit (KPL); neolit wczesny (KCWR)	1004/519/1982 z 05.04.1982 r.
GOŚCIĘCICE				
1	87-29/20	śląd osadnictwa	neolit	
2	87-29/21	śląd osadnictwa	wczesne średniow.	
3	87-29/58	osada	ONXVI-XVIII	
4	87-29/59	osada; śląd osadniczy	późne średniow. - ONmezolit	
5	87-29/60	osada	ONXVI-XVIII	

6	87-29/61	osada	późne średniow. - XIII-XI	
GÓRZEC				
1	86-29/62	osada	póź. średn.	
2	86-29/63	śląd osadnictwa	(k. łużycka)	
3	86-29/64	śląd osadniczy; osada	neolit; laten późny (przeworska); OWL (przeworska); wcz. średn.	480/Arch/1969 z 29.12.1969 r.
4	86-29/65	śląd osadniczy; osada; cmentarzysko ciałopalne	ep. Kamienia; halsztat ep. brązu V-halsztat (łużycka); OWR III-VNE(przeworska); wcz. średn. późne średniow.	478/Arch/1969 229.12.1969 r.
5	86-29/66	osada	OWR III-VNE(przeworska) wcz. średn. O2. średn.	477/Arch/1969 z 29.12.1969 r.
6	86-29/67	osada	OWR? IV NE(przeworska) ep. brązu V wcz. średn.	479/Arch/1969 z 29.12.1969 r.
7	86-29/68	osada	OWR (przeworska)	
8	86-29/69	śląd osadnictwa	-	
9	86-29/70	osada; śląd osadniczy	OWR (przeworska); wcz. średn.; póź. średn.	
10	86-29/71	śląd osadnictwa	-	
11	86-29/72	osada?	-	
12	86-29/73	osada?	-	
13	86-29/74	nieokreślona	-	
14	86-29/75	nieokreślona	-	
15	86-29/76	osada	laten późny	
16	86-29/77	grób szkieletowy	OWR? IV NE	
17	86-29/78	cmentarzysko	(przeworska)	
18	86-29/79	śląd osadnictwa	ep. kamienia	
19	86-29/80	śląd osadnictwa	-	
20	86-29/81	śląd osadnictwa	wcz. średn.	
21	86-29/82	śląd osadnictwa	wcz. średn.; średniow.	
22	86-29/83	śląd osadnictwa	pradzieje; średniow.	
KARSZÓW				
	87/28	cmentarzysko	okres późnolateralski	609/Arch/1972 z 06.06.1972 r.
3	87-28/14	osada	kultura łużycka	607/Arch/1972 z 06.06.1972 r.
4	87-28/15	cmentarzysko	kultura łużycka	611/Arch/1972 z 08.08.1972 r.
5	87-28/16	osada	kultura łużycka	608/Arch/1972 z 06.06.1972 r.
	87-28/6	osada	okres późnolateralski	610/Arch/1972 z 06.06.1972 r.
8	87-28/57	osada punkt osadniczy	wcz. średn. laten późny(przeworska) - (łużycka)	885/Arch/1979 z 12.12.1979 r.
9	87-28/58	nieokreślona; osada punkt osadniczy	pradzieje; on; (łużycka); neolit (KAK?)	
10	87-28/59	nieokreślona; osada śląd osadniczy; punkt osadniczy	pradzieje późne średn. - ONwczesne, średn. OWR faza B(przeworska)	
11	87-28/60	nieokreślona; punkt osadniczy; śląd osadniczy	pradzieje; późne średn.; wczesne. średn.; (łużycka); neolit	
12	87-28/61	Osada; punkt osadniczy	późne średn.; n(łużycka)	
13	87-28/62	osadapunkt osadniczy	późne średn.; ON; (łużycka); neolit (KPL)	
14	87-28/63	nieokreślona; punkt osadniczy; osada	pradzieje; ep. brązu V/halsztat C; (łużycka); neolit	
15	87-28/64	nieokreślona; punkt osadniczy; osada	pradzieje późne średn. laten faza A(przeworska) ep. brązu (łużycka) ep. brązu wczesna (unietycka?) neolit (lendielska)	1150/585/1985 z 27.12.1985 r.
16	87-28/65	nieokreślona; punkt osadniczy; osada	Pradzieje; późne średn. - ONwczesne. średn. XIII OWR? (przeworska)	
17	87-28/66	nieokreślona; punkt osadniczy; osada	pradzieje; późne średn. - on OWR (przeworska)	
18	87-28/67	nieokreślona; punkt osadniczy; osada	pradzieje; późne średn.; wczesne, średn.; OWR faza B(przeworska);; laten faza A (przeworska); (łużycka)	1151/586/1985 z 27.12.1985 r.
19	87-28/68	nieokreślona; punkt osadniczy; osada	pradzieje; późne średn. - on; późne średn.; (przeworska); (łużycka)	
20	87-28/69	nieokreślona; punkt osadniczy; osada	pradzieje; późne średn. - on; późne średn.; OWR późny (przeworska); (łużycka); neolit?	1152/587/1985 z 27.12.1985 r.
21	87-28/70	nieokreślona;	pradzieje; późne średn.; Wczesne. średn.;	

		punkt osadniczy; osada	OWR późny; (przeworska) (łużycka)	
22	87-28/71	nieokreślona; osada; punkt osadniczy; ślad osadniczy	pradzieje; późne średn.; wczesne. średn.; laten faza D (przeworska) (łużycka); ep. kamienia	1153/588/1985 z 27.12.1985 r.
23	87-28/72	nieokreślona; punkt osadniczy; osada; ślad osadniczy	pradzieje; późne średn.; wczesne. średn.; neolit	1154/589/1985 z 27.12.1985 r.
KAZANOW				
1	88-28/24	punkt osadniczy	(przeworska?); (łużycka); neolit	
2	88-28/25	osada?	ep. brązu (łużycka)	
3	88-28/26	punkt osadniczy	wczesne, średn.; ep brązu; II (przedłużycka)	
4	88-28/27	punkt osadniczy	wczesne, średn. (przeworska) ep brązu (łużycka) neolit	
6	88-28/28	osada	OWL faza D; (przeworska)	
7	88-28/29	nieokreślona punkt osadniczy; osada	pradzieje; wczesne, średn.; OWR-OWL faza C-D (przeworska)	839/Arch/1976 z 16.09.1976 r.
8	88-28/58	nieokreślona; ślad osadniczy punkt osadniczy; osada	pradzieje wczesne. średn. (łużycka) OWR (przeworska) neolit (KPL?)	840/Arch/1976 z 16.09.1976 r.
9	88-28/59	nieokreślona; punkt osadniczy; osada?	pradzieje; wczesne. średn. OWL faza D; (przeworska)	841/Arch/1976 z 16.09.1976 r.
10	88-28/60	osada?	OWL faza D (przeworska); ep. brązu IV-V (łużycka)	842/Arch/1976 z 16.09.1976 r.
11	88-28/61	punkt osadniczy; Osada	wczesne, średn.; OWL faza D (przeworska); neolit	843/Arch/1976 z 17.09.1976 r.
12	88-28/62	nieokreślona; osada punkt osadniczy	pradziejewczesne. średn. OWR-OWL faza 02-D (przeworska); neolit	844/Arch/1976 z 17.09.1976 r.
13	88-28/63	ślad osadnictwa	Pradzieje; wczesne. średn. faz młodsze	845/Arch/1976 z 17.09.1976 r.
14	88-28/64	osada punkt osadniczy	wczesne. średn. faz młodsze OWL faza D? (przeworska) (łużycka) neolit	846/Arch/1976 z 17.09.1976 r.
15	88-28/65	nieokreślona; punkt osadniczy; osada	pradzieje wczesne. średn. faz młodsze wczesne. średn. OWL faza D (przeworska) neolit	847/Arch/1976 z 17.09.1976 r.
16	88-28/66	ślad osadniczy; osada	(przeworska); późne średn.	899/Arch/1976 z 20.12.1979 r.
17	89-28/95	ślad osadniczy; osada	(przeworska); późne średn.	
KRZEPICE				
2	87-29/13	punkt osadniczy	wczesne. średn.	
4	87-29/14	punkt osadniczy	wczesne. średn.; OWR III NE (przeworska)	
5	87-29/41	osada punkt osadniczy	wczesne, średn. OWR późny (przeworska) (łużycka) neolit wczesny (KCWR)	992/507/1982 z 30.03.1982 r.
6	87-29/42	osada	pradzieje wczesne. średn.; OWR późny (przeworska)	991/506/1982 z 30.03.1982 r.
7	87-29/43	nieokreślona; osada; ślad osadniczy	pradzieje; wczesne. średn. faz młodsze; wczesne. średn. faz starsze ep. brązu IV (łużycka) neolit	990/505/1982 z 30.03.1982 r.
8	87-29/44	punkt osadniczy; Osada	późne. średn.; wczesne. średn. (łużycka); neolit	989/504/1982 z 30.03.1982 r.
9	87-29/45	nieokreślona; punkt osadniczy ślad osadniczy	pradzieje; wczesne średn. (przeworska); (łużycka); neolit	988/503/1982 z 30.03.1982 r.
10	87-29/46	osada	kultura ceramiki; wstęgowej rytej; wczesne średniowiecze	979/Arch/1981 z 04.12.1981 r.
11	87-29/47	osada	kultura pucharów lejowatych; kultura łużycka; wczesne średniowiecze; średniowiecze	1009/524/1982 z 05.04.1982 r.
1	86-29/46	cm. ciałop.	kultura łużycka	468/Arch/1969 z 25.08.1969 r.
3	86-29/47	punkt osadn. osada	ep. brązu IV (łużycka); późne średn; wczesne średn. faz młodsze; wczesne. średn. faz starsze (łużycka?); neolit (KPL)	473/Arch/1969 z 25.08.1969 r.
12	86-29/48	ślad osadnictwa	neolit	
13	86-29/49	ślad osadnictwa	neolit; (przeworska); średniowiecze	

KUROPATNIK				
1	87-29/22	śląd osadnictwa	neolit	
4	87-29/23	nieokreślona; punkt osadniczy; osada	pradzieje; późne średn.; wczesne. Średn; OWL faza D (przeworska)	
5	87-29/24	nieokreślona; osada; śląd osadniczy	pradzieje; późne średn.; wczesne. średn.; (łużycka); neolit (KPL)	
6	87-29/25	nieokreślona punkt osadniczy; osada	pradzieje; wczesne. średn.; neolit (KPL)	
2	87-29/62	osada	późne średn. - on	
3	87-29/63	osada; śląd osadniczy	późne średn. - on; neolit	
4	87-29/64	osada	późne średn.	
5	87-29/65	osada	późne średn.	
6	87-29/66	śląd osadniczy; osada	pradzieje'; późne średn.	
7	87-29/67	osada	późne średn.	
8	87-29/68	osada	późne średn.	
LUDÓW POLSKI				
1	86-29/96	cmentarzysko szkieletowe	ep. brązu I	
2	86-29/97	osada	neolit; (k. łużycka); OWR (przeworska)	
3	85-29/137	cm. ciałop. śląd osadn. Osada	halsztat (kłużycka) laten?(lateńska?) OWR- OWL faza C3-D1 (przeworska) pradzieje	
4	86-29/98	grób szkieletowy	-	
5	86-29/99	śląd osadnictwa	wcz. średn.; średniow.	
7	86-29/100	śląd osadnictwa	średniow.	
8	86-29/101	śląd osadnictwa	wcz. średn.; średniow.	
9	86-29/102	śląd osadnictwa	wcz. średn.; średniow.	
10	86-92/103	śląd osadnictwa	(k. łużycka) wcz. średn.	
10	85-29/138	śląd osadnictwa	pradzieje; póź. średn.	
11	85-29/139	śląd osadnictwa	pradziejewczesne średn. póź. średn.	
MIKOSZÓW				
1	87-29/16	punkt osadn. skarb	póź. średn. ep. brązu I (unietycka)	
3	87-29/17	śląd osadnictwa	ep. kamienia	
4	87-29/18	cm. ciałop.	ep. brązu III (łużycka)	
2	87-28/45	punkt osadniczy; osada	OWL IVN NE(przeworska); laten 1 PNE(przeworska); ep. brązu IV-V (łużycka)	903/Arch/1979 z 22.12.1979 r.
NIESZKOWICE				
1	88-28/38	grodzisko	wczesne średn.	75/Arch/1964 z 17.10.1964 r.
2	88-28/39	punkt osadniczy	laten-OWL faza A-D (przeworska)	
3	88-28/40	śląd osadnictwa	neolit	
4	88-28/79	osada	ep. brązu IV	864/Arch/1977 z 28.12.1977 r.
5	88-28/80	nieokreślona; punkt osadniczy; osada	pradzieje wczesne średn. Faz młodsze OWR? (przeworska) laten późny (przeworska) (łużycka)	865/Arch/1977 z 28.12.1977 r.
6	88-28/81	nieokreślona punkt osadniczy; osada	pradzieje; wczesne średn. neolit (KPL?); neolit wczesny (KCWR)	866/Arch/1977 z 28.12.1977 r.
8	88-28/82	Osada; punkt osadn. śląd osadn.	ep. brązu IV?; (łużycka); ; neolit wczesny (KCSZ)	869/Arch/1977 z 28.12.1977 r.
9	88-28/83	nieokreślona; punkt osadniczy; osada	pradzieje; OWR faza C? (przeworska)(łużycka) neolit?	833/Arch/1976 z 15.09.1976 r.
10	88-28/84	osada; śląd osadniczy	(łużycka); neolit?	834/Arch/1976 z 15.09.1976 r.
11	88-28/85	osada	wczesne średn.	904/Arch/1979 z 22.12.1979 r.
12	88-28/86	osada	ep. brązu (łużycka)	905/Arch/1979 z 22.12.1979 r.
13	88-28/113	śląd osadniczy; osada	pradzieje; późne średn.	
14	88-28/114	osada; śląd osadniczy	neolit (KCWR); późne średn.	
15	88-28/115	osada	-	
PĘCZ				
1	87-29/1	cmentarzysko ciałopalne	ep. brązu-halsztat (łużycka)	
3	86-28/30	osada; śląd osadniczy	epoka brązu (łużycka); halsztat (łużycka) laten (przeworska) (celtycka) OWR późny; (przeworska)	
4	86-28/31	śląd osadniczy osada	epoka kamienia neolit (KAK); neolit (KCSZ grupa marszowicka); epoka	

		cment.szkiel.	brązuV (łużycka); halsztat (łużycka); wczesne średn.	
5	86-28/32	osada	neolit; OWR	
6	86-28/33	śląd osadniczy	epoka kamienia; pradzieje; neolit (KAK); neolit (KPL); neolit (KCWR); średniow.	
7	86-28/34	osada	neolit; okr.wp.aym; wczesne średn.	
8	86-28/35	śląd osadniczy; osada	OWR (przeworska) wczesne średn.	
9	86-28/36	osada; śląd osadniczy	(Idużycka); wczesne średn.	
10	86-28/37	osada	(Idużycka)	
11	86-28/38	osada	(k.łużycka)	
13	86-28/39	osada	OWR (przeworska)	
2	86-28/40	osada?	wczesne średn.	
12	87-28/40	punkt osadniczy	późne średn.-on	
14	87-28/40	nieokreślona; punkt osadniczy; śląd osadniczy	pradzieje późne średn.-ON(łużycka)	
PIOTROWICE				
7	87-28/56	osada	neolit, kultura przeworska, wczesne średniowiecze, średniowiecze	1156/591/1985 z 27.12.1985 r.
1	86-28/46	śląd osadnictwa	neolit (KCSZ grupa marszowicka)	
2	86-28/47	grób szkieletowy; osada	neolit; OWR III-IV(przeworska)	
3	86-28/48	osada	epoka brązu (łużycka) OWR III NE (przeworska)	
4	86-28/49	osada	wczesne średn.	
5	86-28/50	śląd osadnictwa	neolit	
8	86-28/51	cmentarzysko	-	
9	86-28/52	grób szkieletowy	(KCSZ grupa marszowicka)	
7	87-28r7	nieokreślona; osada; śląd osadniczy	pradzieje; późne średn.; wczesne średn.; OWL fazaD (przeworska);ep. kamienia	
PŁAWNA				
11	85-29/84	osada; śląd osadniczy	neolit (KPL) ep.brązuV-halsztat (k.łużycka) OPr (k.przeworska) OWR późny (k.przeworska)	
12	85-29/85	osada; śląd osadniczy	póź. Średn; wczesne średn.; f.mlod pradzieje; OWR późny (k. przeworska); OPr (k.przeworska); ep.brązuV-halsztat (k.łużycka) neolit (lendielska) neolit (KPL)	
13	85-29/86	osada	neolit (KPL); OWR późny (przeworska); wczesne średn.	
14	85-29/87	osada	póź. średn	
15	85-29/88	osada	póź. średn	
16	85-29/89	śląd osadnictwa	pradzieje	
17	85-29/90	śląd osadnictwa	OWR-OWL faza C3-D (przeworska)	
18	85-29/91	osada; śląd osadniczy	póź. Śred; pradzieje	
19	85-29/92	śląd osadnictwa	halsztat (łużycka) pradzieje	
20	85-29/93	śląd osadnictwa	pradzieje	
1	86-29/104	osada	halsztat (k.łużycka) OWR (przeworska)	626/Arch/1972 z 06.06.1972 r.
2	86-29/105	osada	OWR ?(przeworska) wcz. średn.	619/Arch/1972 z 06.06.1972 r.
3	86-29/106	osada; śląd osadniczy	halsztat (łużycka); laten późny(przeworska); wcz. średn.	627/Arch/1972 z 06.06.1972 r.
4	86-29/107	śląd osadniczy; osada	ep. Kamienia; (k. łużycka); OWR (przeworska)	625/Arch/1972 z 06.06.1972 r.
5	86-29/108	śląd osadnictwa	?	
6	86-29/109	grodzisko stożkowe	póź. średn.	
7	86-29/110	śląd osadnictwa	wcz. średn.; średniow.	
8	86-29/111	osada; śląd osadniczy	OWR (przeworska); wcz. Średn; średniow.	
9	86-29/112	osada	(przeworska); wcz. średn	
10	86-29/113	śląd osadnictwa	ep. Brązu; średniow.	
SKOROSZOWICE				
1	89-28/87	śląd osadnictwa	neolit	
2	89-28/87	śląd osadnictwa	pradzieje	
1	88-28/87	osada	neolit wczesny (KCWR)	870/Arch/1978 z 05.06.1978 r.
4	88-28/87	osada	neolit wczesny	
5	88-28/87	osada	neolit (KCWR)	
STRZEGOW				

2	87-29/19	śląd osadnictwa	neolit	
4	87-29/23	osada	kultura przeworska	836/Arch/1976 z 15.09.1976 r.
5	87-29/24	osada	neolit	837/Arch/1976 z 15.09.1976 r.
6	87-29/25	osada	neolit (kultura pucharów lejowatych)	838/Arch/1976 z 15.09.1976 r.
3	87-28/43	śląd osadniczy	wczesne średniow. laten późny(przeworska) ep.brązuV/halsztat C (łużycka); neolit	835/Arch/1976 z 15.09.1976 r.
7	87-28/44	osada	owi (przeworska)	907/Arch/1980 z 15.01.1980 r.
8	87-28/6	nieokreślona; punkt osadniczy; osada	pradzieje; późne średniow.; neolit (KAK)	
9	87-28/77	nieokreślona punkt osadniczy osada	pradzieje późne średniow. wczesne średniow. OWR (przeworska) (łużycka)	
STRZELIN				
1	87-29/3	punkt osadniczy	ep. brązu III?; (łużycka)	
2	87-29/4	cmentarzysko szkieletowe	neolit	
3	87-29/5	śląd osadnictwa	neolit	
4	87-29/6	cmentarzysko szkieletowe	neolit	
5	87-29/7	śląd osadnictwa	ep. brązu I (unietycka?)	
6	87-29/8	śląd osadnictwa	neolit	
8	87-29/9	punkt osadniczy	neolit	
9	87-29/10	punkt osadniczy	późne średn.	
10	87-29/11	osada	(przeworska)	
11	87-29/12	osada punkt osadniczy	ep. brązu V/halsztat C (łużycka) (przedłużycka); neolit (KPL)	1002/51?/1982 z 05.04.1982 r.
12	87-29/29	punkt osadniczy; Osada	późne średn.; (łużycka); neolit	1001/516/1982 z 05.04.1982 r.
13	87-29/30	nieokreślona śląd osadniczy osada, cmentarzysko	pradzieje; późne średniow.; ep. brązu V (łużycka); neolit (KPL)	1000/515/1982 z 05.04.1982 r.
14	87-29/31	osada	pradziejewczesne średn.; OWL (przeworska)	999/514/1982 z 05.04.1982 r.
15	87-29/32	nieokreślona; punkt osadniczy osada; śląd osadniczy	pradzieje; wczesne średn. OWL (przeworska); laten późny (przeworska); (łużycka); neolit środkowy; neolit wczesny	998/513/1982 z 05.04.1982 r.
16	87-29/33	osada; śląd osadniczy	ep brązu; późna(łużycka); neolit (KPL)	997/512/1982 z 05.04.1982 r.
17	87-29/34	punkt osadniczy; osada	późne średniow. wczesne średniow. ep brązu późna(łużycka)	996/511/1982 z 05.04.1982 r.
18	87-29/35	punkt osadniczy; osada	wczesne średniow. OWR późny(przeworska) laten późny (przeworska) ep brązu (łużycka) neolit (KPL)	995/509/1982 z 30.03.1982r.
19	87-29/36	śląd osadniczy; osada	późne średniow. wczesne średniow. neolit wczesny(kcw)	994/510/1982 z 30.03.1982 r.
20	87-29/37	osada	OWL (przeworska)	993/508/1982 z 30.03.1982 r.
21	87-29/38	osada punkt osadniczy	późne średniow.- ON(przeworska?)	
22	87-29/39	nieokreślona; punkt osadniczyosada	Pradzieje; późne średniow. wczesne średniow.faz młodszewczesne średniow.faz starszeep brązu?? (łużycka) neolit (KPL)	1302/737/1993 z 02.07.1983 r.
23	87-29/40	punkt osadniczy; osada	(łużycka); neolit (KPL)	1301/736/1993 z 02.07.1983 r.
SZCZAWINA				
1	86-28/41	osada	neolit; halsztat (k.łużycka); OWR I NE (przeworska)	
4	86-28/42	osada	halsztat (kAużycka) OWR (przeworska) wczesne średniow.	
5	86-28/43	osada	(kAużycka); wczesne średniow.	635/Arch/1972 z 02.08.1972 r.
6	86-28/44	osada	neolit?; (k.łużycka)	636/Arch/1972 z 02.08.1972 r.
11	86-28/45	śląd osadniczy; osada	Halsztat (k.łużycka); OWR (przeworska)	
2	86-29/55	śląd osadniczy	średniowiecze wczesne średniow.faz młodsze; OWR IVNE(przeworska); ep. kamienia	
3	86-29/56	osada	(k. łużycka); wcz. średn.	
7	86-29/57	grób szkieletowy	neolit (KCWR)	

8	86-29/58	grób szkieletowy	nowożytność	
9	86-29/59	śląd osadnictwa	ep. brązu III (łużycka)	
10	86-29/60	śląd osadnictwa	neolit	
12	86-29/61	śląd osadnictwa	paleolit?	
13	86-29/84	śląd osadnictwa	ep. Kamienia; pradziejeśredniow.; póź. średn.	
14	86-29/85	osada; śląd osadniczy	średniowiecze; ep. kamienia	
15	86-29/86	osada	(przeworska); wcz. średn.	
16	86-29/87	śląd osadnictwa	pradzieje	
17	86-29/88	śląd osadnictwa	pradzieje; średniow.	
SZCZODROWICE				
1	88-28/17	osada	ep.brązu III (łużycka)	
0	88-28/18	grób szkieletowy punkt osadn.	wczesne średniow.; ep.brązu (łużycka)	
0	88-28/19	śląd osadnictwa	neolit	
2	88-28/52	Nieokreślona; osada?	pradzieje; neolit (KCWR)	828/Arch/1976 z 22.03.1976 r.
3	88-28/53	osada punkt osadniczy	(łużycka?); neolit (lendzielska ?); neolit (KPL)	829/Arch/1976 z 22.03.1976 r.
4	88-28/54	osada	ep.brązu V- halsztat C (łużycka)	906/Arch/1980 z 14.01.1980 r.
WARKOCZ				
1	86-28/27	śląd osadniczy; cmentarzysko ciałopalne	neolit; ep. brązu -halsztat (k.łużycka); k. przeworska	
2	86-28/28	grodzisko stożkowate	późne średn.	
4	86-28/29	śląd osadnictwa	(k.łużycka); (celtycka); średniowiecze	
3	86-29/89	śląd osadnictwa	wcz. średn.	
5	86-29/90	śląd osadnictwa	ep. Kamienia; pradzieje; średniow.	
6	86-29/91	śląd osadnictwa	ep. Kamienia; laten?	
7	86-29/92	śląd osadnictwa	pradzieje; wcz. średn.	
8	86-29/93	śląd osadnictwa	neolit; średniow.	
9	86-29/94	śląd osadnictwa	ep. Kamienia; wcz. średn.; średniow.	
10	86-29/95	śląd osadnictwa	(k. łużycka); wcz. średn.; średniow.	
11	85-29/128	śląd osadnictwa	OWR (k.przeworska) pradzieje	
12	85-29/129	śląd osadnictwa	neolit (KPL ?); laten faza B2-C? (lateńska); OWR (k. przeworska)	
WĄWOLNICA				
1	88-28/20	punkt osadniczy	ep. brązu ?(łużycka)	
2	88-28/21	cmentarzysko ciałopalne?	(łużycka)	
3	88-28/22	osada?	wczesne średniow.	
4	88-28/23	osada	neolit (kcwk)	
5	88-28/55	osada	ep. brązu V (łużycka)	867/Arch/1977 z08.12.1977 r.